

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Gezi Parkı eylemlerinde

SOSYAL MEDYA

**TİKA, 5 kıtayı kapsayan işbirlikleriyle
bilgi ve deneyimleri paylaşıyor**

BKM Genel Müdürü Cankö:

**Mobil ödemeler ve dijital cüzdan uygulamaları ödeme
sistemlerinin geleceğini belirleyecek**

Akdeniz Oyunları

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

YIL 41 • SAYI 156

BİLİŞİM

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ

→ TBD YÖNETİM KURULU

Turhan Menteş, İ. İlker Tabak, Lütfi Varoğlu, Levent Berkman, Koray Özer, Erdem Erkul, Ersin Taşçı, İzzet Gökhan Özbilgin, Levent Karadağ, Melih Akyılmaz, Zeynep Keskin

→ TÜRKİYE BİLİŞİM DERGİSİ ADINA

Turhan Menteş Eser ve İmtiyaz Sahibi ve Sorumlusu, Müdür

→ YAYIN YÖNETMENİ

Koray Özer

→ EDITÖRLER

Aslıhan Bozkurt Haber, İ. İlker Tabak Genel, Mehmet Ali Köksal Hukuk, Selçuk Özdemir Eğitim, Talat Postacı KOBİ, Mesut Orta Kamu BİB, Erdem Erkul E-Devlet, İzzet Gökhan Özbilgin Güvenlik, Nihal Sandıkçı Müzik, Arzu Kılıç.

→ YAZI KURULU

Atilla Yardımcı, Coşkun Dolanbay, Levent Karadağ, Makbule Çubuk, Nezih Kuleyin, Serdar Gunizi, Veysi İşler, Serdar Büroğul, Ersin Taşçı, Ayfer Niğdelioğlu, Ebru Altunok.

→ GÖRSEL TASARIM

Mehmet Pektaş

BİLİŞİM DERGİSİ'NDE YAYINLANAN YAZILARDAN YAZARLARI SORUMLUDUR. YAYINLANAN YAZILAR KAYNAK GÖSTERİLMEKSİZİN BAŞKA BİR YERDE YAYINLANAMAZ.

TÜRKİYE BİLİŞİM DERNEĞİ

Ceyhun Atuf Kansu Caddesi 1246. Sokak No:4/17 Balgat/ANKARA

Tel: +90 (312) 473 8215 (pbx) Faks: +90 (312) 473 8216

e-posta: tbd-merkez@tbd.org.tr

→ İÇİNDEKİLER

- 8 Kamu BİT yatırımlarının 2013 ödeneği: 3,6 milyar TL
- 12 Kamu yatırımlarında en düşük pay, teknolojik araştırmaya
- 14 BKM, PCI SSC kurulunda Türkiye’den ilk üye kurum
- 16 Yeni şirketlere “İnternet” zorunluluğu
- 18 Bakan Yıldırım: Siber güvenlik eşittir ülke güvenliği
- 20 Siber saldırılara müdahale merkezi kurulacak
- 22 e-Devlet kullanımı Avrupa’da yüzde 50’ye yakın
- 24 Dijital ölümsüzlüğün tarihi: 2045’te
- 26 Kaspersky: Siber casusluklar gündeme damgasını vuruyor
- 28 2023 için büyük Ar-Ge projeleri gerekiyor- Atilla Yardımcı
- 32 Simge - Sosya’lan Medya - İ. İlker Tabak
- 34 Endüstriden Haberler - Ortak zihin çağına doğru - Eylem Cülcüloğlu
- 34 Endüstriden Haberler - Polis devletin gizli piramiti - Eylem Cülcüloğlu
- 42 Üç Soru Üç Cevap- Zaaflarımızdan beynimizi formatlayarak kurtulalım mı?... - Arzu Kılıç
- 48 Ufkun ötesi - Bilişim dünyası ve gençlik - Nezih Kuleyin

DOSYA: Büyük veri- Taksim Gezi Parkı eylemlerindeki sosyal medya

- 50 Sosyal medyanın “Gezi”deki rolü - Aslıhan Bozkurt
- 64 Bilişim STK’larından sosyal medya savunması
- 66 TBD’den Karadağ: İşe, sosyal medyayı öğrenme ve öğretmekle başlanmalı, düzenlemeler kısıtlama yönünde olmamalı
- 76 Avukat Gürkan Özocak: Sosyal medyada barışçıl eylem çağrısında bulunma suç oluşturmaz
- 82 InsightRadar Platformu: Sosyal paylaşımların artık bir zamanı, sınırı, engeli yok- Fatma Ağaç
- 86 Gezi olayları (29 Mayıs - 17 Haziran Analizi)
- 98 Artık hayatımızda “sosyal medya” isimli yapı var- Yakup Nayman

- 104 17. Akdeniz Oyunları’nın bilişim altyapısı Atos Türkiye’den- Fatma Ağaç
- 116 Söyleşi- BKM Genel Müdürü Canko: Mobil ödemeler ve dijital cüzdan uygulamaları ödeme sistemlerinin geleceğini belirleyecek- Aslıhan Bozkurt

GÜNDEM: Bilişim Hukuku Kurultayı

- 126 “Bilişim hukuku”, İzmir’de uluslararası boyutuyla konuşuldu-Aslıhan Bozkurt
- 134 Ulusaldan evrensele bilişim hukuku - Erdal Naneci
- 136 BİM’leri tanıyoruz-TİKA, 5 kıtayı kapsayan işbirlikleriyle bilgi ve deneyimleri paylaşıyor- Aslıhan Bozkurt
- 148 Modelleme, Benzetim ve Bilişimde Kullanılan 170 Tür: İngilizce-Türkçe ve Türkçe-İngilizce Terim Dizinleri- Tuncer Ören
- 158 2013 TBD Bilimkurgu Öykü Yarışması

Merhaba

Geçtiğimiz ay gündem, Gezi Parkı eylemleriydi. Biz de bu sayımızda eylemleri sosyal medya (SM) veri trafiği ve SM'nin yaşamımızdaki önemi açısından inceledik. Konunun uzmanı TBD Yönetim Kurulu Üyesi Levent Karadağ konuğumuz oldu. SM'nin hukuksal temellerini de unutmamak ve Avukat Gürkan Özocak' a sorduk. Insight Radar platformunun hazırladığı ayrıntılı Gezi Parkı analizi ve ardından yaptığımız söyleşi de SM ile ilgili çok ilginç bir sonucu ortaya çıkardı...

Kanımcı Gezi Parkı eylemleri daha pek çok yoruma ve araştırmaya konu olacak. Yeri gelmişken ben de bu konudaki düşüncelerimi ve çıkarımlarımı maddeleştirerek paylaşmak istiyorum:

Bir, Gezi Parkı eylemleri birbirini hiç tanımayan kimi "ortak paydalı" insanların nasıl sosyal medya ortamında bir araya gelip hızla harekete geçebileceğini gösterdi ("Arap Baharı"nda da SM etkisi başattı ama ülkemizde yaşananlar hepsinden hızlı ve coğrafi anlamda büyük boyuttaydı.)

İki, SM geleneksel medyaya alternatif oldu. Hatta geleneksel medyanın varlığı ve önemi de tartışmaya açıldı.

Üç, SM'nin yeni bir modelde, kısa veya uzun ömürlü STK benzeri etkili bir sanal örgütlenme modeli ortaya çıkardığına tanık olduk. Bu örgütlenme modeline sivil eylem grupları anlamında "SEG" diyebilir miyiz?

Dört, SM'nin de bir etiği var ve bu etiğe uymak, paylaşımcılığı ve özgürce kendini ifade etmeği sağlar.

Beş, SM kendini dinletmenin ve işe yaradığımız hissetmenin yeni ortamı. Gençlerin bu ortama sıkı sıkı sarılmasının altında yatan nedenlerden biri de bu. SM'nin neden ülkemizde bu kadar yaygınlaştığını düşünmenin de tam zamanı (SM kullanımında üst sıralarda olmamızı kastediyorum).

Altı, SM'nin kendiliğinden gelişebilen özgür bir ortam olması çekiciliğinin de sırrı. Kendiliğinden gelişen ortamları kaos modelleme teknikleriyle analiz etmek bizi ilginç sonuçlara götürebilir. Zaten "büyük veri"nin en büyük kaynaklarından biri SM kayıtları...

Yedi, Gezi Parkı eylemlerinin özellikle Twitter üzerinden gelişmesi, asıl olanın sözcükler ve cümleler olduğunu, ironiktir ama, çoklu bir ortamda kanıtladı.

Sekiz, SM analiziyle toplumsal hareketler için bir erken uyarı sistemi geliştirilebilir.

Dokuz, SM, katılımcılığı, hızı ve çok sesliliği nedeniyle demokratik bir yapıyı besleyen yeni toplumsal araçlardan biridir.

Koray Özer
koray.ozertdbd.org.tr

On, SM aracılığıyla gönül kazanmak da birilerini kızdırmak da çok kolay...

On bir, SM, mizah ve edebiyatın hem üretim hem de tüketim ortamlarından biri ve vazgeçilmezi...

On iki, artık eylem aşamasına geçtiğine göre, SM'daki insanların kendilerini gizledikleri, yanlış tanıttıkları şeklindeki mit anlamını yitirdi. İnsanlar, özellikle gençler, SM'de kendi kimlikleriyle yaşadıklarını gösterdiler...

On üç, "biz" olmanın, toplumsallaşmanın en kısa yolu SM'dan geçiyor (kalıcılığı tartışılır).

On dört, SM, toplumsal bilinçaltının incelenebileceği bir ortam. İnsanların neyi istemediği ve bu konuda ne kadar ciddi olduklarını en çabuk SM'dan öğrenebiliriz. Çok yakın gelecekte bunu açıkça gösteren herkese açık yazılımlara da kavuşacağız...

On beş, kendini ifade etmek sorunların çözülmesinde veya iyileştirilmesinde terepötik bir etki yaratabilir. Bu da SM'da kolayca sağlanabilecek bir olanak...

On altı, bir SM kullanıcısı en az bir saniye boyunca yerel gündemler oluşturabilir.

On yedi, günlük köşe yazarlığı anlayışının ne SM'nin hızına ne de kültürüne ayak uyduramadığı ortaya çıktı...

On sekiz, SM'da bir düşünce ancak beğendirilebilirse yaygınlaşabiliyor. Ancak bu, yaygınlaşmamış düşüncelerin değersiz olduğu anlamına gelmiyor. SM, bir düşünce akarsusu...

On dokuz, SM'da yalancının mumu, yatsıdan çok önce söner...

Yirmi, SM insanı hem eğlenmeye hem de öğrenmeye zorluyor... Eğitim sistemi SM'ı bir eğitim aracı olarak kullanabilir...

Sözlerimi bitirirken bu sayımızda daha pek çok haber ve yorum olduğunu eklemek istiyorum. Bu sayımız yaz sayısı yani iki aylık. Eylül başında görüşmek üzere...

Sevgi ve saygılarımla
Koray Özer

Kamu BİT yatırımlarının 2013 ödeneği: 3,6 milyar TL

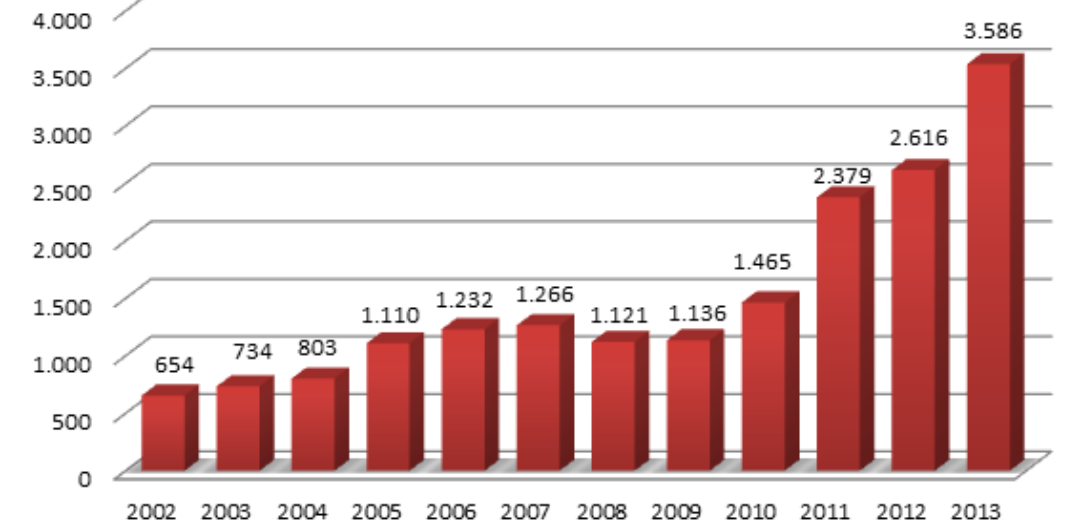
BİT yatırımlarına bu yıl en fazla bütçe ayıran kurumlar MEB, İçişleri ve Adalet Bakanlığı oldu. FATİH Projesi, 1,4 milyar; T.C. Kimlik Kartı Yaygınlaştırma Projesi, 130 milyon ve UYAP ile ilgili “Muhtelif İşler”e 95 milyon TL ödenek aldı

2013 yılında merkezi yönetim bütçesinden BİT yatırımları için 3,6 milyar TL ödenek ayrıldı. Kalkınma Bakanlığı Bilgi Toplumu Dairesi, 2013 yılı için planlanan kamu BİT yatırımları hakkında ayrıntılı bilgiler verip söz konusu yatırım projelerinin listesi ve sektörel dağılımını sunan, geçmiş yıllarla karşılaştırmalar içeren 2013 Kamu Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yatırımları’nı yayınladı. Yayında kamu BİT yatırımları tarım, madencilik, imalat, enerji, ulaştırma-haberleşme, turizm, eğitim ve sağlık sektörleri ile bu sektörlerin dışında kalan konuları kapsayan diğer kamu hizmetleri sektörlerine ayrılacak şekilde sınıflandırıldı.

2013 Kamu Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yatırımları verilerine göre, 2008 yılı haricinde bir önceki yıla göre sürekli artış gösteren kamu BİT yatırımlarında 2002 yılından bu yana 6 kata yakın bir artış kaydedildi. 2012 yılına kıyasla yüzde 37’lik bir artışla 2013 yılında kamu BİT yatırımları için 3 milyar 586 milyon TL ödenek tahsis edildi. Bu yıl için öngörülen kamu BİT yatırımlarının sektörler arası dağılımına bakıldığında, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve üniversitelere ait yatırımların bulunduğu eğitim sektörü, yaklaşık yüzde 45’lik bir payla birinci sırada yer alıyor. İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü gibi önemli e-devlet projeleri yürüten kurumlara ait projelerin yer aldığı diğer kamu hizmetleri sektörü yaklaşık yüzde 39’luk bir oranla eğitim sektörünü takip ediyor.

Kamu BİT Yatırımları (2002-2013)

2013 Yılı Fiyatlarıyla (Milyon TL)

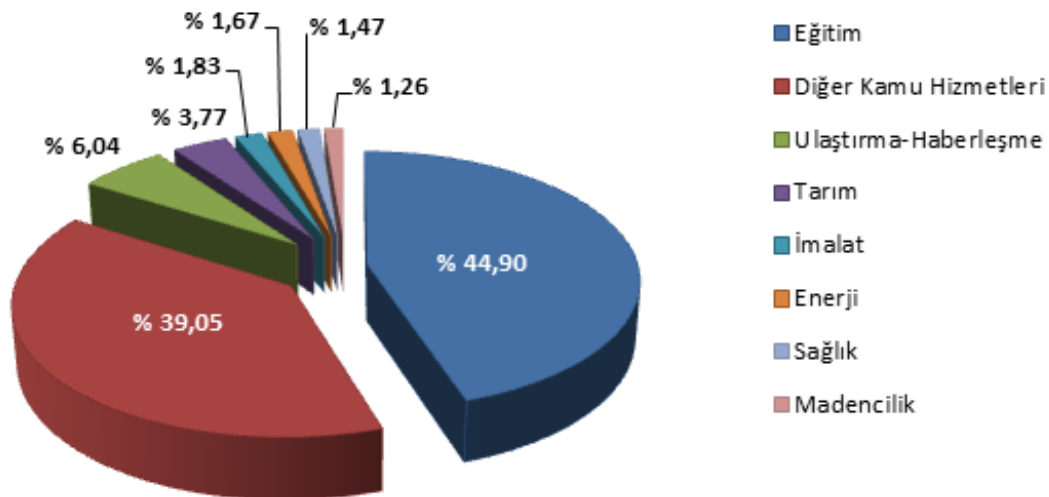

Bu iki sektör dışında yüzde 6'nın üzerinde bir paya sahip olan ulaştırma-haberleşme sektörü de önemli miktarda BİT yatırımının yapıldığı bir sektör konumunda. 2013 yılında en fazla BİT yatırımı yapacak kamu kurumlarına bakıldığında, "Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi- FATİH Projesi" ile Milli Eğitim Bakanlığı'nın büyük bir farkla birinci sırada olduğu görülüyor. "T.C. Kimlik Kartı Yaygınlaştırma Projesi" ve diğer projeleri ile İçişleri Bakanlığı; "Ses ve Görüntü Bilişim Projesi (SEGBİS)" ve "Muhtelif İşler" adı altında UYAP ile ilgili projeler yürüten Adalet Bakanlığı, "e-İmza ve Mobil İmza Destekli Elektronik Belge ve Arşiv Yönetim Sisteminin Kurulması ve Yaygınlaştırılması", "SGK Başkanlığı Yeni Sistem Merkezi Projesi" ve "SGK Başkanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Bilişim Altyapısı İdame Edilmesi Projesi" ile Sosyal Güvenlik Kurumu ve "Gemi Trafik Yönetim Sistemi (GTYS)", "GSM Altyapısı Olmayan Yerleşim Yerlerine Altyapı Kurulması" ve "Elektronik Haberleşme Altyapısı Olmayan Yerleşim Yerlerine Altyapı Kurulması" gibi projeler yürütmekte olan Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı yüksek miktarda BİT yatırımı yapan kurumlar olarak ön plana çıkıyor.

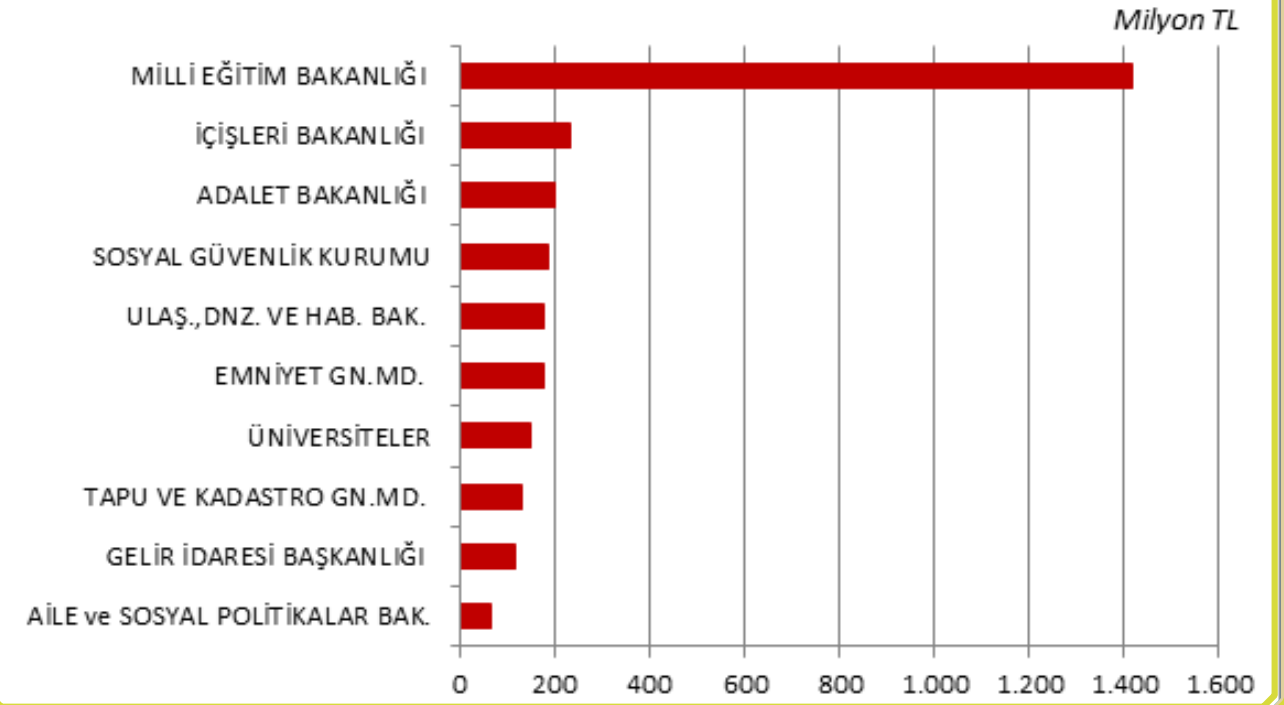
2013 yılında FATİH Projesi'ne 1,4 milyar TL

"FATİH Projesi" 1,4 milyar TL ile 2013 yılında en fazla ödenek ayrılan BİT projesi oldu. 2013 yılında T.C. Kimlik Kartı Yaygınlaştırma Projesi'ne 130 milyon TL ödenek ayrılırken UYAP ile ilgili "Muhtelif İşler" projesine 126 milyon TL; "Tapu Kadastro Modernizasyonu Projesi"ne 95 milyon TL, "e-İmza ve Mobil İmza Destekli Elektronik Belge ve Arşiv Yönetim Sisteminin Kurulması ve Yaygınlaştırılması" projesine 85 milyon TL ödenek ayrıldı.

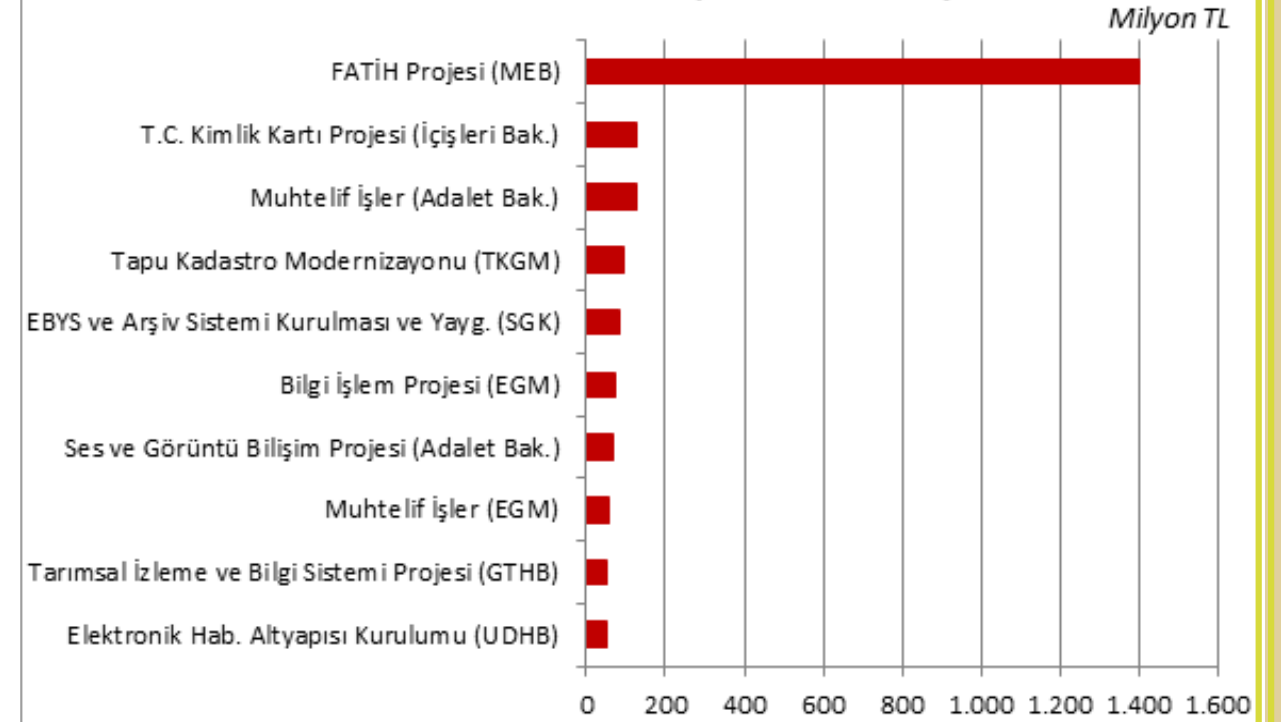
Kamu BİT Yatırımları Sektörel Dağılımı, 2013

2013 Yılında En Fazla BİT Yatırımı Yapacak İlk 10 Kamu Kurumu

2013 Yılında En Fazla Ödenek Ayrılan İlk 10 BİT Projesi

Kamu yatırımlarında en düşük pay, teknolojik araştırmaya

10. Kalkınma Planı'na göre en büyük pay ulaştırma sektörüne ayrılırken, en düşük pay teknolojik araştırma bölümünde olacak. Yılmaz, e-devlet kapısından sunulan hizmet sayısını 700'den 3 bine, kullanıcı sayısını 15 milyondan 30 milyona çıkarmayı amaçladıklarını söyledi.

Sektörler itibarıyla toplam kamu sabit yatırımlarında gelişmeler ve hedeflere ilişkin 2013 yılı fiyatlarına dayanan veriler şöyle:

Sektörler	9. Plan Dönemi Gerçekleşme (milyon lira)	9. Plan Dönemi Gerçekleşme (pay yüzde)	10. Plan Dönemi Gerçekleşme (milyon lira)	10. Plan Dönemi Gerçekleşme (pay yüzde)
Tarım	39.947	10,2	50.087	12
Madencilik	8.483	2,2	12.522	3
İmalat	3.809	13,7	57	0,9
Enerji	28.655	7,3	15.026	3,6
Ulaştırma	146.123	37,4	141.914	34
Turizm	2.087	0,5	2.504	0,6
Konut	6.409	1,6	4.174	1
Eğitim	47.886	12,3	66.783	16
Sağlık	21.887	5,6	21.287	5,1
Adalet	5.072	1,3	6.261	1,5
Güvenlik	3.894	14,5	91	1,1
İçme Suyu	25.847	6,6	29.218	7
Kanalizasyon	21.746	5,6	24.209	5,8
Teknolojik Araştırma	6.889	1,8	10.435	2,5
Diğer	21.951	5,6	24.626	5,9
TOPLAM	390.684	100	417.393	100

Türkiye'nin 2018 yılı sonuna kadar izleyeceği ekonomik yol haritası tamamlandı. 1960'lı yıllardan bu yana uygulanan Kalkınma Planı'nın 10'cusu, Yüksek Planlama Kurulu ve Bakanlar Kurulu'nun onayından sonra 13 Haziran 2013'te TBMM'ye sevk edildi. Yıllık ortalama yüzde 5.5 büyümenin hedeflendiği 10. Kalkınma Planı Dönemi'nde cari açıktaki belirgin düşüşü gerçekleştirecek ve enflasyon, yüzde 4.5 buçuğa düşürülecek. Gelecek 5 yılda toplam kamu yatırımları 417 milyar lira olacak. 2014-2018 dönemini kapsayan planın, 2023 hedefleri doğrultusunda önemli bir kilometre taşı olacağını belirten Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz, planın yüksek, istikrarlı, kapsayıcı ekonomik büyümenin yanı sıra hukukun üstünlüğü, bilgi toplumu, uluslararası rekabet gücü, insani gelişmişlik, çevrenin korunması ve kaynakların sürdürülebilir gibi konuları kapsayacak şekilde tasarlandığını vurguladı.

2023 yılı için tayin ettikleri önemli hedefleri olduğuna dikkati çeken Yılmaz, daha etkin çalışan bir kamu yönetimi, kamu hizmetlerinde e-devlet uygulamasını yaygınlaştırmayı planladıklarını belirtip e-devlet kapısından sunulan hizmet sayısını 700'den 3 bine, kullanıcı sayısını 15 milyondan 30 milyona çıkarmayı amaçladıklarını söyledi. Yılmaz, cari açığı artırmadan, Türkiye'yi büyüme performansını daha yüksek, istikrarlı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturmak, üretim yapısının teknoloji ve katma değer seviyesini yükseltmek ve ekonominin rekabet gücünü artırmak istediklerini bildirdi.

10. Kalkınma Planı'na göre, 2014-2018 yılları arasında kamu sabit sermaye yatırımlarının yüzde 34'ü ulaştırma sektörüne ayrılacak. Yüzde 1,8'den yüzde 2,5' çıkan "Teknolojik Araştırma" yatırımları, en düşük pay alan alanlardan biri. Planda, Ar-Ge, patent ve ileri teknoloji sektörlerine ilişkin göstergelerin, bilgiye dayalı üretimde Türkiye'nin rekabet gücünün istenen düzeyde olmadığına değinildi.

2014-2018 yılları arasında toplam kamu yatırımları içerisinde özel sektörün üretken faaliyetlerini destekleyecek nitelikteki altyapı yatırımlarına odaklanılacak. Kamu yatırımlarında, kamu-özel işbirliği modeliyle yürütülenler dahil, eğitim, sağlık, içme suyu ve kanalizasyon, bilim-teknoloji, ulaştırma ve sulama sektörlerine öncelik verilecek. Kamu-özel işbirliği uygulamalarına ilişkin geleceğe yönelik yol haritası niteliğinde bir strateji belgesi hazırlanacak ve dağıtık yapıdaki mevzuatın çerçeve bir kanun altında toplanması sağlanacak. Kamu-özel işbirliği politika ve uygulamalarının koordinasyonu güçlendirilecek, projelerin bütçe üzerindeki risk ve etkilerini ölçebilecek etkin bir izleme ve değerlendirme sistemi oluşturulacak.

BKM, PCI SSC kurulunda Türkiye'den ilk üye kurum

Kartlı ödeme sistemlerinde uluslararası güvenlik standartlarını geliştirmek üzere çalışmalarını sürdüren global forum PCI Güvenlik Standartları Konseyi'nde, 2013-2015 dönemi boyunca BKM Danışma Kurulu Üyeliği yapacak.

Türkiye'de ödeme sistemlerinin geliştirilmesi vizyonunda çalışmalarını sürdüren, bankaların ortak platformu Bankalararası Kart Merkezi (BKM), Ödeme Kartı Endüstrisi (Payment Card Industry- PCI) Güvenlik Standartları Konseyi'nde Danışma Kurulu üyeliğine seçildi. Böylece kartlı ödeme sistemlerinde güvenliğin sağlanması ve uluslararası standartların belirlenmesinde büyük rol oynayan PCI Güvenlik Standartları Konseyi'nin Danışma Kurulu'nda, Türkiye'den ilk kez bir kurum üyeliğe seçilmiş oldu. Bankalararası Kart Merkezi'ni temsilen üyelik görevini 2013-2015 dönemi boyunca BKM BT Güvenlik, Uyum, Risk ve Kalite Müdürü Berna Sirel yürütecek.

Ödeme zincirinde yer alan kuruluşların stratejik ve teknik öneriler sunarak destek sağladığı PCI Güvenlik Standartları Konseyi Danışma Kurulu'nda, kartlı ödeme sistemlerinde güvenlik standartlarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştiriliyor.

Danışma Kurulu, küresel paydaşların PCI Güvenlik Standartlarının gelişimine katkıda bulunmalarının sağlanması amacıyla, konseyin, aralarında dünyanın çeşitli ülkelerinde faaliyette bulunan ticaret şirketlerinin, finansal kuruluşların ve işletmelerin de yer aldığı 690'ı aşkın Katılımcı Organizasyonu tarafından seçilen sektörler arası bir grup. Danışma Kurulu, standartların geliştirilmesine ilişkin önerilerde bulunmanın yanı sıra, görüşlerin ve geri besleme bilgilerinin alınması, Özel İlgi Gruplarına (SIG) katılım sağlanması ile kurula, PCI Standartları'nın daha iyi anlaşılması ve benimsenmesi misyonunu yerine getirmesinde yardımcı olunması gibi önemli bir rol üstleniyor.

BKM BT Güvenlik, Uyum, Risk ve Kalite Müdürü Berna Sirel, "BKM olarak, PCI Güvenlik Konseyi Danışma Kurulu gibi global ve stratejik bir platformda Türk kartlı ödeme sektörünü temsilen yer alacak olmamız heyecan verici. Bu üyelikle, Avrupa'nın en büyük kredi ve banka kartı pazarlarından biri olan Türkiye'nin, EMV geçişi konusundaki olumlu tecrübesi ve kartlı ödeme güvenliğindeki başarılı sicili ile Danışma Kurulu'na ve güvenlik standartlarının gelişimine değerli katkıda bulunacağına inanıyoruz" açıklamasında bulundu.

PCI Güvenlik Standartları Konseyi Genel Müdürü Bob Russo ise, "Global bir standart geliştirme platformu olarak başarılı olmamız, kartlı ödeme topluluklarının bu süreçte aktif şekilde katılmasına bağlıdır ve Danışma Kurulu üyelerimiz, bu katılımın sağlanmasına yardımcı olmada önemli rolü üstlenmektedir. Bu grupta temsil edilen endüstrilerin ve bölgelerin ne denli geniş kapsamlı olduğunu görmek, bizi çalışmalarımız konusunda teşvik etmektedir. Kartlı ödeme güvenliğini global ölçekte daha iyi konuma taşıyabilmemiz için desteklerinizi bekliyoruz" diye konuştu.

Yeni şirketlere “İnternet” zorunluluğu

1 Temmuz 2013’ten itibaren kurulan şirketlerin, kuruluşlarının ticaret siciline tescil edildiği tarihten itibaren 3 ay içinde internet sitesi açmaları gerekecek.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, denetime tabi sermaye şirketleri tarafından açılacak İnternet sitelerinde ilan edilecek ve erişime açık tutulacak asgari içeriğe ilişkin usul ve esasları belirledi. Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik, 1 Temmuz 2013’te yürürlüğe girmek üzere Resmi Gazete’nin 31 Mayıs 2013 tarihli sayısında yayımlandı.

Yönetmelikle Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen denetime tabi sermaye şirketleri tarafından açılacak İnternet sitelerinde ilan edilecek ve erişime açık tutulacak asgari içeriğe, denetime tabi sermaye şirketleri ile Merkezi Veri Tabanı Hizmet Sağlayıcıların (MTHS) yapacakları işlemlere ve bu işlemlerden kaynaklanan yükümlülüklerle ilişkin usul ve esaslar belirlendi.

Buna göre; 1 Temmuz 2013’ten itibaren kurulan şirketlerin kuruluşlarının ticaret siciline tescil edildiği tarihten itibaren 3 ay içinde İnternet sitesi açmaları ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanması için ayrılmaları gerekecek. Söz konusu tarihten sonra kapsama dahil olan sermaye şirketlerinin de kapsama girdikleri tarihten itibaren 3 ay içinde İnternet sitesi açmaları gerekecek.

Şirketler, İnternet sitesine ilişkin yükümlülüklerini doğrudan kendileri yerine getirebilecekleri gibi MTHS’lerden destek hizmeti almak suretiyle de yerine getirebilecek. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununu uyarınca oluşturulan İnternet sitesi, şirketlerin Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) numarası altında tescil edilecek.

İnternet sitesinde sürekli yayımlanacak bilgiler de belirlendi. Buna göre, şirketin MERSİS numarası, ticaret unvanı, merkezi, taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı ile anonim şirketlerde yönetim kurulu başkan ve üyelerinin, limited şirketlerde müdürlerin, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde yöneticilerin ad ve soyadları İnternet sitesinde sürekli yayımlanacak.

Bakan Yıldırım:

Siber güvenlik eşittir ülke güvenliği

Bugünkü tehdit algılamasında siber güvenliğin ülke güvenliği ile eşdeğer hale geldiğini belirten Bakan Yıldırım, siber saldırıların ucuz ancak savunmasının çok pahalı olduğuna dikkat çekti.

Siber Güvenlik Kurulu'nun ikinci toplantısı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım başkanlığında 20 Haziran 2013'te Ankara'da gerçekleştirildi. Toplantı öncesinde soruları yanıtlayan Yıldırım, Gezi Parkı eylemleri sırasında elektrik gibi kritik altyapılara yönelik günde 20 binin üstünde saldırı olduğunu bildirdi. Yıldırım, önceden planlanan "rutin" bir toplantının söz konusu olduğunu belirtip "Toplantıya farklı anlam yüklemek doğru değil" dedi.

Kurulun her 6 ayda bir toplanarak gündemdeki olayları değerlendirdiği ve yeni kararlar aldığı anlatılan Yıldırım, sanal alemin çok güzel yanlarının yanı sıra olumsuz boyutlarının da bulunduğunu vurgulayarak, şunları söyledi:

"Siber güvenlik saldırıları çok kolay yapılıyor. Tedbirleri ise o kadar kolay değil. Uzun zamana yayılı ve süreklilik arz eden tedbirlerdir. Siber saldırılar ucuz, savunması çok pahalı. Çok basit bir saldırıyla muazzam bir altyapıyı tehdit edebilir, tehlikeye sokabilirsiniz. O yüzden tedbirleri saldırı anında geliştirme riski de o kadar yüksek değil. Önceden tedbirler almamız lazım. Bunun için de önceden senaryolar yapıp, tatbikatlar yapıp acaba şöyle bir saldırı olsa nasıl karşılık veririz? Altyapımız hazır mı bakmamız lazım. Bugünkü tehdit algılamasında siber güvenlik ülke güvenliği ile eşdeğer haline geldi."

Sanal alemden yapılabilecek saldırıların bitmeyeceğine işaret eden Yıldırım, "Bu gelecek zaman içinde daha da artacaktır. Bu küresel bir tehdittir. Küresel tehdit algısı sadece fiziki kuvvetlerle değil artık sanal yöntemlerle de bütün ülkelerin başının belası olmaya başladı" diye konuştu.

Siber Güvenlik Kurulu'nun ilk toplantısında kamu güvenlik ağı oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapılması, Türkiye içinde internet değişim noktalarının oluşturulması ve Siber Olaylara Müdahale Sistemi'nin (USOM) kurulması kararlarının alındığını anımsatan Yıldırım, bu üç önemli kararın toplantının ana konusu olacağını belirtti.

"Sanal yöntemlerle gerçekleştirilen küresel tehdit algısı bütün ülkelerin başının belası"

Gezi olayları sırasında başta elektrik olmak üzere ülkenin kritik altyapılarına yönelik siber saldırılara ilişkin bir soru üzerine Yıldırım, bu ve buna benzer sanal alemden yapılabilecek saldırıların bitmeyeceğine işaret ederek, "Bu gelecek zaman içinde daha da artacaktır. Bu küresel bir tehdittir. Küresel tehdit algısı sadece fiziki kuvvetlerle değil artık sanal yöntemlerle de yapılıyor bu, bütün ülkelerin başının belası olmaya başladı. Bir yandan biz ülke olarak tedbirlerimizi alırken diğer yandan uluslararası işbirliğine yönelik çalışmaları da sürdürüyoruz" açıklamasında bulundu. Siber saldırılarda işin boyutlarını bir anda saptamanın mümkün olmadığı anlatılan Yıldırım, saldırıların tehdit algılamasından itibaren geometrik şekilde büyüdüğünü, hazırlıklı olunmazsa, püskürtecek altyapı bulunmazsa çaresiz kalınacağını vurguladı.

Siber saldırılara müdahale merkezi kurulacak

2013-2014 Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planı gereği Türkiye'yi etkileyebilecek tehditlere karşı 7/24 müdahale etmek üzere Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi kurulacak.

Bakanlar Kurulunun, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın yazılı başvurusu üzerine aldığı Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve 2013-2014 Eylem Planı, 20 Haziran 2013 tarihli ve 28683 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı. Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve 2013-2014 Eylem Planı'nın kabulü; Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın 18 Şubat 2013 tarihli ve 412 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulu'na 25 Mart 2013'te kararlaştırıldı. Strateji ve Eylem Planı'na göre, Türkiye'yi etkileyebilecek tehditlere karşı kurulacak Ulusal Siber Olaylara Müdahale Merkezi (USOM) 7/24 müdahale edecek. Ayrıca USOM'un koordinasyonunda çalışacak sektörel Siber Olaylara Müdahale Ekipleri (SOME) oluşturulacak.

Toplam 60 sayfa olarak yayımlanan "Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve Eylem Planı"nın giriş yazısında ülkemizde bilgi ve iletişim sistemlerinin kullanımının hızla yaygınlaştığı vurgulanırken, bilgi ve iletişim sistemlerinin hayatımızın her alanında önemli roller oynadığı belirtiliyor. Kararın ekinde yer verilen Ulusal Siber Güvenlik Stratejisi ve 2013-2014 Eylem Planı'nda, bilgi ve iletişim sistemlerinin her geçen gün daha fazla kullanılır hale gelmesiyle bunların güvenliğinin sağlanmasının hem ulusal güvenliğin hem de rekabet gücünün önemli bir boyutu haline geldiği ifade edildi.

Siber tehditleri Balküpu Sistemi saptayacak

Kararın ekinde yer verilen planda, Türkiye liderliğinde ilk Uluslararası Siber Güvenlik Tatbikatı'nın Mayıs 2014'te düzenleneceği ifade edildi. Kavram kargaşasının önüne geçilmesi için Türk Dil Kurumu tarafından 2014 yılında siber güvenlik terimleri sözlüğü oluşturulacağı kaydedildi.

Planda, bilişim sistemleri denetçilerinin, teknoloji geliştiricilerinin, sistem yöneticilerinin

ve ilgili tüm tarafların siber güvenlik bilincinin artırılması ve sorumlulukları konusunda bilgilendirilmeleri için etkinlikler gerçekleştirileceği belirtildi. Kurumların bilişim sistemlerinde yerli olarak geliştirilmiş ürünleri, yerli ürün olmadığı durumlarda ise yerli güvenlik sertifikalı ürünleri tercih etmelerinin teşvik edileceği duyuruldu.

Gerçekleştirilmesi planlanan 29 eylem maddesinin yer aldığı planda, Adalet, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme, Dışişleri, İçişleri ve Milli Savunma Bakanlıkları ile Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından siber güvenlik alanında ulusal ve uluslararası mevzuatın inceleneceği ve ihtiyaç duyulan yasal düzenlemelerin tespit edileceği bildirildi.

Siber olayların delillendirilmesi için de bazı bakanlıklar ve kamu kurumları işbirliğinde gelecek yıl Mart ve Mayıs aylarında çalışma yapılacağı kaydedildi. Planda ayrıca siber tehditlerle ilgili yıllık istatistik üretileceği, siber tehditlerin tespiti için Balküpu Sistemi kurulacağı, siber güvenlik konusunda doktora ve yüksek lisans yapmaları için öğrencilere burs verilmeye başlanacağı da ifade edildi.

e-Devlet kullanımı Avrupa'da yüzde 50'ye yakın

32 Avrupa ülkesinden 28 bin İnternet kullanıcısının katıldığı eGovernment Benchmark 2012 raporuna göre, Avrupalıların yüzde 46'sı etkin bir şekilde e-devlet uygulamalarını kullanıyor

Avrupa Komisyonu, Avrupalı vatandaşların e- devlet kavramına olan yaklaşımlarını ortaya çıkartan eGovernment Benchmark 2012 raporunun sonuçlarını açıkladı. 32 ülkeden 28 bin İnternet kullanıcısının katıldığı eGovernment Benchmark 2012 raporunun sonuçlara göre, Avrupalı bireylerin yüzde 46'sı iş aramak, kütüphane kullanımı, vergi iadesi, doğum kaydı, pasaport gibi işlemler için e-devlet uygulamalarını kullanıyorlar. E-devlet uygulamalarını kullanan kişilerin yüzde 80'i zaman tasarrufu, yüzde 76'sı esneklik ve yüzde 62'lik bir kısmı da maliyetlerde tasarruf ettiklerini belirtiyorlar. Avrupa Komisyonu tarafından yapılan anketin verilerine göre, kişilerin çevrimiçi bankacılık ve e-ticaret alanlarında yararlandıkları hizmetlerde e-devlet hizmetlerine oranla daha fazla memnuniyet hissettikleri de belirlendi. Araştırmaya katılanlar çevrimiçi bankacılıkta memnuniyeti 10 üzerinden 8.5, e-ticaret memnuniyetlerini 10 üzerinden 7.6, kamu hizmetlerini ise 10 üzerinden 6.5 şeklinde puanla değerlendirdi. Araştırma bulguları hakkında yorum yapan Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı Neelie Kroes, son yıllarda e-devlet konusunda Avrupa'da olumlu bir rüzgâr estiğini, ama kullanıcıların çevrimiçi bankacılık ve ticaret konularında daha aldıkları hizmetlerden daha memnun olduklarını belirtti. Vatandaşların memnuniyetini artırmak için e-devlet uygulamalarının kapsamı ve tasarımının daha da geliştirilmesi gerektiğini belirten Kroes, Avrupa sınırları ve ötesinde e-devlet kullanımını yaygınlaştırmak için çalışmaya devam edeceklerini sözlerine ekledi. Avrupa Sayısal Gündem Girişimi'nde de, 2015 yılında e-devlet kullanan Avrupalı vatandaş oranını yüzde 50'ye çıkartmanın hedeflendiği belirtilmişti.

Dijital ölümsüzlüğün tarihi: 2045'te

**Fütüristler, 2045 yılına gelindiğinde insanların
“zihinlerini bilgisayarlara aktararak” dijital
ölümsüzlük elde edebileceğini savunuyor.**

Rus milyarder Dimitri Itskov'un, 100 bilim insanından oluşan bir araştırma ekibi kurup gerçeğe dönüştürmeye çalıştığı “dijital ölümsüzlük”, New York'ta düzenlenen Küresel Gelecekler 2045 Uluslararası Kongresi'nde (Global Futures 2045 International Congress) ele alındı. Kongrede bilim insanları, 2045 itibarıyla dünyanın nasıl bir yer olacağına ilişkin görüşlerini paylaşıp ölümsüzlüğün gerçeğe dönüşme ihtimalini tartıştı.

Intel'in kurucularından Gordon Moore'un 1965'te sunduğu “Moore kanunu”, “mikroişlemcilerdeki transistör sayısının her yıl iki katına çıkacağını” öne sürmüştü. Peter Diamandis ve Marvin Minsky gibi tanınmış fütüristlerle beraber panele katılan Google mühendislik direktörü Ray Kurzweil, sadece 30 yıl içinde insanların tüm zihinlerini bilgisayarlara aktarabilecekleri, “insan beyninin simülasyonunu oluşturabilmek için yeterli seviyeye ulaşacağı ve zekâ kapasitesini milyarlarca kat artırabileceğini” belirtti. Daily Mail'in haberine göre Kurzweil, aynı zamanda 2100 itibarıyla insan vücudunun biyolojik kısımlarının nanoteknolojiyle geliştirilmiş mekanik kısımlarla değiştirileceğini de iddia etti.

“The Singularity Is Near” (Eşsizlik Yakın) isimli kitabında Kurzweil, insanların eşsizliğe ulaşmak için çıkacakları yolculuğa değindi. Bu “eşsizlik”, beynin ve zihnin dijital olarak sonsuza dek saklanacak olmasından dolayı aynı zamanda dijital ölümsüzlük olarak adlandırılıyor. Sinir sistemi mühendisliği aracılığıyla insanların biyolojik fonksiyonlarını yenileriyle değiştirebileceklerine inanıyor. Bu yönde şimdiden atılan adımlara, koklear implant buluşu ve 3 boyutlu yazıcı kullanılarak oluşturulan protez kulak gösterilebilir.

İnsanların biyolojik olmayan vücut kısımlarının sisteme hâkim olacağı ve biyolojik kısmın artık önemli olmayacağı bir noktaya doğru ilerlendiğini belirten Kurzweil, hatta biyolojik olmayan kısmın, biyolojik kısmı tamamen biçimlendirebilecek ve anlayabilecek kadar güçlü olacağını belirtti. Dolayısıyla Kurzweil'e göre biyolojik kısım gitse bile bu durum bir fark yaratmayacak.

Konferansta United Therapeutics isimli biyoteknoloji şirketinin CEO'su Martine Rothblatt, “zihin klonlanması” düşüncesinden söz etti. Rothblatt, insanların sonsuza kadar yaşayabilen dijital versiyonlarının, bilinç açısından bir çeşit yazılımla ilerleyebileceğini belirtti.

Itskov ve onunla aynı fikirleri paylaşan insanlar, “tekilliği” dijital ölümsüzlük olarak ifade ediyor. Bu kavram kapsamında, insanlar onlarca yıl sonra zihinlerini bilgisayara aktarabilecek ve “biyolojik vücutlarından dijital ortama geçiş yapacaklar.” Itskov, ölümsüzlüğü kovaladığı “Avatar” projesinde başarılı olması halinde, dünyanın en zengin 1226 insanına “ölümsüzlük satmayı” teklif edeceğini söylemişti.

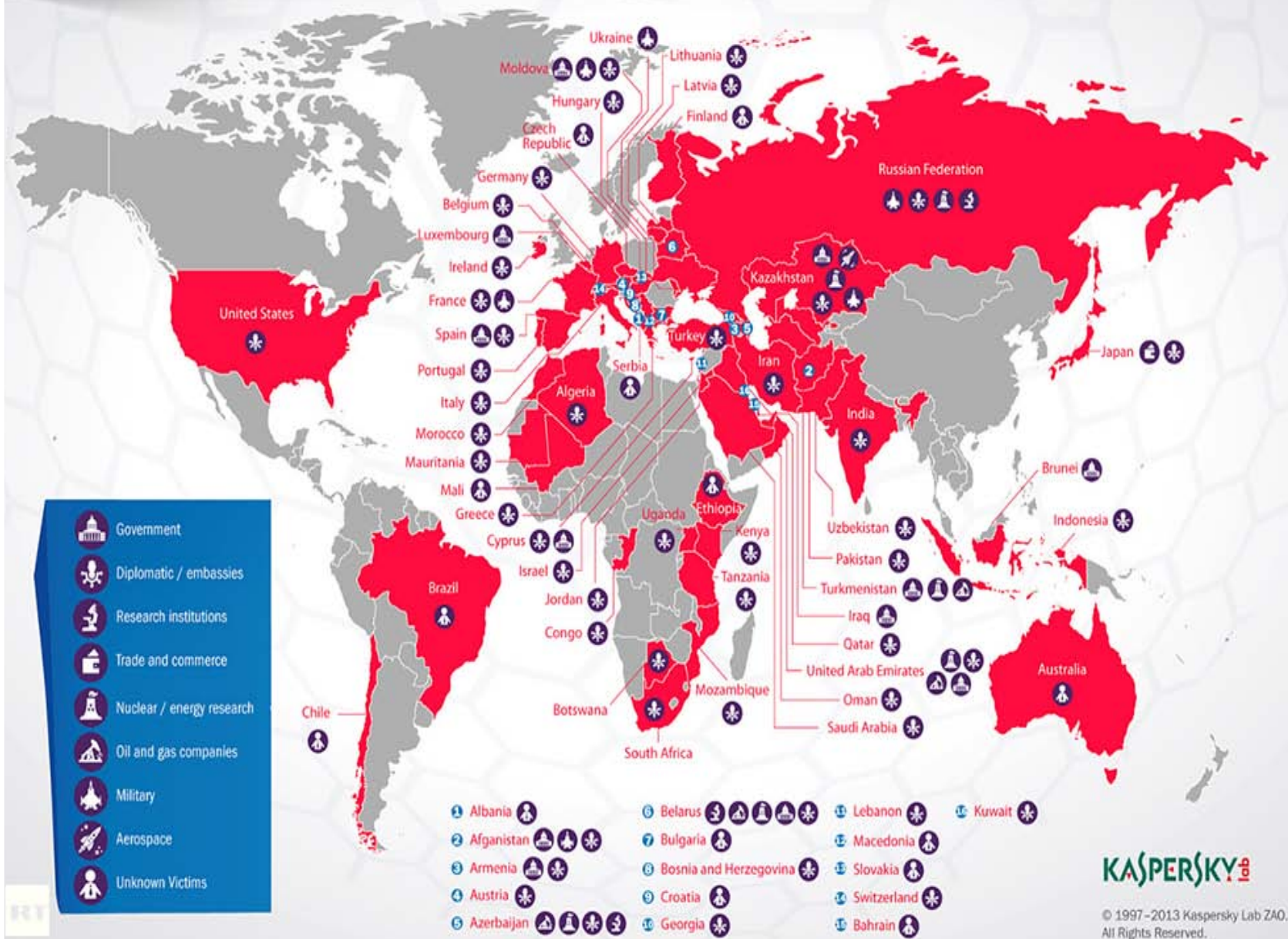
Kaspersky: Siber casusluklar gündeme damgasını vuruyor

2013'ün ilk çeyreğine ilişkin rapora göre, özellikle Kızıl Ekim, MiniDuke, Stuxnet gibi ajan yazılımlar, siber casusluk savaşlarında oldukça yoğun kullanıldı.

Operation "Red October"

Victims of advanced cyber-espionage network

Kaspersky Lab, 2013 yılının ilk çeyreğindeki BT tehditlerinin gelişimini analiz eden bir rapor yayınladı. Rapora göre yılın ilk üç ayı, özellikle siber casusluk ve siber silahların kullanımı açısından oldukça hareketli geçti. 2013'ün ilk çeyreğinde Apple, Facebook, Twitter ve Evernote kurbanlar arasında yer aldı.

2013'ün birinci çeyreğinde mobil tehdit cephesinde de birçok olay yaşandı. Ocak ayı mobil virüs yazarları için sakın geçerken Kaspersky Lab, 20 bin üzerinde yeni mobil zararlı yazılım değişiklikleri tespit etti. Bu rakam, 2012 yılında ortaya çıkan zararlı yazılım örneklerinin

neredeyse yarısına eşit.

Bu arada tehdit coğrafyasında da ufak tefek değişiklikler meydana geldi. Zararlı yazılım barındırma açısından Rusya (yüzde 19, -6 yüzde puan) ve ABD (yüzde 25, +3 yüzde puan) yine yer değiştirdi ve böylece ABD tekrar birinci sıradaki yerini almış oldu. Diğer ülkelerin yüzdeleri, 2012'nin son çeyreğine göre pek bir değişiklik göstermedi.

En yaygın zayıf noktaların sıralamasında da önemli bir değişime rastlanmadı.

Bilgisayarların yüzde 45,26'sında tespit edilen Java zayıflıkları hâlâ birinci sırada.

Kaspersky Lab uzmanları, her korunmasız makinede ortalama sekiz farklı güvenlik ihlali olduğunu ortaya koydu.

Siber suçlular, gizli verileri ve kullanıcı bilgilerini ele geçirmekte hâlâ çok istekli

Kaspersky Lab Zararlı Yazılım Uzman Analisti Dennis Maslennikov, "2011 yılında çok sayıda firmanın sistemlerine yapılan izinsiz girişlere ve kritik kullanıcı verilerinin bazılarının ele geçirildiğine şahit olduk. Bu saldırıların sonuç vermediği düşünülüyor olabilir ancak durum maalesef öyle değil!" diyerek siber suçluların, her zamanki gibi büyük firmalar ve bu firmalar için gizli olarak sınıflandırılmış verileri ve kullanıcı bilgilerini ele geçirmek konusunda hâlâ çok istekli olduklarını belirtti.

Yıl başındayken de Kaspersky Lab, global çapta siber casusluk operasyonlarını içeren beş yıl süreli bir çalışmanın sonuçlarının açıklandığı geniş çaplı bir rapor yayınlamıştı. "Kızıl Ekim" olarak adlandırılan bu operasyonda, saldırıların çeşitli hükümet kuruluşları, diplomatik kurumları ve dünyanın birçok yerindeki şirketleri hedef aldığı açıklanmıştı. Kızıl Ekim, iş istasyonlarına ek olarak, aynı zamanda mobil cihazlardan ve ağ ekipmanlarından veri çalma ve USB sürücülerden dosya toplama, yerel outlook arşivlerinden veya uzaktan yönetilen POP/IMAP sürücülerinden e-posta veritabanını çalma ve İnternet üzerindeki yerel FTP sunucularından dosya ayıklama yeteneklerine de sahipti.

Şubat ayında MiniDuke olarak adlandırılan zararlı yeni bir program ortaya çıktı. Adobe Reader programında daha önce bilinmeyen zayıf bir noktayı (CVE-2013-0640) kullanarak sistemleri etkisi altına aldı. Kaspersky Lab uzmanları, özellikle bu yeni zararlı programı içeren olayları Macar firma CrySys Lab ile birlikte inceleme altına aldı. MiniDuke'ün kurbanları arasında Ukrayna, Belçika, Portekiz, Romanya, Çek Cumhuriyeti ve İrlanda'daki devlet kurumları ile Macaristan'da bulunan bir araştırma firması ve ABD'de bulunan bir araştırma enstitüsü, iki bilimsel araştırma merkezi ve bir tıp merkezi bulunuyor. Bugüne kadar toplamda 23 ülkede, 59 kurban belirlendi.

Şubat ayında ayrıca Mandiant firması, APT1 isimli bir grup Çinli korsan tarafından yapılan saldırılar ile ilgili geniş çaplı bir PDF raporu yayınladı. Mandiant raporuna göre, APT1'in Çin ordusunun bir parçası olması muhtemel. Yine Şubat ayının sonlarına doğru Symantec, bilgisayar solucanı Stuxnet'in yeni tespit edilen "eski" bir sürümü olan Stuxnet 0.5 üzerine bir çalışma yayınladı. Bu sürümün 2007 ve 2009 yılları arasında etkin olan solucanın bilinen en eski değişikliği olduğu ortaya çıktı.

2023 için büyük Ar-Ge projeleri gerekiyor

Atilla Yardımcı
atilla.yardimci@tobb.org.tr

Ar-Ge harcamalarının arttırılması ve çıktılarının üretime yansması için mevcut ilerleme hızında sıçrama yapılması amacıyla uluslararası şirketlerin, Ar-Ge araştırmalarını ülkemize yönlendirmelerinin yanında, büyük çaptaki Ar-Ge projeleri desteklenmeli ve gerekirse kamu tarafından kurgulanmalıdır.

Uluslararası yönetim danışmanlığı şirketi Booz & Company tarafından 2012 yılının sonunda yayımlanan, Global İnovasyon Araştırması'na göre, 2011 yılında dünya genelinde Ar-Ge harcamaları yüzde 9,6 artarak 603 milyar dolara ulaşmış. Bu oran, Ar-Ge harcamalarında bugüne kadar ulaşılan en yüksek seviye olması açısından dikkat çekici. Dikkati çeken bir diğer nokta da, dünyada en çok Ar-Ge harcamasının bilgisayar/elektronik, sağlık ve otomotiv sektörlerinde yapılmış olmasıdır. Araştırma sonuç raporunda, 2011 yılında en çok Ar-Ge harcaması yapan ilk 20 şirket de listeleniyor. Listede en çok harcama yapan şirket olan Toyota'nın, Ar-Ge'ye harcadığı yıllık 9,9 milyar dolar kaynak üzerinde ayrıca düşünmek gerekiyor. TÜİK tarafından 2012 yılının Kasım ayında açıklanan "Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Araştırması 2011" sonuçlarına göre, 2011 yılında Türkiye'de Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcaması bir önceki yıla göre yüzde 20,4 artarak 6,6 milyar dolar (yaklaşık 11,2 milyar TL) olarak hesaplanmış. Buna göre, Türkiye'de ki Ar-Ge harcamalarının dünya geneline oranı yaklaşık yüzde 1 düzeyinde olduğu görülüyor. Bunun yanında Ar-Ge harcamalarının yüzde 45,8'i özel kesim, yüzde 29,2'si kamu kesimi, yüzde 20,8'i yükseköğretim kesimi, yüzde 3,4'ü yurtiçi diğer kaynaklar ve yüzde 0,7'si yurtdışı kaynaklar tarafından finanse edilmiş. Başka bir deyişle, Türkiye'deki Ar-Ge harcamalarının yarısına yakın bir kısmı, özel sektör tarafından karşılanıyor. Bu sonuçlara bakıldığında, dünya genelinde bir şirketin, yıllık yaptığı Ar-Ge harcamasının ancak üçte ikisine denk gelen bir miktarın Türkiye'de özel sektöre tarafından yapılıyor olması, bazı politika değişikliklerine ihtiyaç olduğu biçiminde yorumlanabilir. Her ne kadar Ar-Ge harcamalarının yıllık artış oranı yüksek olsa da, harcamaların ancak yüzde 0,7'sinin yurtdışı kaynaklardan finanse edilmiş olması dünyadaki pastadan yeterince pay alamadığımızın bir diğer göstergesi olarak yorumlanabilir.

Büyük Ar-Ge projeleri özendirilmeli

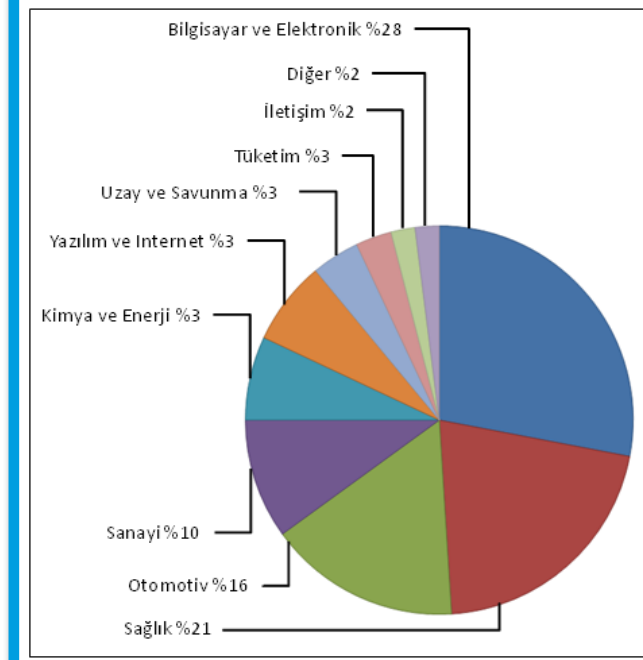
Son yıllarda Türkiye’de Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi için ayrılan kaynakların miktarı ve çeşitliliği giderek artıyor. Örneğin 2002 yılında (2010 yılı sabit fiyatları ile) 12 milyon liralık bütçeye sahip olan TÜBİTAK’a, 2013 yılında yaklaşık olarak 1 milyar 745 milyon lira kaynak ayrılmış durumda. Ayrılan bu kaynakların dağıtımında ve yönetiminde, strateji belgelerinde ki öncelikli alanların dikkate alınıyor olması, 2023 hedeflerine ulaşmak için önemli. Ancak Ar-Ge kültürünün yaygınlaştırılması anlamında, adet olarak mümkün olduğunca çok projenin desteklenmesi yaklaşımının, belirlenen hedeflere ulaşmada yetersiz kalacağı görülüyor. Bunun yerine, büyük çaptaki Ar-Ge projelerinin desteklenmesi ve gerekirse kamu tarafından kurgulanması, yarışmacı bir ortam yaratılarak özel sektörün bu projelerde aktif yer alması, belki de sahiplenmesi gerekiyor. Özellikle savunma sanayinde olduğu gibi ulusal ihtiyaçların yanında, dünyadaki gelişmeleri de dikkate alarak geliştirilen projelerde yer alan yerli firmaların, kısa sürede üretim ve ihracat kapasitelerini arttırdıkları görülüyor. Bu açıdan bakıldığında bilişim, ilaç ve enerji konularında kurgulanacak büyük Ar-Ge projelerin, sektörel

gelişme yanında istihdam, ihracat ve teknolojik rekabet edebilme konularında olumlu gelişmeleri sağlayacağı göz önüne alınmalı. Aslında, Ar-Ge harcamalarının arttırılması ve çıktılarının üretime yansması için mevcut ilerleme hızında sıçrama yapılması gerektiği ortada. Bu nedenle özel sektörün gündeminde büyük ölçekli Ar-Ge projelerinin yer almasının sağlanması için kamu ve üniversiteler tarafından gerekli yönlendirme faaliyetleri yapılmasında yarar var. Bu amaçla, dünyada ortaya çıkan yeni teknolojilerin öğrenilmesi, bunların ülkemize transfer edilerek ilerletilmesi ve iyileştirilmesi için stratejiler oluşturulabilir. Bunun yanında, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu’nun (BTYK) tarafından belirlenen öncelikli alanlardaki öncü teknolojilerin belirlenmesi ve bunların gerekirse kamu tarafından transfer edilmesi, sonrasında da özel sektöre yarışma kuralları çerçevesinde devredilmesi bir diğer yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Yabancı Ar-Ge yatırımları desteklenmeli

Büyük Ar-Ge projelerinin kurgulanması, Türk özel sektörünün bu konudaki faaliyetlerinin arttırılması amacıyla, öncelikle uluslararası

Dünya Ar-Ge harcamalarının sektörel dağılımı

(Kaynak: Booz & Company)

şirketlerin mevcut Ar-Ge araştırmalarının bir kısmının ülkemize yönlendirmeleri sağlanmalı. Bunun yanında, projelerin hedeflenen çıktılarının üretim süreçlerinde kullanılması ya da ürüne dönüşmesi için destek mekanizmaları önemli oluyor. Bu amaçla TÜBİTAK tarafından “1509-Uluslararası Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı” devreye alındı. Bu destek programı kapsamında TÜBİTAK tarafından, 2008-2012 yılları arasında 162 projeye toplam 38,06 milyon TL hibe desteği verildi. Ancak dünya genelinde yapılan büyük bilimsel faaliyetlerin konuları ve maliyetlerine baktığımızda, bu desteğin çok az olduğunu görüyoruz. Bu nedenle, dünya genelinde en çok Ar-Ge harcaması yapan şirketler üzerinde, Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı yoğunlaşmalı, bunun sonucunda devlet desteklerinin sadece üretim amaçlı olmaması, Ar-Ge konularını da kapsamı gerekiyor. Son yıllarda ülkemize yatırım yapma kararı alan global

şirket sayısındaki artış umut verici olmasına karşın, Ar-Ge faaliyetlerinin ülkemize kaydırılması konusunda henüz istenen düzeyde olmadığımız açık. Uluslararası çapta yapılan Ar-Ge faaliyetlerinde görev alacak araştırmacılarımızın, belli süre sonra yeni fikirler üretmeleri ve bunları hayata geçirecek ulusal şirketlerde çalışabileceklerini dikkate almak gerekiyor.

Uzun süreli ve çok sayıda bilim insanı ile araştırmacıların yer aldığı projelerin hedeflenen çıktılarının yanında, bu boyuttaki projelerin kurgulanması, toplumun her kesimi tarafından desteklenmesi ve başarılı biçimde sonlandırılması sonucunda, teknolojik ve ekonomik gelişmelerin hızlanacağı ortadadır. Bu anlamda özellikle yerli ve yabancı paydaşların birlikte çalışma alışkanlığı kazanması, proje çıktılarının patentleşerek üretim süreçlerine yansması sonucunda Türkiye’de teknoloji üreten, kullanan, yaygınlaştıran ve geliştiren Ar-Ge yaşam döngüsünün kurgulanması mümkün olacaktır. Büyük projelerin risklerinin de bulunduğu ancak başarılı biçimde yönetildiğinde elde edilen çıktılarının etkisi ve sağladığı enerji sayesinde firmaların Ar-Ge yatırımlarının da artacağını unutmamak gerekiyor.

Kaynaklar

1. Ar-Ge Harcamalarında Tarihi Rekor, Dünya Gazetesi, 12.11.2012. (<http://www.dunya.com/ar-ge-harcamalarinda-tarihi-rekor-171038h.htm>)
2. Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Araştırması, TÜİK, Sayı:10931,09.11.2012.
3. The Global Innovation 1000, Booz & Company, forthcoming in issue 69, 2012, (http://www.booz.com/media/uploads/BoozCo_The-2012-Global-Innovation-1000-Study.pdf)
4. Küresel Rekabet İçin Ar-Ge ve İnovasyon, MÜSİAD Araştırma Raporları, 2012.

2011 yılında en çok Ar-Ge harcaması yapan ilk 20 şirket

Sıra		Şirket	Ar-Ge Harcaması (milyar dolar)	2010 Yılına göre Yüzde Değişim	Sektör
2011	2010				
1	6	Toyota	9,9	16,5	Otomotiv
2	3	Novartis	9,6	5,5	Sağlık
3	1	Roche Holding	9,4	-2,1	Sağlık
4	2	Pfizer	9,1	-3,2	Sağlık
5	4	Microsoft	9,0	3,4	Yazılım ve İnternet
6	7	Samsung	9,0	13,9	Bilgisayar ve Elektronik
7	5	Merck	8,5	-1,2	Sağlık
8	11	Intel	8,4	27,3	Bilgisayar ve Elektronik
9	9	General Motors	8,1	15,7	Otomotiv
10	8	Nokia	7,8	0	Bilgisayar ve Elektronik
11	14	Volkswagen	7,7	26,2	Otomotiv
12	10	Johnson & Johnson	7,5	10,3	Sağlık
13	16	Sanofi	6,7	15,5	Sağlık
14	12	Panasonic	6,6	6,5	Bilgisayar ve Elektronik
15	17	Honda	6,6	15,8	Otomotiv
16	13	GlaxoSmithKline	6,3	3,3	Sağlık
17	15	IBM	6,3	5,0	Bilgisayar ve Elektronik
18	19	Cisco Systems	5,8	9,4	Bilgisayar ve Elektronik
19	26	Daimler	5,8	26,1	Otomotiv
20	18	AstraZeneca	5,5	3,8	Sağlık

(Kaynak: Booz & Company)

İ. İlker Tabak*
ilker.tabak@bilisim.com.tr

SOS'YALAN MEDYA

Çağlar boyunca insanoğlu bildiklerini, gördüklerini diğer insanlara aktarmak için çabaladı. Bilgiyi aktarma hızı insanın diğer insanlara erişme hızıyla paralellik gösterdi. Duman işaretleri ve güvercin iletişimin simgesi oldu. Günümüzde ise teknoloji destekli aygıtlar iletişimi neredeyse ışık hızına eriştirmiş durumda.

Günümüzde internet başta olmak üzere, teknoloji ile desteklenen iletişim olanakları, toplumların olan bitenden anında haberdar olmalarını sağlamaktadır. Amerika'nın bağımsızlığının ilan edildiği tarih 4 Temmuz 1776'dır. Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nda yer alan Fransız generallerinin ülkelerine döndükten sonra kendi ülkelerinde krala karşı bağımsızlık ayaklanmasını başlatmaları yıllar aldı. Tarihte Fransız İhtilali olarak yer alan bu olay 14 Temmuz 1789 günü gerçekleşti. Bağımsızlık ve özgürlük fikrinin bir kıtadan diğerine olan yolculuğu on üç yıl sürdü, bugün on üç saniye bile sürmüyor.

Kimileri gelişen teknolojiyle hızlanan iletişim sayesinde dertlerine derman buldular. Dağda, denizde, yolda mahsur kalanların telsizleri ile, telefonları ile yardım isteyerek hayatta kaldıklarına ilişkin öyküleri duymuşsunuzdur. 17 Ağustos 1999 günü yaşanan Gölçük merkezli depremin ardından amatör telsizcilerin kurduğu iletişim ağı ile sağladıkları internet bağlantısı sayesinde birçok yaşamın kurtulduğunu unutmadık.

İnternet 21. yüzyılda toplumların vazgeçilmez iletişim ortamlarının başında gelmektedir. Sosyal medya araçlarının yoğun olarak kullanıldığı bu platform, kalkınma için olduğu kadar toplumun aydınlanması için de kullanılmaktadır. Son günlerdeki toplumsal olaylar da bu ortam üzerinden paylaşılarak gündemimizde yer almıştır ancak ne kadarının doğru, ne kadarının yanlış bilgi içerdiği tartışılır.

"İnternet Yaşam" ise "Sosyal Medya" da bu yaşamın can damarıdır. Onu korumak için araştırmadan, sorgulamadan yanlış verileri paylaşmamalıyız. Sosyal medyanın bir yalana dönüşmesini engellemeliyiz.

Yaşanan olaylar üzerine on adet sivil toplum kuruluşunun 29 Haziran 2013 günü yayımladığı "Sosyal Medya ve Haklarımız" başlıklı ortak bildirmede (<http://bmo.org.tr/2013/06/29/sosyal-medya-ve-haklarimiz/>) özetle, internet ve sosyal medyanın bireysel gelişme ve demokrasi için vazgeçilmez olduğu; sosyal medya kullanımının yasadışı bir eylem olmayıp anayasal bir hak olan iletişim özgürlüğünün bir parçası olduğu; Sosyal medyanın vatandaşın hak arama çabalarına destek olduğu; Hakaret, nefret söylemi ve şiddete çağrı içermeyen hiçbir sosyal medya paylaşımının suç olmadığı; (Sosyal medya kapsamındaki) tüm verilerin büyük oranda ABD'de bulunan ve ilgili şirketlerin kontrolündeki sunucularda toplandığı, bu şirketlerin tüm kullanıcı verilerini görebildiği ve başkalarıyla paylaşabildiğine ilişkin bir kanının olduğu gibi konulara yer verilmiştir.

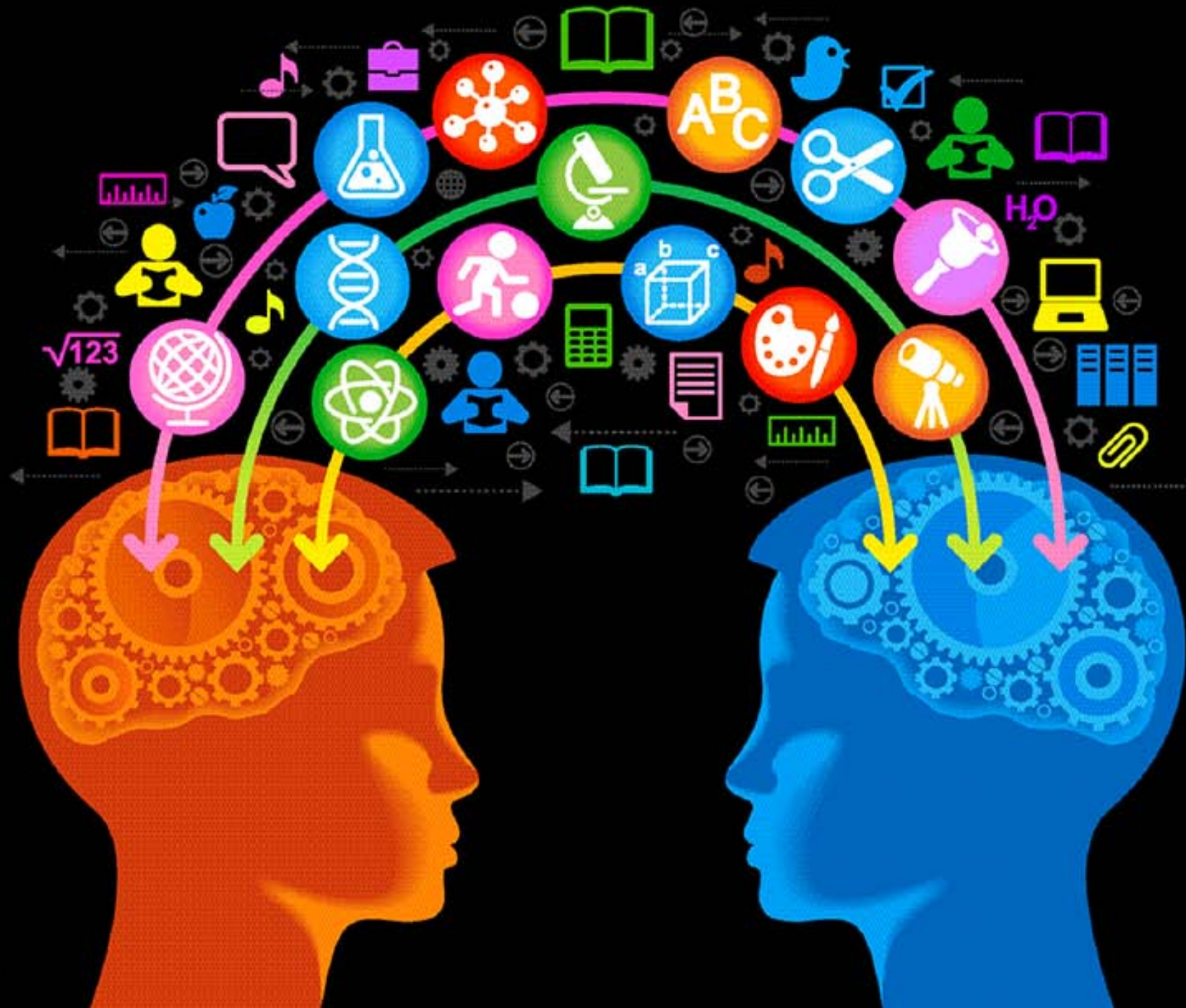
(*) Bs. Müh., Bilisim Ltd. Paz. ve Satış Md.
Türkiye Bilisim Derneği Yönetim Kurulu II. Başkanı

Eylem CÜLCÜLOĞLU
eylem@bilisimdergisi.org

Ortak zihin çağına doğru...

İnsanların zihinlerinin birbirine bağlı olduğu bir dünyada yaşamak ister misiniz?

Tim Berners-Lee 1990 yılında HTML dilini geliştirdiğinde bugün geldiğimiz noktayı öngöremezdi. 1990 yılında internet sadece sayılı kişilerin kullandığı bir ağıdı. Hayatımızda ne cep telefonu ne ADSL modem ne de kablosuz ağlar vardı. HTML dili ve web ile birlikte internet görsellikle tanıştı, daha önce sadece uzmanların kullandığı ağ katlanarak büyüdü ve günümüzde herkesin ağı haline geldi.

HTML'in bulunmasının üzerinden neredeyse çeyrek asır geçti ve büyük bir hızla internet sonrası çağa doğru ilerliyoruz. İnternet sonrası çağı çoğu kişi bilgi çağı olarak tanımlıyor. Ben bilgi çağının bir geçiş çağı olduğunu düşünüyorum. Bilgi çağı bizi ortak zihin çağına taşıyacak sadece bir geçiş süreci. Ortak zihin çağı daha önce yaşadığımız çağlardan çok daha farklı olacak. Çünkü elimizde zihinlerin ortak çalışmasına imkan tanıyan internet gibi önemli bir aracımız var. Sanayi çağı matbaanın bulunmasıyla başlamıştı, ortak zihin çağını başlatan ise internet olacak.

Ortak potada eriyen zihinler

Yapay zeka yazılımlarının öncülerinden, fütürist Ray Kurzweil 2045 yılında insanların zihinlerinin ortak bir ağına bağlanacağını öngörüyor. Kurzweil'e göre bilişim, genetik, nano-teknoloji ve yapay zeka alanındaki hızlı gelişmelerle öyle bir noktaya gelecek ki insanlar vücutlarını ve zihinlerini birbirinden ayırmaya başlayacaklar. Bu ayrışım ilerleyen yüzyıllarda öyle bir hale gelecek ki insanların zihinleri ortak bir potada eriyecek ve bu ortak potadan ortaya çıkan sinerji tüm

evrene yayılacak. Kurzweil bunu “Teklik” olarak tanımlıyor.

Her beyinin evrensel bir zihin içinde bir neron gibi görev aldığı bir sistem. Kurzweil bu aşamalara öncelikle beyin nasıl çalıştığını tam olarak anlaşılmasıyla başlanacağını düşünüyor. Günümüzde MRI teknolojilerindeki gelişmelerle beyin çalışması hakkında çok fazla bilgiye sahip olmaya başladık. Kurzweil’in beyin duyu algılama ve bilinçli düşünme bölümü neo-korteks hakkında ilginç bir teorisi var:

Sentetik neo-korteks

“Neo-korteks, 300 milyon adet hiyerarşik olarak sıralanmış birbirinden farksız örnekleyiciden oluşur. Beynimiz bu modülleri daha çok küçük yaşlardan itibaren doldurmaya başlar. Bir çocuğun çok hızlı bir şekilde dil öğrenmesinin nedeni henüz modüllerin boş olmasındandır. Modüller doldukça öğrenme hızı azalır. 20 yaşına geldiğimizde bu modüllerin neredeyse tamamı doludur. Bu yüzden yeni şeyler öğrenirken eskilerini unuturuz.” Kurzweil gelecekte sentetik neo-korteksler geliştirileceğini ve bu sentetik neo-kortekslerin buluta ekleneceğini öngörüyor. Böylece insanoğlu sınırsız bir hafıza ve düşünce gücüne sahip olacak. Bulut üzerinde tüm insanların zihinlerinin birleşiminden oluşan ortak bir zihin olacak. Kurzweil’e göre 2045 yılında insanların zihinleri dijital ortama taşındığı için insanlar dijital ortamda ölümsüz olacaklar.

Kurzweil’in görüşleri çoğu kişi için ütopyik ve bilim kurgu gibi gelebilir. Ama şu an yaşadığımız dünyaya bile baktığımızda ortak

zihine doğru yol aldığımızı görebiliyoruz. Aynı hesap makinasının beyin hesaplama görevini alması gibi Google da yavaş yavaş bizim hafızamızın yerini almaya başladı. Çoğu insan nasıl olursa istediğimizde Google’da ararım diye çoğu bilgiyi hafızasına kaydetmiyor. Google ve tüm siber uzay istediğimiz zaman bize bilgi veren bir ekstra hafıza birimi olarak çalışmaya başladı bile. Beynimiz dış kaynak kullanmayı çok seviyor ve tembelliğe çok mehilli. Şu an siber uzaya araçlarla bağlıyız. Bilgisayarlar, internet ve Google gibi uygulamalar aslında bizi diğer zihinlerle ve bilgilerle bağlayan bir araçtan başka bir şey değiller. Bir şeyi düşünüyoruz bunu bilgisayar klavyesi kullanarak dijital hale getiriyoruz ve daha sonra da siber uzaya gönderiyoruz. Kurzweil gelecekte bu araçların ortadan kalkacağına inanıyor. İnsanlar belki implantlar belki daha gelişmiş teknolojilerle siber uzaya direkt olarak beyinleriyle bağlanacaklar. Beyin yapısı değişecek ve normalde tek olarak çalışmak için tasarlanmış insan beyini aynı bir ağdaki bilgisayarlar gibi çalışacak. Bunun sonucunda ortak farkındalık, ortak duygu paylaşımı ve en sonunda ortak zihin ortaya çıkacak.

Hayal değil gerçek

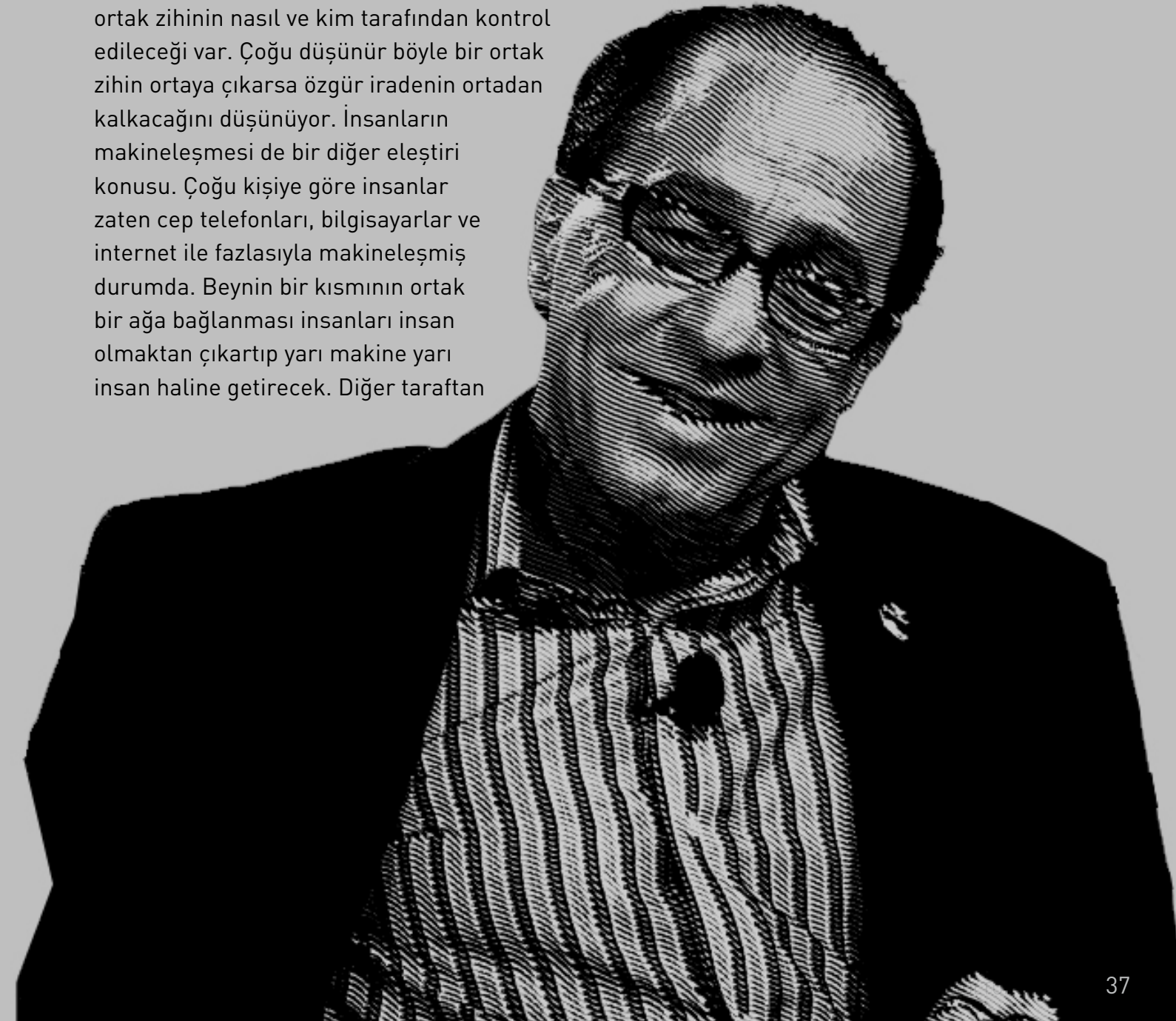
Kurzweil geçtiğimiz sene Google’a danışmanlık yapmaya başladı. Kurzweil Google arama motorunun daha zeki hale gelmesi için çalışıyor. Google geliştirme ekibiyle beraber çalışan Kurzweil, bir doğal dil tanımlama teknolojisi geliştiriyor. Mevcut Google arama motoru temel olarak anahtar kelimelerin aranması üzerine çalışıyor. Kurzweil bu motorun yeterli olmadığını ve içeriklerin anlamlarının da tanımlanması gerektiğini

düşünüyor. Yeni geliştirilen arama motoru internetteki içerikleri anlayabilecek ve bu sayede kullanıcılar daha karmaşık sorulara cevap bulabilecekler. Kurzweil’in Google’da çalışmaya başlaması ortak zihnin sadece bir gelecek hayali olmadığını bir göstergesi.

Hayatın anlamı sorgulanacak

Kurzweil’in ortak zihin öngörülleri bir çok soru işareti taşıyor. Bu soruların başında bu ortak zihnin nasıl ve kim tarafından kontrol edileceği var. Çoğu düşünür böyle bir ortak zihin ortaya çıkarsa özgür iradenin ortadan kalkacağını düşünüyor. İnsanların makineleşmesi de bir diğer eleştiri konusu. Çoğu kişiye göre insanlar zaten cep telefonları, bilgisayarlar ve internet ile fazlasıyla makineleşmiş durumda. Beynin bir kısmının ortak bir ağa bağlanması insanları insan olmaktan çıkartıp yarı makine yarı insan haline getirecek. Diğer taraftan

gerçekten böyle bir şeye ihtiyacımız var mı, doğal yaşamın nesi kötü, sorularını da kendimize sormamız gerekiyor. İleriki yıllarda daha çok duyacağımız ortak zihin kavramıyla hayatın anlamını yeniden sorgulayacağız. İnsanoğlu binlerce yıldır neden yaşıyorum, hayatın anlamı nedir sorularının cevabını arıyor. Gelecekte bu soruların cevapları daha çok konuşulacak gibi gözüküyor.

Polis devletinin gizli piramiti

Amerikan Ulusal Güvenlik Teşkilatı'nın dünyadaki herkesi dinlediği ortaya çıktı

Geçtiğimiz ay Amerika birleşik devletleri NSA'nın (Ulusal Güvenlik Teşkilatı) dinleme skandalıyla çalkalandı. NSA'nın eski çalışanlarından Edward Snowden, Guardian gazetesine Amerikan hükümetinin yaptığı dinlemelerin tüm sırlarını ifşa etti.

Fiber optiklere kanca

NSA'nın uzun yıllardır e-postaları ve telefon görüşmelerini dinlediği tahmin ediliyor ama bu konuda herhangi bir kanıt bulunmuyordu. Snowden'in itiraflarıyla dinlemenin nasıl yapıldığı tüm ayrıntılarıyla ortaya çıktı. Associated Press PRISM'in tüm çalışma prensibini açıkladı. Buna göre NSA, 2007 yılından bu yana PRISM kod adlı bir dinleme sistemi kullanıyor. Sistem ABD'de fiber optik kablolar üzerinden geçen tüm verileri süzerek merkezi bir noktada topluyor. Veriler belli kriterlere göre sınıflandırılıyor, insanların diğer kişilerle bağlantıları ilişkilendiriliyor ve gerektiği takdirde şifrelenmiş SSL paketleri dahil olmak üzere tüm veriler çözülüp izleniyor. Bu sayede kişilerin hem iletişimi izleniyor ve kişiler hakkında detaylı raporlar hazırlanabiliyor. Bir kişinin bağlantıda olduğu tüm kişiler kolayca tanımlanabiliyor.

PRISM sadece fiber optik dinlemeleri ile de sınırlı değil. Snowden'in itiraflarıyla NSA'nın Microsoft, Facebook, Google ve Yahoo gibi internet devleriyle de çok yakın ilişkiler içinde olduğu ve bu şirketlerin NSA'ye kullanıcı verilerini servis ettikleri iddiaları ortaya çıktı. İnternet şirketleri NSA ile direkt bir bağlantılarının olduğunu yalanlasalar da devletten gelen istekler doğrultusunda veri paylaşımında bulunduklarını açıkladılar.

NSA'nın savunması

Dinleme skandalıyla çalkalanan ABD hükümeti PRISM'in varlığını kabul etmek zorunda kaldı. NSA Direktörü Keith Alexander yaptığı açıklamada PRISM sayesinde ABD'de 11 dünyada ise ellinin üzerinde potansiyel terörist saldırının engellendiğini iddia etti. Kişisel verilerin sadece ulusal güvenlik konusunda bir gerek görüldüğü zaman okunduğunu açıklayan Alexander, verileri sakladıklarını ama bunların içeriğinin kimse tarafından okunmasının mümkün olmadığını savundu.

Amerika 11 Eylül saldırılarından sonra hızlı bir şekilde bir polis devleti olma yolunda ilerlemeye başladı. Snowden sayesinde ortaya çıkan PRISM de bunun bir göstergesi. ABD terörizm paranoyası ile herkesi izliyor, fişliyor ve gelişmiş teknolojiler kullanarak analiz ediyor. İşin kötü tarafı da ABD’de çoğunluğun bu dinlemeleri normal bulup kabul etmesi. CNN/ORC’nin yaptığı bir kamuoyu araştırmasına göre ABD toplumunun yüzde 66’sı yapılan e-posta dinlemelerin doğru olduğuna inanıyor. Telefonların dinlenmesine onay verenlerin oranı ise yüzde 51. 11 Eylül’den bu yana terörizm paranoyası pompalanan ABD halkı, güvenlik uğruna temel özgürlüklerinden vazgeçmiş durumda.

Terörist zaten internet kullanmıyor

İnternet dinlemelerinin suçu engelleme konusunda ne kadar etkili olduğu da bir tartışma konusu. İletişimin dinlendiğini bilen suç örgütlerinin çoğu zaten interneti hiç kullanmıyor. Bin Ladin operasyonunda, El-Kaide’nin telefon bile kullanmadığı ortaya çıkmıştı. Dinleme sistemleri milyonlarca kişiyi dinliyor ama bu dinlemenin hangi amaçlarla yapıldığı bilinmiyor. Ticari sırlardan tutun, kişisel sırlara kadar herşey internette fiber kabloların üzerinden geçiyor ve “Büyük Birader” tüm bu verileri dinliyor. İnsanlar neden diye sorduğu zaman tek cevap ise; “güvenlik” oluyor. Bu dinlemeler sayesinde daha güvenli bir dünyada yaşadığımız kuşkulu ama iletişimimizin güvensiz olduğu apaçık.

İnternet mimarisi gereği dinlemelere olanak tanıyan bir yapıya sahip. Bir veri bir noktadan diğer noktaya giderken başka noktaların üzerinden geçiyor. İnternet üzerinde milyonlarca atlama noktası bulunsa da internet omurgasını taşıyan şirketler az sayıda. Birinci katman olarak tanımlanan ve ülkeler arasındaki veri trafiğini taşıyan sadece 13 firma var. Bu firmaların sekizi ABD’de bulunuyor. NSA sadece bu sekiz firmanın trafiğini bile dinlese internet trafiğinin yüzde doksanından fazlasını dinleme olanağına sahip durumda. Facebook, Google, Microsoft ve Yahoo’nun sağladığı veri akışı da eklenince iletişimin neredeyse tamamına yakını NSA sunucularına akıyor.

Güvenli iletişim hayal değil

İletişimimizin dinlenmesini istemiyorsak son kullanıcı olarak bazı adımlar atabiliriz. VPN (Sanal Özel Ağ) teknolojileri yerel dinlemelere karşı kullanılabilecek en etkin çözümlerden birisi. VPN sayesinde noktadan noktaya veri akışını şifrelenmiş bir tünel üzerinden yapmak mümkün. Örnek vermek gerekirse ABD’de New York’ta yaşayan bir kullanıcı VPN kullanarak şifrelenmiş bir ağ üzerinden Hollanda’ya bağlanıp internete oradaymış gibi girebiliyor. Bu sayede kullanıcının hem iletişimi şifrelenmiş hem de kimliği gizlenmiş oluyor. Yerel servis sağlayıcı kullanıcının internette ne yaptığını göremiyor. İletişimi güvenli kılmanın bir diğer etkin yolu da şifrelenmiş e-posta ve anlık mesajlaşma kullanmak. E-posta şifrelemede açık kaynak kodlu bir yazılım olan ve patentli bir algoritma kullanmayan GnuPG (www.gnupg.org) oldukça başarılı. GnuPG ile 4096 hatta 8192 bitlik şifreleme algoritmaları kullanmak mümkün. 8192 bitlik bir şifre algoritmasını NSA bile çözemiyor. Diğer taraftan 128 bit, 256 bit hatta 1024 bit şifreler bile

NSA’nın süper bilgisayarları tarafından, uzun bir zaman alsa da kırılabilir. Şifreleme yaparken yüksek bitler ve açık kaynak kodlu algoritmalar kullanmak bu yüzden çok önemli. Anlık mesajlaşmada ise CryptoCat adlı açık kaynak kodlu yazılım yüksek seviyede güvenlik sunuyor. Çok kolay kullanıma sahip olan bu yazılım hem mobil cihazlarda hem de masaüstünde çalışıyor. Şifreleme, kullanıcı bilgisayarında gerçekleştiği ve her anlık mesajda yeni bir anahtar oluşturulduğu için sistem oldukça güvenli. CryptoCat’ın geliştiricisi Nadim Kobeissi 2012 yılında ABD’ye giriş yaptığında gözaltına alınmış ve sorgulanmıştı. Kobeissi serbest bırakıldıktan sonra bu olayı Twitter’da paylaştı ve CryptoCat bir anda popüler oldu. CryptoCat’ın ağı WikiLeaks ve Pirate Bay’e de servis veren İsveçli Bahnhof tarafından barındırılıyor. CrtyptoCat şu an sadece masaüstü bilgisayarlarda çalışıyor ama bu sene içinde Android ve IOS versiyonlarının da çıkması planlanıyor. CryptoCat’i www.crypto.cat adresinden indirilebilirsiniz.

Günümüzde devletlerin bir çoğu maalesef halkları kontrol etmeyi ve belli bir şablona sokmayı kendilerine görev edinmiş durumda. ABD’de patlayan skandal bu gerçeğin gözler önüne serilmesini sağladı. Büyük Birader’in sadece bir kitap fantezisi olmadığı elle tutulur bir gerçek olduğu gün ışığına çıktı. İletişim ve düşünce özgürlüğü evrensel hakkımızdır. Bu hakkımızı sonuna kadar korumamız ve büyük biraderlere karşı dur demenin zamanı gelmiştir.

Beyindeki olumsuz anılara sihirli değnek, “NeuroFormat” tekniği

Değerli okurlar,

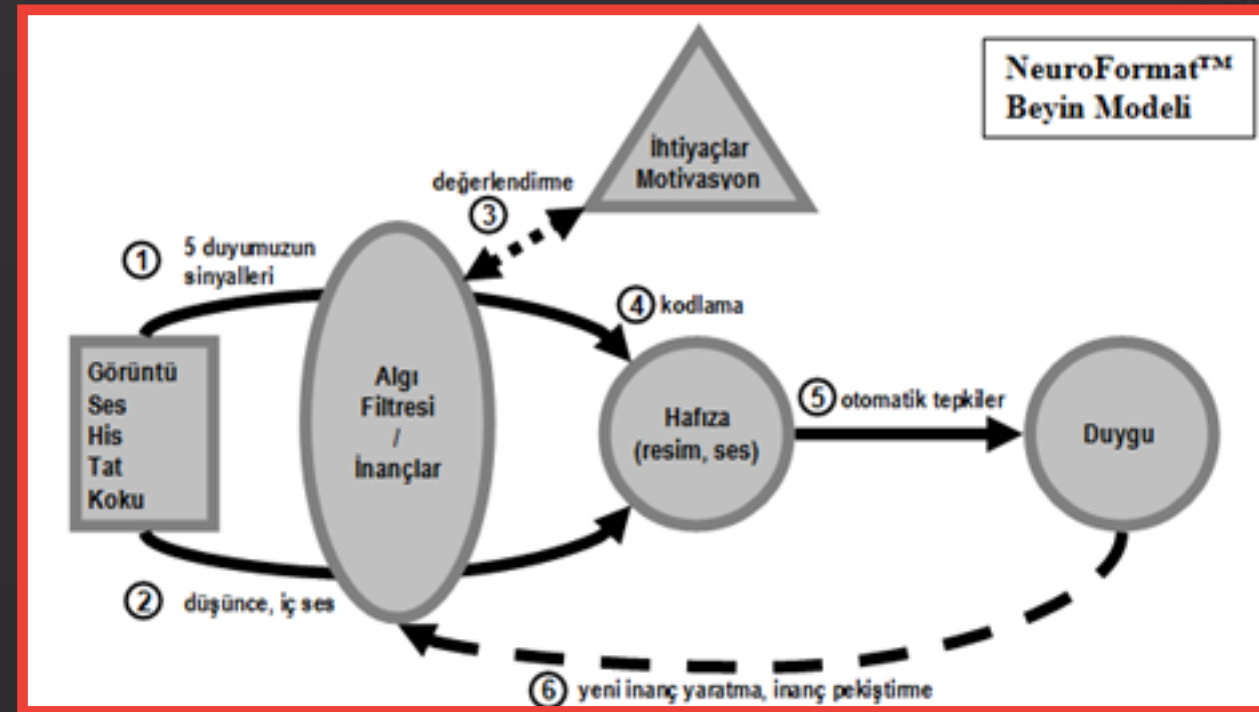
Hayatın tatlı anları olduğu kadar, acı, bizi zorlayan yanları da var. Geçmişte yaşadığımız her olayı beynimiz kaydediyor ve bu olaylar gelecekte farklı şekillerde karşımıza çıkıyor. Bazen “Keşke sihirli bir değnek olsa da yaşadıklarımızı silebilsek” deriz. Geçmişte yaşadığımız olaylara anlamlar yükleyen biziz yani beynimiz. Artık danışman ya da psikolojik destek olarak yaşananları gözden geçirmek ve beynimizi formatlamamız mümkün.

Bu ay Yaşam Koçu ve Danışman, M. Barış Muslu ile bir söyleşi gerçekleştirdim. Muslu’nun “Beynine Format At” adlı kitabı raflarda yerine aldı ve 29. kez baskı yaptı. Kitapta bilinçaltı formatlama tekniği ile kötü olayların bilinçaltındaki etkilerinin temizlenmesinin mümkün olduğu anlatılıyor. Bu kitapta fobiler, sigara bağımlılığı, kronik ağrılar, depresyon, stres, aşk acısı vs... gibi rahatsızlıklarla nasıl mücadele edileceği anlatılıyor.

NeuroFormat® yeniden biçimlendirmek demek. NeuroFormat® tekniği, yani bilinçaltı formatlama ile beynimize format atıyoruz. Beynin başarı, sağlık ve mutluluk için yeniden programlanması sağlanıyor.

Beynimiz çok farklı çalışıyor. Mesela, bir sürücü geçirdiği bir kaza anında 1-2 saniyelik bir zaman diliminde araba kullanmaktan, hayat boyu korkmayı öğrenebilir. Beynimizin, bu durumda sakin kalmayı geri öğrenmesi için sadece 1-2 saniyesi var. İşte bu NeuroFormat tekniği ile saatler içerisinde bu araba fobisinden kurtulmak mümkün.

Barış Muslu ve ekibi, “Birebir Uygulamalar” ve “Kurumsal Uygulamalar” alanlarında NeuroFormat® eğitimleri veriyor. Birebir uygulamalarda; korku ve kaygılar, sigarayı bırakma, öfke ve utanç, ilişkiler, ağrılar gibi alanlarda, spor performans yükseltme, ikna ve satış eğitimi ve marka ve strateji danışmanlığı gibi alanlarda da kurumsal uygulamalar eğitimi veriliyor.

Arzu Kılıç
arzu.kilic@tbd.org.tr

M.Barış Muslu kimdir?

1975 yılında doğan M. Barış Muslu, Tarsus Amerikan Koleji’nde lise eğitimini sürdürürken gittiği ABD’de 2 yılda lise, 3 yılda Michigan Tech Üniversitesi’ni bitirdi. 20 yaşında genç bir mühendis olarak Türkiye’ye dönen Muslu, Koç Üniversitesi’nde işletme mastırını tamamladı. 2001 yılında kendi şirketini kurarak Türkiye’de yüz binlerce insanın kullandığı teknoloji servislerini yaratıcısı oldu.

1994 yılından başlayarak, beynin işleyişi ve ruhsal ve bedensel sağlık üzerindeki etkisi üzerine araştırmalar yapan Muslu, dünyanın pek çok yerinde konuyla ilgili eğitimlere katıldı. Araştırma ve eğitim çalışmalarını bir araya getirerek, birçok metodun beraber çok daha etkili bir şekilde kullanımını sağlayan NeuroFormat® sistemini geliştirdi. Muslu, çalışmalarına yaşam koçu ve danışman olarak devam ediyor.

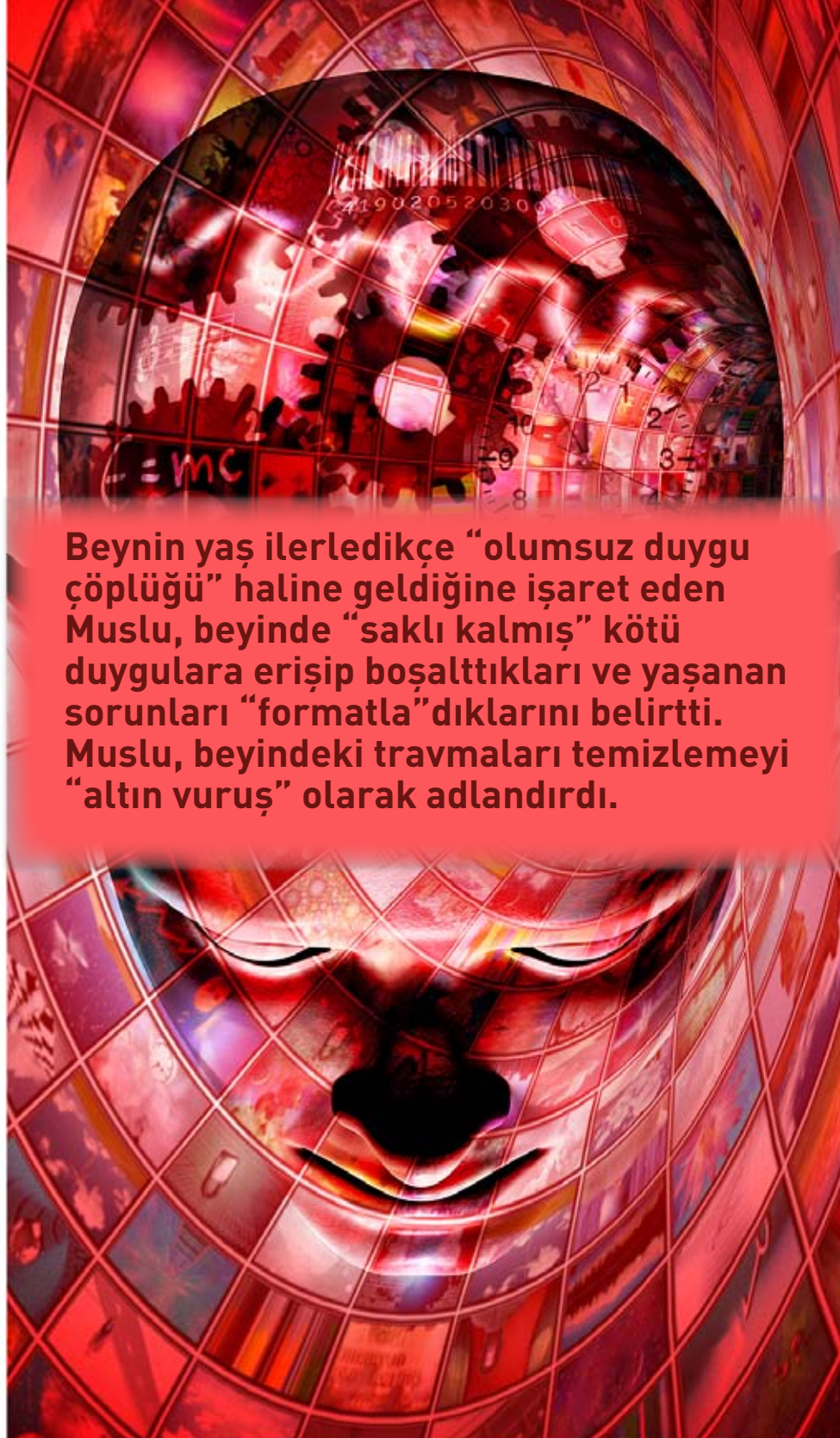
Ayrıntılı bilgi için:
<http://barismuslu.com/>

Zaaflarımızdan beynimizi formatlayarak kurtulalım mı?..

Beynin yaş ilerledikçe “olumsuz duygu çöplüğü” haline geldiğine işaret eden Muslu, beyinde “saklı kalmış” kötü duygulara erişip boşalttıkları ve yaşanan sorunları “formatla”dıklarını belirtti. Muslu, beyindeki travmaları temizlemeyi “altın vuruş” olarak adlandırdı.

-“Beynine Format At” adlı kitabınız çok satanlar listesinde ve medyada büyük bir ilgi uyandırdı. Sigara bağımlılığı, kilo sorunları, panik atak, fobiler, kronik hastalıklar, depresyon, stres gibi sorunların üstesinden NeuroFormat® tekniği ile gelebileceğimizi belirtmişsiniz. Bu teknik nedir ve sorunlarımızla nasıl mücadele edebiliriz?

-Detaylarını anlatmadan önce aslında önemli bölümün analiz olduğu ve çok kısa bir süre içinde anlatmanın oldukça zor olduğunu söylemeliyim. Zira kitapta 50 sayfalık bir bölümü sadece tekniğin uygulamasına ayırdım. Mesela, kötü olayların bilinçaltındaki etkisini temizlediğimiz uygulamayı kısaca özetleyeyim. NeuroFormat tekniğini uygulayan kişi, beyin 2 lobunun da aktif olmasını sağlayan özel bir pozisyonda oturuyor. Bu arada, gözleri kapalı bir şekilde, kendi bedeninde bu olayı yeniden yaşadığını hayal ediyor ve bir yandan bu olayı sesli olarak anlatıyor. Kötü olayı yeniden yaşarken, kötü hissettiği anlarda “zamanı durdurarak”, gözlerini sanki kitap okur gibi en üstten başlayarak, sağdan sola sıra sıra yavaşça hareket ettiriyor. Bu göz hareketlerinin amacı, hangi göz pozisyonlarında duyguların çok daha yoğun olduğunu bulmak ve o kötü duygulara erişmek. Kötü duygunun en yoğun olduğu göz pozisyonu yakalandığı an, bu duyguyu genelde baş üzerinde bulunan tek bir noktaya devamlı yapılan vuruşla temizliyoruz. Travmanın o anının beyindeki etkisinin temizlenmesi için, tarama sırasında bulunan tüm göz pozisyonlarının birer birer temizlenmesi gerekiyor. Bu şekilde, bu olayın en kötü anlarını birer birer formatlıyoruz. Bu uygulama sonucunda, eğer olayın tüm anlarının yarattığı etkileri temizlediği zaman, kişinin olayla ilgili fikri anında değişiyor. Bu olayın pek de önemli olmadığını söyleyebiliyor, zaten yeniden anlattığı zaman olayla ilgili hiçbir şekilde kötü hissetmiyor.

Ben beyindeki travmaları temizlemeyi, “altın vuruş” olarak görüyorum. Zira tek bir olay bile bir insanın hayatını olumsuz anlamda değiştirebilir. Çünkü çaresiz kalınan, şok şeklinde gelişen ve de yalnız kaldığımız çok yoğun olaylarda beynimiz büyük kararlar alıyor. Bu büyük kararların aslında tek amacı, beynimizin yaşamımızı korumak istemesi. Ne yazık ki aldığı kararlar, hayatımızı kötü yönde etkiliyor. Mesela, 2 yaşında koltuktan düşmüş bir çocuk, 70 yaşına gelse ve bu olayı hatırlamasa bile “yükseklik fobisi” hayatını sınırlamaya devam ediyor. Bu sadece bir örnek, ne yazık ki beynimiz aldığı büyük kararların çoğunu beynimiz biz çözmeye çalışmadığımız sürece devam ettiriyor. Ve beynimiz yaşımız ilerledikçe “olumsuz duygu çöplüğü” haline geliyor.

Sorunlarımızdan kurtulabilmek için, geçmişin sadece geçmişte kalmadığı, özellikle büyük travmaları temizlememiz gerektiğine inanmak ve gereğini yapmak gerekiyor.

-NeuroFormat® çalışmalarında her sorun için birebir uygulamalar yapıyorsunuz. Mesela aşk acısı çeken birisi kendisini terk eden kişiyi ve anılarını nasıl unutabilir? Gönüle ve beyne söz geçirmek mümkün mü?

-Bir sistem olsa ve bu sistemle, geçmiş olayların beynimizdeki ağırlığı çok kısa sürelerde sanki başkası yaşamış gibi “önemsiz” duruma gelse. Formatlama dediğimiz şey aslında kısa zamanda, çok derin bir seviyede temizlemeyi belirtmek için kullandığımız bir benzetme. Mesela, NeuroFormat sistemi kullanıldığı zaman bir saat gibi bir zamanda, yaşanmış çok kötü bir olayın “pek de öneminin” kalmamasından bahsediyorum.

Bu arada yaptığımız şey, “beyni fabrika ayarlarına döndürmek” gibi bir şey değil biliyorsunuz. Zaten beyinde tecrübeleri de silmiyoruz. Bizim yaptığımız şey, üzerinde çalıştığımız kötü olayların beyinde “saklı kalmış” kötü duygularına erişip bu duyguları çok kısa süreler içinde boşaltmak. İşte bunu yapabildiğiniz zaman, kişinin o konuyla yaşadığı sorunları “formatlamış” oluyoruz. Fobiler, üzüntüler, aşk acıları, korkular ve daha birçok psikolojik ve fiziksel olumsuzluklar...

-Geçmiş geçmişte kaldı desek de bilinçaltımıza işliyor ve gelecekte bazı sorunlar yaşıyoruz. Dürtü bozukluğu, depresyon, şizoidlik vs.gibi. Bire bir görüştüğünüz kişiler en çok hangi anlarına forma atmak istiyor? Kurumsal uygulamalarınızdan da kısaca bahseder misiniz?

-En çok panik atak, sigara bağımlılığı, fobiler konusunda bana ve ekibime başvurulduğunu söyleyebilirim. Her sorunun çözümü için farklı tür travmalar temizleniyor. Mesela panik atak için, genelde bir yerde kapalı kalma, boğulma hissi yaşanan bir travma önemliyken, takıntılar genelde “cinsel” içerikli travmalara dayanıyor.

Kurumsal uygulamalar, satış ekibinin “utangaçlığından” kurtulması, spor takımının performans anksiyetesinin temizlenmesine ya da bu sistemi belirli bir kurumun çalışanlarına öğretme amaçlı eğitimlere kadar farklılıklar içerebiliyor.

Sık sık yaptığım kurumsal uygulamalardan en önemlisi de, çalışan memnuniyetinin artırılması için toplu çalışma yapılması oluyor. Bu konuda çok başarılı çalışmalar yapıyoruz.

Bilişim dünyası ve gençlik

Bu yazıya başlığına bakarak Gezi Ana teması ile çıkan dergimizde böyle bir yazı yazdığımı sanmayın. Çok sayıda arkadaşımız bu konuda görüşlerini yazdılar. Ben hızla değişen dünyada bizim kuşağımızın saplantıları, bu saplantıların nasıl yıkıldığı ve bu yıkılmaya etki eden bilişim teknolojisinden söz etmek istiyorum.

Nezih KULEYIN
nezih@semor.com.tr

Bizim kuşak” yetmiş dokuz kuşağı” olarak anıldı bizden öncekilere ise “altmış sekiz kuşağı” deniyordu. Bu iki kuşak, gerçekten çok büyük zorluklardan geçtiği için tüm dinamiklerinde kendisi tarafından temsil edildiğine inandı ve düşünsel yapısını ona göre şekillendirdi. Bu şekillenme birtakım saplantıların doğmasına neden oldu. Şimdi bu saplantılara teker teker bakalım:

Saplantı 1: Şimdiki gençliğin dikkate alınacak bir entelektüel birikimi yoktur.

Bizim kuşaklar çocuklarına bakıyor ve şöyle bir yorum yapıyorlardı: “Bunların, bilgisayar başından kalktıkları yok ya oyun oynuyor ya da bilgisayarda birileri ile yazışıyorlar okumaya bir dakika vakitleri kalmıyor nasıl olurda entelektüel bir birikime sahip olurlar.”

Oysa onlar da babaları için şöyle düşünüyorlardı: “Bir makale okumak için bile gazete almaya gidiyorlar, ya makale New York Times’da çıksa ne olacak New York’a mı gidecekler”. Onlar için artık makale okumak için gazete almak anlamsızdı hatta bu makale dünyanın neresinde olursa olsun yerinden kalkmadan okunabilirdi.

Bizim kuşak farkında değildi ama basılan kitap çeşidi ile birlikte, kitap baskı sayıları hızla artıyor e-kitap indirmeleri yüz binleri aşıyordu. Eskiden on bin basan yazarlar, şimdi yüz binlik baskı adetleri ile halkın karşısına çıkıyorlardı. Bilişim teknolojisi basılı kitap okuma oranına da olumlu bir katkı yapıyordu. Gençlik bilişim teknolojisi ile bütünleşik bir entelektüel ortam içinde yerini alıyordu.

Saplantı 2: Bu bilişim teknolojisi, gençliği apolitize ediyor.

Oysa dünyanın hiçbir baskısı gençliği apolitize edememişti ki bunu bilişim teknolojisi yapmayı başarsın. Salazar, Franko, Mussolini ve Hitler, tüm güçlerini kullanarak gençliğin kendi politikalarının takipçisi ya da en azından yandaşı olmasalar bile karşıtı olmamaları için büyük çaba gösterdiler ama daha yaşarken karşılarında ciddi bir politik gençlik hareketleri vardı. Ama ellerinde dünyanın en gelişmiş teknolojilerini taşıyorlardı.

Saplantı 3: Hayata ciddi bakamıyorlar çünkü izledikleri yayınlar çok gayri ciddi.

Bizim unuttuğumuz mizahın çok ciddi bir iş olduğuydu. Ayrıca bir olay olduktan bir saat sonra olayın yüzlerce değişik bakış açısıyla irdelenen karikatürleri, onlara yorum yapan binlerce insanın bulunduğu bir ağın yaratıcı etkisinin ve insana sağladığı “yalnız değilsin” mesajının altyapısı bilişim teknolojisinin günümüzde geldiği teknolojik boyuttu. Bizim kuşağın diğer bir büyük hatası da biz sadece teknoloji geliyordu zannediyorduk oysa sosyolojinin temel kurallarından birini unutmuştuk. O kural “Eğer bir üretim aracı gelişirse mutlaka onu kullanan insanı da geliştireceği” kuralıydı.

Sosyal medyanın “Gezi”deki rolü...

Türkiye’de “Taksim Gezi Parkı eylemleri” sürecinde sosyal medyanın çok yoğun kullanılması bu alanın düzenlenmesi gerektiği tartışmalarını gündeme getirdi. Bakan Yıldırım, “Sosyal medyayı kısıtlayıcı çalışma yok” derken BTK, konuya ilişkin bir düzenleme çalışması yapılmadığını kaydetti. TBD Yönetim Kurulu Üyesi Karadağ, yapılacak düzenlemelerin kısıtlama yönünde olmaması gerektiğine dikkat çekerken Avukat Özocak, sosyal medyada barışçıl eylem çağrısında bulunmanın suç oluşturmayacağını bildirdi.

Aslıhan Bozkurt

Günümüzde siyasal ve sosyal olaylar, teknoloji ve iletişim araçları sayesinde yeni boyutlar kazanırken hızla büyüyüp önemli bir güç haline gelen sosyal ağlar, tarihin akışını dönüştürüyor. Artık örgütlenmeler, buluşmalar, tepkiler sosyal ağlar üzerinden yapılıyor, bilgisayar veya İnternet bağlantısı olan bir cep telefonu ile gelişmeler izlenip doğrudan katkı veriliyor. Paylaşılan içeriklerin, hızla ve kolayca tartışma ortamı oluşturmasını sağlayan sosyal medya, bir sosyalleşme platformuna dönüşüp siyasal ve toplumsal alanda daha etkin bir rol üstleniyor.

Önce İran’daki seçim krizi haberleri, Twitter ve Facebook üzerinden paylaşıldı, 2008’deki Çin ve Haiti depremlelerinde ilk haberler sosyal medya üzerinden geldi. Dünya siyaseti ve sosyal ağlarının kullanımı açısından 2010 yılı önemli bir dönüm noktası oldu. Tunus’ta başlayıp Orta Doğu’yu önemli ölçüde etkileyen siyasi değişimlerinde sosyal medya, sivil toplumu organize etti, ortak hareket etmelerine zemin hazırladı ve kitleleri oldukça fazla etkiledi. Bu süreçte sosyal medya araçları kullanılarak atılan mesajlar, bir kartopu gibi büyüyerek insanları tetikleyip bir kelebek etkisi yarattı. Hatta kullanım kolaylığı ve etkili yayılımı nedeniyle bu ağlar, kullanıcılarına asimetrik bir güç kazandırdı. Washington Üniversitesi araştırmacılarınınca özellikle Tunus ve Mısır odaklı yapılan bir araştırma, Facebook, Twitter, ve YouTube’da eşsiz bir veritabanı oluşturulduğu ve “Arap Baharı”nda sosyal medyanın kritik rol oynadığını kanıtladı. Avusturyalı University of Technology Öğretim Üyesi Prof. Timothy M. Devinney’e göre, “Artık, sosyal medyanın tüm dünyadaki milyonlarca insanı bir araya getirebilme, görüş oluşturma ve değişime yönelik geniş çaplı hareketler için gereken ‘bilişsel tepkiyi’ teşvik etme kapasitesi var.”

Son 15 yılda yayına giren birçok sosyal ağ, başlangıçta birkaç istisnası dışında neredeyse tamamına yakını kullanıcıların birbirleriyle tanışma ve mesajlaşmasını hedeflerken 2004’te Facebook, 2006’da ise Twitter farklı bir hizmet verdi. Böylece milyonlarca insan, kendisini özgürce ifade edebildiği, dünyaya daha sansürsüz bakabildiği ve yeni arkadaşlıklar kurup birbirleriyle resim, video gibi eğlence unsurlarını paylaşabildiği yeni ortamlara sahip oldu. Bu ortamların klasikleşmiş demokrasiden açık demokrasiye geçişi tetiklediği, daha şeffaf, daha çok fikir alışverişi olan bir iletişimi getirdiğine dikkat çekiliyor. Öyle ki günümüzde devrim ve toplumsal değişim/dönüşümlerin artık televizyon veya radyodan duyurmadan önce tweet, blog, Facebook ve Twitter’da paylaşılacağı veya YouTube’da yayınlanacağından söz ediliyor. Teknolojinin toplumu nasıl dönüştürdüğü, Türkiye Bilişim Derneği’nin (TBD), 22-25 Eylül 2010 tarihleri arasında Rixos Grand Ankara’da gerçekleştirildiği, “Sosyal Dönüşüm” ana temalı 27. “Ulusal Bilişim Kurultayı”nda ele almıştı. Bilişim 2010 etkinliğindeki “Twitter Ne Alem?” oturumunda Reklam Yaratıcıları Derneği’nden İlyas Başsoy, “Twitter 12 Eylül’den önce olsaydı askerler darbe yapamazdı” demişti.

“Sanal olan” gerçeği etkiledi

Bilindiği gibi nüfusunun yüzde 40’ından fazlası Facebook (socialbakers.com verilerine göre, 31 milyon 247 bin) kullanıcısı olan Türkiye, dünya genelinde 6. sırada yer alırken Avrupa’da zirvede bulunuyor. Dünyada 555 milyon Twitter kullanıcısı varken Türkiye’de bu sayı 10 milyon. 555 milyon kullanıcının içinde 200 milyonluk bir bölüm aktif olarak Twitter hesaplarını güncellemeyenlerden oluşuyor. Türkiye’de ise 6 milyona yakın aktif kullanıcı olduğu bildiriliyor.

Ve, özgür haber alma kaynaklarından biri olan sosyal medya Türkiye’de, “Taksim Gezi Parkı eylemleri” sürecinde patlama yaptı, toplu hareket etmek ve bilgi akışını sağlamak için çok yoğun bir şekilde kullanıldı. Mayıs sonunda Türkiye’de yaşanan eylemlere yansıdı, dünya Twitter’ın gücü ve yayılma etkisine şahit oldu.

Bu yayılmada, TV kanallarında eylemle ilgili yeterli ve ayrıntılı haberleri bulamayanların kapsamlı bilgiyi almak amacıyla sosyal medya sitelerine göz atmayı tercih etmesi ile özellikle sanat ve siyaset dünyasının ünlü isimlerinin eylemlerle ilgili paylaşımlarda bulunmasının büyük katkısı görüldü. Öyle ki 31 Mayıs 2013’te eylemlerin yoğunlaştığı saatlerde #direngeziparkı başlıklı twitter hashtag’i dünya listesinde popüler konularda (trending topics-TT) zirveye yerleşti. Sosyal medyanın ciddi etkisini gören Türkiye, ilk defa “sanal olanın” etkisini derinden hissetti. Sosyal medyanın paylaşım ve bilgi akışındaki yoğun kullanımı, “yalan haber”, “provakatif bilgi” ve “enformasyon kirliliği” iddialarıyla birlikte bu alanın düzenlenmesi gerektiği tartışmalarını gündeme getirdi. AK Parti yetkilileri, sosyal medya stratejilerini planlayacak bir ekip oluşturdukları ve sosyal medyanın yasal bir çerçeveye oturtulması gerektiğini belirtirken Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım, sosyal medyayı kısıtlayıcı bir çalışma olmadığını açıkladı. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu (BTK) ise, sosyal medya ile ilgili bir düzenleme çalışması yapılmadığını kaydetti. TBD BİLİŞİM Dergisi olarak (Temmuz 2013 156. Sayı), sosyal ağların Türkiye’de özellikle “Gezi eylemleri” sürecinde kullanımını ve rolünü, “Dosya” sayfalarımızda mercek altına aldık. “Dosya” sayfalarımıza, sosyal medya üzerine çeşitli yazıları bulunan ve sosyal medyayı aktif kullanan TBD Yönetim Kurulu Üyesi Levent Karadağ ile Köksal&Partners Avukatlık Bürosu’nda görevli Avukat Gürkan Özocak sorularımızı yanıtlarak katkı verdi. İnternet üzerindeki etkileşimleri gerçek zamanlı olarak izleyen ve çözümleyen bir analitik platform olan InsightRadar Platformu yetkilileri de hem sorularımızı yanıtlarak hem de Gezi Parkı eylemlerinin 29 Mayıs -17 Haziran tarihleri arasındaki sürece ilişkin hazırladıkları analiz raporunu bizimle paylaştılar. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) yazılı açıklama yaparken Oran Teknoloji’den Yakup Noyan, bir değerlendirmede bulundu.

Sosyal medyayı aktif kullanan TBD Yönetim Kurulu Üyesi Levent Karadağ, eylemler sürecinde, gençlerin dünyayı radyo ve TV'lerden değil mobil cihazlardan izledikleri için sosyal medyada çabuk organize olabildiklerinin görüldüğüne işaret etti. "Yalan haber ve tweet" in önüne, devlet ve kurumların risk ve kriz durumuna ilişkin planlarının bulunmasıyla geçilebileceğini vurgulayan Karadağ, işe sosyal medyayı öğrenme ve öğretmekle başlanması, düzenlemelerin kısıtlama yönünde olmaması gerektiğinin altını çizdi.

Avukat Gürkan Özocak, sosyal medyada barışçıl eylem çağrısında bulunmanın suç oluşturmayacağını belirtirken paylaşılan bilgi ve mesajların, nefret söylemi veya şiddet çağrısı yapmaması durumunda ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini bildirdi. "Zaman, sınır ve engeli" olmayan sosyal paylaşımlarla birlikte yaratıcılığın önem kazandığına dikkat çeken InsightRadar Platformu, sosyal medyanın içeriği üreten ile izleyen arasındaki katı ayrımı ortadan kaldırdığına işaret etti.

BTK'dan yapılan yazılı açıklamada, siber güvenliğin sosyal medyayı da içeren, kapsamı daha geniş bir konu olduğuna değinilerek sosyal medya ile ilgili bir düzenleme çalışması yapılmadığı kaydedildi.

Yakup Nayman ise, sosyal medya uygulamalarından olan twitter'ın Gezi Parkı olaylarına etkisine ilişkin araştırmaları ve Ulusal Sosyal Medya Derneği'nin (USMED) açıklamasını irdedi.

Twitter bir baş belası mı?

31 Mayıs 2013'te Twitter'da, #direngeziparkı hashtag'i dünya çapında trending topik (TT) olup dünya listesinde ilk sıraya yerleşti. 3 Haziran 2013'te ise Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, "Şu anda Twitter denilen bir bela var, yalanın daniskası burada. Sosyal medya denilen şey aslında şu anda toplumların baş belasıdır" ifadesini kullandı.

"Sosyal medya bir iletişim aracıdır, provokasyon aracı olarak kullanılmamalıdır. Sosyal medya kullanıcıları teyit etmeden okuduklarına inanmamalı" diyen İçişleri Bakanı Muammer

Güler, Gezi Parkı eylemlerinde "insan hakları ihlali bulunan, kötü muamele yapan, aşırı güç kullanımına giden" personelle ilgili tüm yurttaki, televizyon, internet, gazete, Twitter, Facebook ve benzeri sosyal medya yoluyla her tür görüntü ve iddiaların incelenmesini bildirdi. İstanbul Emniyeti, 28 Mayıs'tan 4 Haziran'a kadarki süreci ele alan fezlekesinde sosyal medyayı suçladı.

Eylemlerde "on-line gençlik", "orantısız güç=orantısız zekâ" karşılaştırmalarının ardından sosyal medyanın tümüyle denetimsiz olduğu, çok fazla yanlış ya da yalan bilgi yaratıldığı ve kışkırtmalar için zemin hazırladığına vurgu yapılarak düzenlemeye gidilmesi gerektiği noktasına gelindi.

Ve, "sosyal medya" operasyonları başlarken kullanıcıların IP numaralarına ulaşma, bu platformlardaki paylaşımlar nedeniyle kişiler hakkında iddianame hazırlanacağı tartışmaları yaşandı. Bilişim uzmanı hukukçu Gökhan Ahi, soruşturmanın, sosyal medya kullanımını doğal olarak azaltacağı yorumunu yaptı. Alternatif Bilişim Derneği tarafından yapılan basın açıklamasında, "Yurttaşlarının iletişiminin takip edilmesi, kişisel verilerinin yasadışı şekilde toplanması; sosyal medya aracılığı ile ifade ettikleri görüş ve destekleri sebebiyle baskı altına alınmaları kabul edilemezdir" denildi.

CHP'nin Meclis İnternet ve Bilişim Komisyonu Üyesi Erdal Aksünger, "Emniyet, Tweeter'da tespit yapamaz. IP numarasını belirleyemez. Çünkü, Tweeter IP numarası vermiyor" dedi. Kullanıcıların rahat olmasını söyleyen Aksünger, tweeter'daki paylaşımlar yüzünden kimse hakkında iddianame hazırlanamayacağına dikkat çekti. "Mahkemeler tweeter'i delil olarak kabul etmiyor" diyen Aksünger, tweeter de Türkiye'nin Amerikan kanunlarına tabii olduğunu anımsattı.

Cumhuriyet gazetesinden Işık Kansu ve Ayşe Sayın'ın sorularını yanıtlayan CHP Genel Başkan Yardımcısı, Sosyolog Prof. Dr. Sencer Ayata, Gezi Parkı eylemlerini "siyasetçi" gözlüğünden çok, "sosyolog kimliği" ile irdedi. Eylemcilerinin çoğunun 1990 doğumlu genç olduğuna işaret eden Ayata, eylemlerin "çekirdek" grubu olan gençlerin profilini, "Teknolojiyle dünyaya bağlanıyorlar. Üretken ve yaratıcılar. Saldırı silahları yok, pasifistler... Mizah ile büyümüşler. Ekşi Sözlük, Zaytung, Cem Yılmaz çocukları... Kanımca Ayşe Arman'ın, Gülse Birsal'ın isyanına da kulak verdiler" şeklinde özetledi.

Ayata, "Bu gençler genellikle çocuk merkezli ailelerin çocukları. Kendi odalarındaki TV'yi seyretmiş, kendi bilgisayarlarında oynamışlar. Eylemleri de bir eğlenceye, adeta bilgisayar oyununa çevirmediler mi? Örneğin, biber gazını geriye gönderdiklerinde hep birlikte "Oley!" çekmeleri gibi. Tam bir zekâ, formasyon, kıvraklık ve çeviklik gösterisi. Yaratıcı ve muzipler" diye konuştu.

“Yalan tweet bomba yüklü araçtan daha tehlikeli”

Radikal Gazetesi'ne konuşan AK Parti sosyal medyadan sorumlu Tanıtım ve Medya Başkan Yardımcısı Ali Şahin, sosyal medya stratejilerini planlayacak bir ekip oluşturulduğu ve sosyal medyanın yasal bir çerçeveye oturtulması gerektiğini belirtti.

“Yalan tweet bomba yüklü araçtan daha tehlikeli. Sosyal medyaya yasal düzenleme şart” diyen Şahin “Birileri kalkıp yalan yanlış bir tweet’le iftirayla, fotomontajlanmış maksatlı bir içerikle kamuoyunu provoke edip çatışma iklimine sürükleyebiliyor. Yalan ve iftira dolu,

provoke edici bir tweet bomba yüklü bir araçtan daha tehlikeli. Bomba yüklü bir aracın tahribatı sınırlıdır. Ama yalan-iftira tweet’i ile insanlar galeyana gelip birbirleri çatışabilir” diye konuştu. Sosyal medyanın yasal bir çerçeveye oturtulması gerektiğini söyleyen Şahin, kanun çıkmasının “yasaklama” olmadığı, bunun hak ve özgürlüklerin koruma altına alınması demek olduğunu söyledi.

Yıldırım: Sosyal medyayı kısıtlayıcı çalışma yok

İstanbul Teknik Üniversitesi’nde düzenlenen Türkiye Offshore Enerji Konferansı’na katılan Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım, “sosyal medyaya düzenleme” ile ilgili soruya, “Sosyal medyayı kısıtlayıcı bir çalışma yok. Sokakta nasıl bir insan öldürmenin cezası varsa, sosyal medyada da işlenen suçun cezası vardır” yanıtını verdi.

“Sosyal medyanın özgürlük alanı olarak alabildiğince faaliyet göstermesine hiçbir şekilde karşı çıkmak, engellemek

doğru bir şey değildir. Ama ne gerçek hayatta ne de sanal dünyada insanları mağdur edecek faaliyetleri yapma serbestisi de olamaz” diyen Yıldırım, “Nasıl sokakta insan öldürmenin bir cezası varsa sosyal medyada da insanı ölüme teşvik ederseniz, intihara, kumara teşvik ederseniz, izni olmadan insanların bilgilerine erişerseniz, onu da kamuoyu ile paylaşırsanız, o insanın mağduriyetine sebep olursanız bunun da bir cezası var. Bu suçun İnternet’ten ya da sosyal medyadan işlenmesi onu masum göstermez, dolayısıyla suç her yerde suçtur. Cezasız kalırsa kamu düzeni devam etmez, kargaşa hâkim olur” diye konuştu.

Gerçek alemde de sanal alemde de suçları önlemek, suçlarla mücadele etmenin demokratik

hukuk devletlerinin yapması gereken şey olduğunu anlatan Yıldırım, “Sanal alem bizim hayatımıza yeni yeni girmeye başladığı için, bazı konular mevcut yasalarda tanımlanamamış olabilir. Yapılması gereken, uygulama açısından yanlış noktalara gitmemek için bu yasalara sanal alemle ilgili bölümleri de güncellemek gerekir” açıklamasında bulundu.

Bu arada AK Parti’nin sosyal medyayı düzenleyip ceza verilmesini içeren bir yasa çıkarması halinde Türkiye, dünyada ilk kez bu alana “ceza yasasıyla” giren ülke olacak. Sosyal medyaya yönelik yasal düzenleme, Avrupa Birliği (AB) ve Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş ülkelerde bulunmuyor, bu platformlarda hakaret gibi durumlarda bireysel olarak normal mahkemelere başvurulabiliyor.

BMD: Sosyal medyadan yayılan kötü haberler yüzünden maddi veya fiziki zarara neden olacak herhangi bir olay yaşanmadı

Negatif söylemlerde bulunanları, daha bilinçli bir tavır içinde değerlendirme yapmaya davet eden Bilişim Muhabirleri Derneği (BMD), ilgililerden konuyla ilgili gelecek her tür soruyu, uzman kişiler ve global kaynaklar kullanarak örnekleriyle

yanıtlamaya hazır olduklarını duyurdu. BMD’nin konuya ilişkin açıklaması ise şöyle:

Türkiye’de 20 yılı aşkın bir süredir hızla gelişen ve hayatımıza birçok alanda katkıda bulunan İnternet ve onun çok önemli bir parçası olan sosyal medya araçları için olumsuz açıklamalar yapılmıştır. Birçok kesimin İnternet ortamında yayılan bir takım olumsuz yönlendirmeler için hayatımızın bu önemli parçasını suçlayıcı bazı açıklamalarına üzülmekteyiz. Sosyal medya, aynı evimizdeki sıradan teknolojik aletler gibi sadece bir araçtır. Nasıl kullanılacağı, hayatımıza nasıl katkıda bulunacağı tamamen kullananların niyetine göre değişmektedir. Sosyal medya bu bakış açısıyla edilgen bir yapı içermektedir.

Ana akım medyanın olayları haber olarak işleme konusunda yeterince etkin olamaması, olaylarda özellikle sosyal medya araçlarının ön plana çıkmasına neden olmuştur. Twitter gibi araçlar sayesinde ani başlayan olaylar sırasında kaybolan çocuklar bulunmuş, yaralananlara acil tıbbi müdahale imkanları sağlanmış, vatandaşın en tabii hakkı olan bilgi edinmesi mümkün hale getirilmiş ve en önemlisi kanaat önderleri halk tarafından itidalli davranmaya davet edilmiştir.

Bu süreçte kim oldukları halen belirlenememiş bazı karanlık niyetli kişiler tarafından bir takım asılsız ve yalan haberler de bu araçlarla yayılmış, ancak yine sosyal medyanın aydınlık insanları tarafından bu haberlerin önüne set çekilmiştir. Bilindiği kadarıyla, sosyal medyadan yayılan kötü haberler yüzünden maddi veya fiziki zarara neden olacak herhangi bir olay yaşanmamıştır. Sosyal medya, ana akım medyayı besleyen, İnternet kullanıcılarının kendi gibi düşünenleri bulabildiği diğer yandan kendini zenginleştirebildiği bir ortam sağlamaktadır. İnternet ve sosyal medyanın varlığı, demokrasinin en işlevli unsurlarından biri olarak ön plana çıkmaktadır. Daha önce bu tarzda söylemlerin bu önemli araçların kullanımını kısıtlama ya da toplumun belli bir kesimini bunu kullanmaktan soğutma gibi negatif hareketlere yol açması ihtimalini

hep birlikte yaşadık. BMD olarak konuyla ilgili negatif söylemlerde bulunanları, daha bilinçli bir tavır içinde değerlendirme yapmaya davet ediyoruz. Türkiye’de bu alanın gelişmesinde katkıda bulunmuş en değerli beyinler olan bilişim muhabirleri, konuyu aydınlatmak üzere ilgililerden bu konuda gelecek her tür soruyu da uzman kişiler ve global kaynakları kullanarak örnekleriyle yanıtlamaya hazırdır.

İYAD: Batı ülkelerinde sosyal medyayı denetlemek isteyen hükümet yok

Gezi Parkı eylemlerindeki rolü nedeniyle gündeme gelen sosyal medyaya düzenlemeye ilişkin tartışmalara İnternet Yayıncıları Derneği (İYAD) de katıldı. İYAD’ın sitesinde yayımlanan bildiri şöyle:

“Son günlerde basına da sıkça konu olan ve hükümetin sosyal medyaya ilgili düzenleme hazırlığı içinde olduğuna ilişkin haberleri endişeyle takip etmekteyiz. Son olarak AKP Sözcüsü Hüseyin Çelik’in ‘Kimse bizden sürpriz de, yasaklama da beklemesin. Medeni ülkelerde bu iş nasıl kayıt altındaysa

öyle olacak’ şeklindeki açıklamaları ve bu ifadelerin ‘Sosyal medyaya yasak değil düzenleme geliyor’ şeklinde basında yer bulması endişemizi daha da çok arttırmıştır.

Öyle ki, hükümetin düzenlemeden anladığı, şu anda yürürlükte olan 5651 Sayılı ‘İnternet ortamında yapılan yayınların düzenlenmesi ve bu yayınlar yoluyla işlenen suçlarla mücadele edilmesi hakkındaki kanun’ ile aynı ise Türkiye’de sosyal medya erişimini ciddi sıkıntılar bekliyor demektir.

5651 sayılı kanunun getirdiği düzenleme sonucu yasaklı site sayısı 30 bini bulmuş ve Türkiye’yi internet sitelerine erişim konusunda sabıkalı ülkeler arasına sokmuştur. Sosyal medyayı

düzenleme adı altında ve benzer bir mantıkla yapılacak kanun çalışması bu baskıyı daha da arttıracaktır.

‘Avrupa Birliği standartlarına aykırı bir şey yapmayız’ diyen ve sosyal medyanın batılı ülkelerdeki gibi bir denetime alınması gerektiğini vurgulayan Hüseyin Çelik’e batılı ülkelerde sosyal medyayı denetim altına sokmak isteyen hükümetlerin olmadığını hatırlatmak isteriz.”

BTK: Halihazırda sosyal medya ile ilgili bir düzenleme çalışması yapılmamaktadır

Sosyal medyanın kullanımında da kötücül kullanımlara karşı bireysel, kurumsal, ulusal ve uluslar arası çapta mücadele gerekiyor ve bu yapılıyor. Gerçek sosyal ortamda suç teşkil eden her şey sanal

sosyal ortamda da suç teşkil ediyor.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu (BTK) Başkanı Tayfun Acarer, sosyal medyaya yönelik bir düzenleme yapılmadığı, siber güvenlik ve kişisel veri güvenliği ile ilgili çalışmaların gündemde olduğunu söyledi. BTK tarafından dergimize gönderilen yazılı açıklama şöyle:

Sosyal medya günümüzde vazgeçilmez iletişim ortamlarından biridir. Sosyal medya bireysel ve kurumsal iletişim için çok önemli olanaklar sunmaktadır. Tüm siber alemin olduğu gibi sosyal medyanın kullanımında da kötücül kullanımlara karşı bireysel, kurumsal, ulusal ve uluslar arası çapta mücadele gerekmektedir ve bu yapılmaktadır. Gerçek sosyal ortamda suç teşkil eden her şey sanal sosyal ortamda da suç teşkil etmektedir. Gelişmiş demokratik hukuk ilkelerini benimsemiş ülkelerde de bunların müeyyideleri yasal düzenlemelerle belirlenmiştir. Bireylerin, kurumların ve devletlerin teknik, hukuki ve idari yeterliliklerini geliştirerek, siber güvenliği sağlamaları, sosyal medya dahil tüm İnternet ortamını güvenli bir şekilde kullanabilmek için gereklidir.

Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı koordinasyonunda biz bunun için gerekli bilgilendirme, bilinçlendirme ve farkındalık yaratma çalışmaları ile siber güvenlik tatbikatları düzenleme ve güvenli İnternet hizmeti verilmesi konusunda ülke içinde ve uluslar arası işbirlikleri ile çalışmalar yaptık, yapmaya devam ediyoruz. İnternet Geliştirme Kurulu ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) koordinasyonu ile 83 büyük firmanın da katılımıyla oluşturulan Siber Güvenlik İnsiyatifi ile siber güvenlik konusunda farkındalık oluşturma, bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmaktadır.

Sosyal paylaşım siteleri çok sayıda kullanıcısı olan ortamlardır, bu sitelerde yayınlanan kişisel verilerin izinsiz kullanımı, kimlik hırsızlığı gibi kötü amaçlı kullanımı ihtimalleri karşısında, özellikle kişisel verilerin korunması ve kişisel hakların ihlali durumunda karşılaşılan sorunların giderilmesi için alınması gereken önlemler gelişmiş ülkelerin gündeminde bulunmaktadır. Siber güvenlik sanal ortamın güvenli ve güvenilirliği, kişisel verilerin güvenliği, kişilik haklarının korunması gibi evrensel konularda, bu çalışmalar gelişmiş ülkelerdekilere paralel olarak yürütülmektedir ve ihtiyaç duyulması halinde yetkili makamlar bu hususlarda gelişmiş ülkelerdeki düzenlemelere paralel olarak düzenleme yoluna gidebilirler. Siber güvenlik sosyal medyayı da içeren, kapsamı daha geniş bir konudur. Halihazırda sosyal medya ile ilgili bir düzenleme çalışması yapılmamaktadır.

Kerem Altıparmak

“Twitter yoksa demokrasi de yoktur”

Bilişim hukukçuları Akdeniz ve Altıparmak, sosyal medyadaki paylaşımların açıkça bir “şiddete yönlendirme” niteliğine ulaşmadığı sürece sınırlandırılmayacağına dikkat çekti.

Demokrasi için sosyal medyanın önemine dikkat çeken bilişim hukukçuları Yaman Akdeniz ve Kerem Altıparmak’ın “Cyber-Rights.Org.TR” sitesinde yer alan açıklamalarının bir bölümü şöyle:

“Sosyal medya ve özellikle Twitter’da toplantı ve gösteri yürüyüşüne davet, politik bir mesaj verme, kendi çektiği veya medyada ulaşılabilir söz, görüntü ve resim paylaşma açıkça bir “şiddete yönlendirme” niteliğine ulaşmadığı sürece sınırlandırılmaz.

İfade özgürlüğünün sınırlandırılması söz konusu olduğunda sadece soruşturmanın konusu olan kişilerin ifade özgürlüğü dikkate alınarak yetinilemez. Bir kişinin ifade özgürlüğünün sınırlandırılması aynı görüşü ifade etmek isteyen on binlerce kişiyi de etkileyebilir. Özellikle sosyal medya ve Twitter gibi araçlar söz konusu olduğunda bu etkinin çok daha derin olduğu kolaylıkla gözlemlenebilir. İfade özgürlüğü kuramında ‘dalga etkisi’ (chilling effect) olarak bilinen bu durum Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin birçok kararında ifade özgürlüğünü ihlal eden bir etken olarak vurgulanmıştır. Söz konusu soruşturmada 24 kişi gözaltına alınmışsa da, bu soruşturmanın etkisi bu 24 kişi ile sınırlı kalmamış, on binlerce sosyal medya kullanıcısı soruşturmanın etkisi ile tedirginlik yaşamıştır. İfade özgürlüğünün korunması gereken demokratik bir rejimde böyle bir etki kabul edilemez.

Başbakanın söylediğinin tersine günümüz dünyasında sosyal medya bir baş belası değil demokrasinin olmazsa olmaz araçlarından biri haline gelmiştir. Yeni Dünya’da sosyal medya yoksa Twitter yoksa demokrasi de yoktur.”

Altıparmak, 26-28 Haziran 2013 tarihleri arasında İzmir’de gerçekleştirilen 3. Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı’nda, Gezi Parkı eylemleri sonrasında “Twitter ve Facebook’un ne kadar korkunç” olduğunun ifade edildiğine dikkat çekerek şunları söyledi:

“Sosyal medya, yeni demokrasinin önemli bir parçasıdır. Hakikate ulaşmada olağanüstü fırsat sunarken anında cevap verme olanağı bulunuyor. Sınırladığınız zaman hakikati de engellersiniz. Sosyal medya, Gezi Parkı eylemlerinde köklü kolluk mevzuatının ulaşamadığı bir alanda örgütlenmenin yolunu açtı. Bunun için yeni demokraside sosyal medyayı savunmak gerekiyor.”

24 saatte 2 milyon tweet

New York Üniversitesi Sosyal Medya ve Sisyasi Katılım (SmaPP) laboratuvarı, Türkiye’de yaşanan Gezi protestolarının Twitter’da yarattığı trafiği ölçtü. 31 Mayıs gününü kapsayan araştırma, protestoyla ilgili 24 saatte en az 2 milyon tweet atıldığını ortaya koydu. Türkiye’nin birçok kentinde devam protestoların kıvılcımının çıktığı Cuma günü, Türk kullanıcılar 24 saat içinde protestolarla ilgili en az 2 milyon tweet attı. Atılan 2 milyon tweet’in büyük kısmı üç hashtag altında belirdi. Cuma günü yerel saatle 16.00 ile Cumartesi 16.00 arasında atılan tweet sayıları şu şekilde:

#direngeziparkı: 950 bin tweet,
#occupygezi: 170 bin tweet,
#geziparkı: 50 bin tweet.

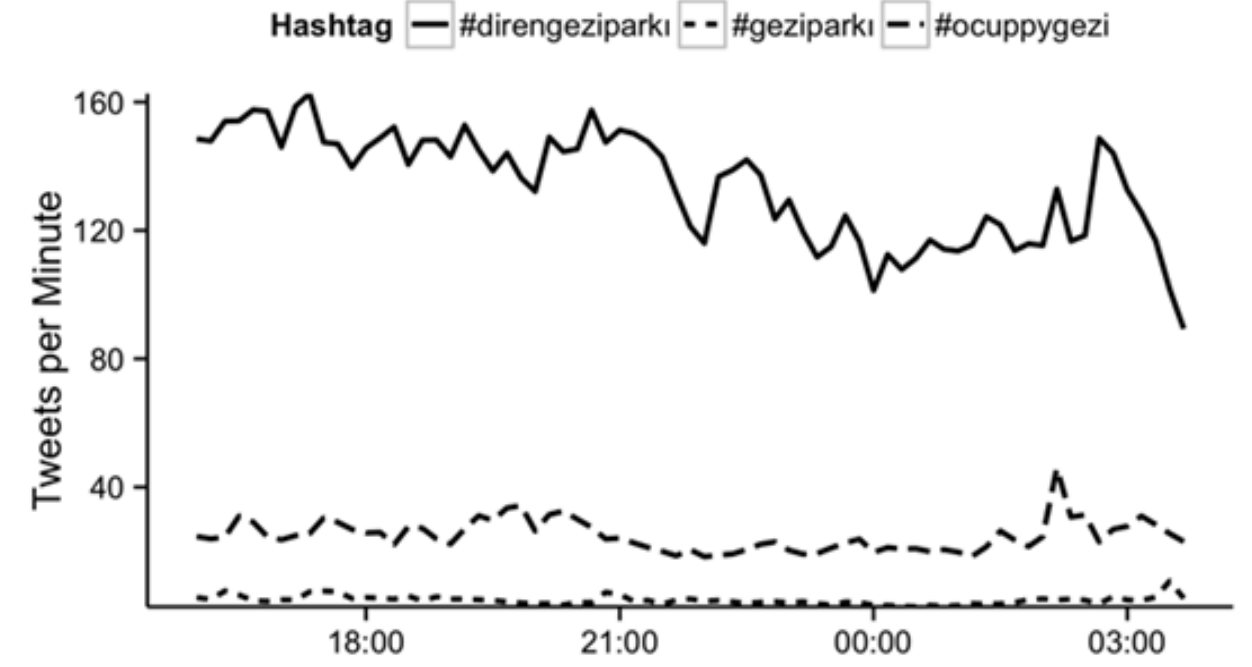
Tweet’lerin yüzde 88’i Türkçe

El Cezire sitesinin haberine göre, geçmişte yaşanan büyük çaplı protestoların aksine, protesto tabanlı tweet’lerin yüzde 90 gibi büyük bir kısmı Türkiye’den geldi. Türkiye’den gelen Gezi Parkı protestoları tweet’lerinin yüzde 50’si ise İstanbul’a ait.

Starbird araştırma şirketinin verilerine göre, Türkiye’deki bu yüksek rakama oranla, Mısır’daki Arap Devrimi’nde atılan ilgili tweet’lerin sadece yüzde 30’u yereldi. Dahası, Gezi protestoları hakkında atılan tweet’lerin yüzde 88’i Türkçe. SmaPP, birçok bölgede 3G bağlantısında sıkıntı yaşanmasına rağmen tweet miktarının çok yüksek olduğunu belirtirken, El Cezire internet bağlantısı sıkıntısını aşmak için birçok ev ve işyerinde Wi-Fi şifrelerinin kaldırıldığını belirtti.

“Sosyal medya güçleniyor”

Raporda, Türk kullanıcıların akıllı telefonlarıyla sürekli video ve fotoğraf paylaştığı belirtilirken, Batı medyasının da bu verilerden haberlerinde yararlandığı ifade edildi. Protestocuların yerel medyaya olan tepkisi de tweet’lere yansdı. Araştırmaya göre, 24 saatte #BugünTelevizyonlarıKapat hashtag’i 50 bin tweet aldı. Raporda, Türkiye’de sosyal medyanın hızla geleneksel medyanın yerini aldığı ve etkileyici bir gelişim gösterdiğine dikkat çekildi.

31 Mayıs Cuma günü yaşanan tweet yoğunluğu

Tweet’lerin Türkiye ve Avrupa’daki dağılımı. Harita: Pablo Barberá

İnternet ve sosyal medyanın bireyin gelişmesi, topluma katılması ve demokrasi için vazgeçilmez olduğunu vurgulayan 10 bilişim örgütü, Facebook, Google ve Microsoft'un kullanıcı verilerini devletlerle paylaştığı, Twitter'ın ise veri paylaşımını şimdilik reddettiğine dair genel bir kanı olduğuna dikkat çekti.

Sosyal medyada paylaşılan içeriği suç haline getirmenin, olumsuz düzenleme çabalarının ve kullanıcılara yönelik gözdağı operasyonlarının amacı, insanları oto-sansüre zorlamaktır. Oto-sansür, ifade, bilgi ve iletişim özgürlüğü ihlallerinin en korkuncudur ve demokratik bir hukuk devletinde otoritenin oto-sansür dayatması kabul edilemez.

Twitter, Facebook, Gmail ve Hotmail gibi hizmetler bilgiyi şifreleyerek taşırlar. Bu şifrelerin kırılması imkânsıza yakın derecede zordur. Şifreli iletişimin göstergesi tarayıcının adres çubuğunda bulunan küçük bir kilit işareti ve “https://” ibaresidir (“http://” yerine). Bu sistemlerin içerdiği kullanıcı verilerini İnternet üzerinde şifresiz görmek mümkün değildir. Ancak tüm veriler büyük oranda ABD’de bulunan ve ilgili şirketlerin kontrolündeki sunucularda toplanmaktadır. Bu şirketler tüm kullanıcı verilerini görebilirler ve başkalarıyla paylaşabilirler. Devlet kaynaklarından ve çeşitli kaynaklardan anlaşıldığı kadarıyla Facebook kullanıcı verilerini devletlerle paylaşmakta, Twitter ise veri paylaşımını şimdilik reddetmektedir. Tüm dünyada Gmail ve Hotmail’in geliştiricileri olan Google ve Microsoft şirketlerinin kullanıcı verilerini hükümetlerle paylaştığına dair genel bir kanı vardır.”

Bildiride, Taksim Gezi Parkı olaylarının ardından hükümet yetkilileri, bakanlar ve çeşitli medya kuruluşlarının “birbirinden korkunç açıklama ve haberler” yaptığına dikkat çekildi. “Öte yandan tüm yurttaşlar, güvenilir olduğu söylenen geleneksel medyanın ne olduğunu ve tam olarak ne işe yaradığını sosyal medya yardımı ile test etme imkânı buldular” denilen açıklamada, “Sosyal medya, yurttaşların tepkilerini dile getirebilmesine, örgütlenebilmesine, birbirlerinden

TBD'den Karadağ:

İşe, sosyal medyayı öğrenme ve öğretmekle başlanmalı, düzenlemeler kısıtlama yönünde olmamalı

Gezi protestolarının Twitter'da şimdiye kadar en çok konuşulan konuların başında geldiğini belirten Karadağ, yayın yasağının olmaması, devlet ve kurumların risk ve kriz durumuna ilişkin planlarının bulunmasıyla "yalan haber ve tweet"ın önüne geçilebileceğini vurguladı.

Büyük veri ve sosyal ağların Türkiye'de özellikle "Gezi protestoları" sürecinde kullanımını mercek altına aldığımız "Dosya" sayfalarımız için sosyal medya üzerine çeşitli yazıları bulunan ve sosyal medyayı aktif kullanan TBD Yönetim Kurulu Üyesi Levent Karadağ ile görüştük.

Türkiye'nin sosyal ağları kullanmada dünyada ilk 5 ülke arasında yer aldığı için gezi protestolarının da dünyada Twitter'da en çok konuşulan konu haline geldiğine söyleyen Karadağ, "Gezi protestoları Twitter'da şu ana kadar en çok konuşulan konuların başında geliyor. Arap Baharı, Wall Street olayları hiçbirisi Twitter'da bu kadar konuşulmadı" dedi.

Gezi protestolarının başlangıcında "dijital yerliler" denilen 30 yaş altındaki gençlerin, sosyal medya ortamlarını iyi bildikleri gibi uluslar arası sosyal medyalarda da kısa sürede yer aldıklarına değinen Karadağ, 29 Mayıs'ta 1 milyon 800 binlerdeki aktif Türk kullanıcı sayısının, 10 Haziran'da 9 buçuk milyon kişiyi geçtiğini bildirdi. Karadağ, protestolar sürecinde, gençlerin aslında apolitik olmadıkları, dünyayı radyo ve TV'lerden değil mobil cihazlardan izledikleri için sosyal medyada çabuk organize olabildiklerinin görüldüğüne dikkat çekti.

Cep telefonu ve bilgisayarda kullanılan ortamların yabancı şirketlere ait olduğunu anımsatan Karadağ, Twitter ve Facebook gibi şirketlerin kullanıcılar arasında güveni sarsmamak için dünyaya mal olmuş bir harekette gizli bilgileri vermek konusunda direnç gösterebilecekleri, hükümet tarafından yapılan açıklamaların da bu doğrultuda olduğuna işaret etti.

Sanal dünya ile gerçek dünyanın birleştiği, gerçek dünyada "yalan haber", sanal dünyada da "yalan tweet" olduğunu belirten Karadağ, yayın yasağının olmaması, devlet ve kurumların risk ve kriz durumuna ilişkin planlarının bulunması halinde, "yalan haber ve tweet"ın etkisinin daha az olacağını altını çizdi.

-Gelişen teknoloji ve farklılaşan ihtiyaçlarla birlikte veri tabanı teknolojilerinde de ciddi bir değişim yaşandı. Bu değişim, büyük veri ve bileşenlerine ilişkin değerlendirmenizi alabilir miyiz?

- Wikipedia'da büyük veri; "toplumsal medya paylaşımları, ağ günlükleri, bloglar, fotoğraf, video, log dosyaları v.b. gibi değişik kaynaklardan toparlanan tüm verinin, anlamlı ve işlenebilir biçime dönüştürülmüş biçimi" şeklinde tanımlanıyor. Büyük veri platformunun oluşumundaki beş bileşen yine Wikipedia'da; İngilizce karşılıkları olarak "variety (çeşitlilik), velocity (hız), volume (veri büyüklüğü), verification (doğrulama) ve value (değer)" şeklinde 5V diye açıklanıyor. Variety (Çeşitlilik): Üretilen verinin yüzde 80'i yapısal değil ve her yeni üretilen teknoloji, farklı formatlarda veri üretebiliyor. Telefonlardan, tabletlerden, bütünleşik devrelerden gelen türlü çeşitlilikte "veri tipi" ile uğraşılması gerekiyor. Bir de bu verilerin farklı dillerde, Non-Unicode olabileceğini düşünürseniz, bütünleşik olmaları, birbirlerine dönüşmeleri de gerekli. Velocity (Hız): Büyük verinin üretilme hızı çok yüksek ve gittikçe artıyor. Daha hızlı üreyen veri, o veriye muhtaç olan işlem sayısının ve çeşitliliğinin de aynı hızda artması sonucunu doğuruyor. Volume (Veri Büyüklüğü): IDC istatistiklerine göre 2020'de ulaşılacak veri miktarı, 2009'un 44 katı olacak. Şu anda kullanılan, "büyük" diye adlandırdığımız kapasiteleri ve "büyük sistemleri" düşünüp bunların 44 kat büyüklükte verilerle nasıl başa çıkacaklarını hayal etmek gerekiyor! Kurumun veri arşivleme, işleme, bütünleştirme, saklama vb. teknolojilerinin bu büyüklükte veri hacmi ile nasıl başa çıkacağını kurgulanması gerekli hem de hemen. Verification (Doğrulama): Bu bilgi yoğunluğu içinde verinin akışı sırasında "güvenli" olması da bir diğer bileşen. Akış sırasında, doğru katmadan, olması gerektiği güvenlik seviyesinde izlenmesi, doğru kişiler tarafından görünebilir veya gizli kalması gerekiyor. Value (Değer): En önemli bileşen ise değer yaratması. Bütün yukarıdaki eforlarla tarifi edilen "büyük veri"nin veri üretim ve işleme katmanlarınızdan sonra kurum için bir artı değer yaratıyor olması lazım. Karar veri süreçlerinize anlık olarak etki etmesi, doğru kararı vermenizde

hemen elinizin altında olması gerekiyor. Örneğin sağlık konusunda stratejik kararlar alan bir devlet kurumu anlık olarak bölge, il, ilçe vb detaylarda hastalık, ilaç, doktor dağılımlarını görebilmeli. Hava Kuvvetleri, bütün uçucu envanterindeki taşıtlarının anlık yer ve durumlarını görmeli, geriye dönük bakım tarihçelerini izleyebilmeli. Bir banka, kredi vereceği kişinin, sadece demografik bilgilerini değil, yemek

yeme, tatil yapma alışkanlıkları ve gerekirse sosyal ağlarda ne yaptığını dahi izleyebilmeli. Veri, çığ gibi büyüyor; çok yakın bir zamanda akıllı binalarda binlerce sensör olacağı belirtiliyor. Bu sensörler aracılığıyla ev içerisindeki her türlü davranışımız ölçülecek. Sosyal medya da veri toplanıyor ve anında değerlendiriliyor. Örneğin; ilişkisini "nişanlısına" çeviren kişiye evlilik şirketleri ulaşıyorlar. Veri tabanını teknolojileri de verinin ilk ortaya çıkışı, ortamına hızlı ulaşma, verinin doğruluğu, verinin değeri, verinin hızla işlenmesi ve ilgili yerlere ulaşmasını güvenli sağlanmalı. Teknoloji ve yazılım şirketleri, "büyük veri (big data)" konusuna odaklanmış durumdadır. Verinin değerlendirilmesi amacıyla da küçük-orta-büyük ölçekli şirketlerin kullanacağı şekilde "veri madenciliği ve iş zekâsı programları" geliştiriliyor. Önümüzdeki dönemde kurum ve toplumlarda "veriye dayalı yönetim" stratejik öneme sahip olacak.

-Büyük verinin (big data) yaratacağı fırsatlar ve istihdam alanları nelerdir?

-Veri; kişi, kurum ve ülkeler için stratejik hale geldi. Geçen yıl, birinde, 70 milyon kişinin vatandaşlık ve özel bilgileri bulunmuş, bilgilerin sorgulama programları yaparak avukatlara satmışlardı. (Araba, ikametgâh, mal varlıklar vs.). Bugün birçok bilgi, uluslar arası alanda el altından satılmaktadır (kredi kart bilgileri, vatandaşlık bilgileri, sağlık bilgileri, ticari bilgiler vs.).

Akıllı binalarda binlerce sensör bilgi toplamaya başladı, sosyal medyada iz bırakıyoruz, ulaşımında iz bırakıyoruz. Yeni dünyanın en stratejik ürünü; petrol değil "bilgi"dir. O zaman bilgi üreten, bilgiyi işleyen, bilgi ithalatı, bilgi ihracatı, bilgi casusu gibi iş yaşamının her alanında bilgiye ihtiyaç duyulacak.

-Peki, sosyal ağ ve uygulamalarındaki büyük veri (big data) nasıl yönetilmeli? Sosyal ağ verisi nasıl modellenmeli, mimarisi ve yöntemi ne olmalı?

-Facebook'un kullanıcı sayısı 1 milyara yaklaştı. 1 milyar kullanıcı veri üretiyor. Sosyal medya sadece Facebook değil tabi ki Twitter, Youtube, Pinterest, blog siteleri vs. var. Ama biz Facebook, Twitter, Youtube ekseninden bakarsak; yazı, fotoğraf ve video olarak düşünüp, model kurgulanmalı, takip sistemlerine bakınca İnternette deneyimli arama motor teknolojisiyle anahtar kelimeyle gelen veriyi kayıt ediyorlar. Veriler, karar destek sistemine atılarak, işleniyor. Sosyal ağlardan gelen verilerin bir kısmına hızlı geri dönüş (çağrı, şikâyet yönetimi, kriz yönetimi vs) sağlanması için hızlı karar verme ve yanıtlama sistemleri oluşturulmalı.

-Sosyal ağ üzerinde gerçekleştirilen büyük veri (big data) analiz edilmek istenirse bu analiz işlemi ile elde edilebilecek sosyal ağ analizi ölçütü nedir, nasıl hesaplanır?

-Sosyal ağ üzerindeki büyük verinin analizinde Sosyal Ağ Analiz (SAA) teknikleri kullanılabilir; bu konuda birçok uygulama bulunuyor. SAA, sosyal ağ kümeleri arasında düğümler oluşturarak, düğümler arasındaki bağların ilişkilerini grafiğe döker. Çoğunlukla bu bağ göreceli

gücü göstermek için sayıya dökülür. SAA'nın sonucu, her düğümü ağ içindeki yerleriyle ilgili olarak bazı niteliklerle sayıya dökmektir. Bu nitelikler çeşitli metrikler içerir. Bu metriklerin bazı örneklerini şöyle sıralayabiliriz: Merkeziyet derecesi (ağ içindeki diğer insanlarla olan bağların sayısı), Yakınlık (kişinin, doğrudan veya dolaylı olarak, ağ içindeki diğer bütün kişilere olduğu mesafenin derecesi), Aradalık (kişinin başkalarına ait doğrudan bağlar üzerinden dolaylı olarak iletişime geçtiği kişilerin sayısı) ve ulaşmadır (herhangi bir ağ üyesinin diğer ağ üyelerine ulaşma derecesi). SAA'nın hangi şekillerde kullanıldığının örnekleri arasında, topluluklar arasındaki güç dinamiklerinin anlaşılması, şüpheli terörist ağlarının tanımlanmasına yardımcı olunması, sahtecilik ağlarının tanımlanmasına yardımcı olunması ve organizasyonların birbiriyle nasıl etkileşime girdikleri sayılabilir.

- Ontolojilerin sosyal ağlara sağlayabileceği katkılar nelerdir? Ontoloji tabanlı bir sosyal ağ nasıl geliştirilebilir, ağdaki ağ ve ilişkiler nasıl temsil edilebilir?

-Sosyal ağlar, kümelerden, davranış özelliklerinden oluşur. Ontolojilerin, daha küçük ve özelleştirilmiş sosyal ağlarda kullanılması önemli katkılar sağlar. Hatta, pazarlama, aktivizm alanında çok yararlı sonuçlar verir. Ontoloji tabanlı bir sosyal ağ, öncelikle gerçek hesapların olduğu düşünülerek tasarlanmalı. Bu sistemde gruplar, paylaşımlar, davranışlar arasındaki ilişkiler daha kesin çizgiler oluşturur. Böylece tüketici eğilimleri, toplumsal davranışlar daha net ölçülebilir. Ontoloji, semantik web, daha da öncesine gidecek olursak yapay zekâ sistemlerinin istenilen sonucu vermemesi verinin az oluşu, verinin işleme hızlarının az olması, veri saklama kapasitelerinin düşük olmasıydı. Şimdi bunların hepsi aşıldı, büyük verinin işlenmesiyle bu konuda çağ atlanabileceğine inanıyorum.

- Özellikle “Gezi protestoları” sürecinde sosyal medyanın yoğun kullanımını neye bağlıyorsunuz?

-Türkiye, sosyal ağları kullanma açısından dünyada 5 ülke arasında yer aldığından, gezi protestoları da dünyada Twitter'da en çok konuşulan konu halini aldı. Bu nedenle Türkiye içinde ve dışında çok sayıda konuyla ilgili raporlar yayınlandı. Araştırma firmalarının bazılarıyla birlikte çalışmalarımız olduğu için güvenilir araştırmalar olduğuna inanıyorum.

Gezi protestoları Twitter'da şu ana kadar en çok konuşulan konuların başında geliyor. Arap Baharı, Wall Street olayları hiçbir Twitter'da bu kadar konuşulmadı. Sosyal medyanın ana unsurlarında Facebook, Twitter ve Youtube'da çok fazla sayıda içerik üretildi.

Özellikle ilk günlerde sokağa çıkanların sayısının artışı ve sosyal medyanın kullanımında ulusal medyanın önemli katkısı var. Televizyonlar protestoları vermeyince insanlar, sosyal medyaya yöneldi. Oradan gelen sosyal paylaşımlar, doğru-yanlış paylaşıldı. Aileler çocuklarından haberdar olmak için sosyal medya hesapları açtı.

Gezi protestolarının başlangıcında “dijital yerliler” dediğimiz 30 yaş altındaki gençler, sosyal

medya ortamlarını iyi bildikleri gibi uluslar arası sosyal medyalarda da kısa sürede nasıl yer aldılar. Ulusal medyanın meydana gelen olayları vermemesi nedeniyle bütün dünya olayları, sosyal medyadan takip etti ve sosyal medyada oldukça fazla bilgi toplandı.

- Gezi Parkı protestocuları, bilgi paylaşımında hangi sosyal ağları kullandı? Uluslar arası toplumun dikkatini çekmek ve yardım istemek için sosyal medyadan nasıl yararlandı?

-Gezi Parkı olaylarında ilk günlerdeki kişiler, “Dijital Yerliler” dediğimiz kuşaktan oldukları için sosyal medyayı iyi kullandı. Ayrıca Türkiye'deki 43 milyon 3G aboneli cep telefonu var. Gençlerin çoğunluğunda akıllı telefon özelliği olan telefonlar bulunduğu için çekilen fotoğraf veya video kısa zamanda sosyal ağ ortamlarında paylaşıldı. Paylaşımlarda bir koordinasyon ve organizasyon olarak, Hashtag (#) larda organize oldular. Çok kısa sürede #DirenGeziParkı, #DirenGezi ve uluslar arası paylaşımı #OccupyGezi şeklinde yapıldı.

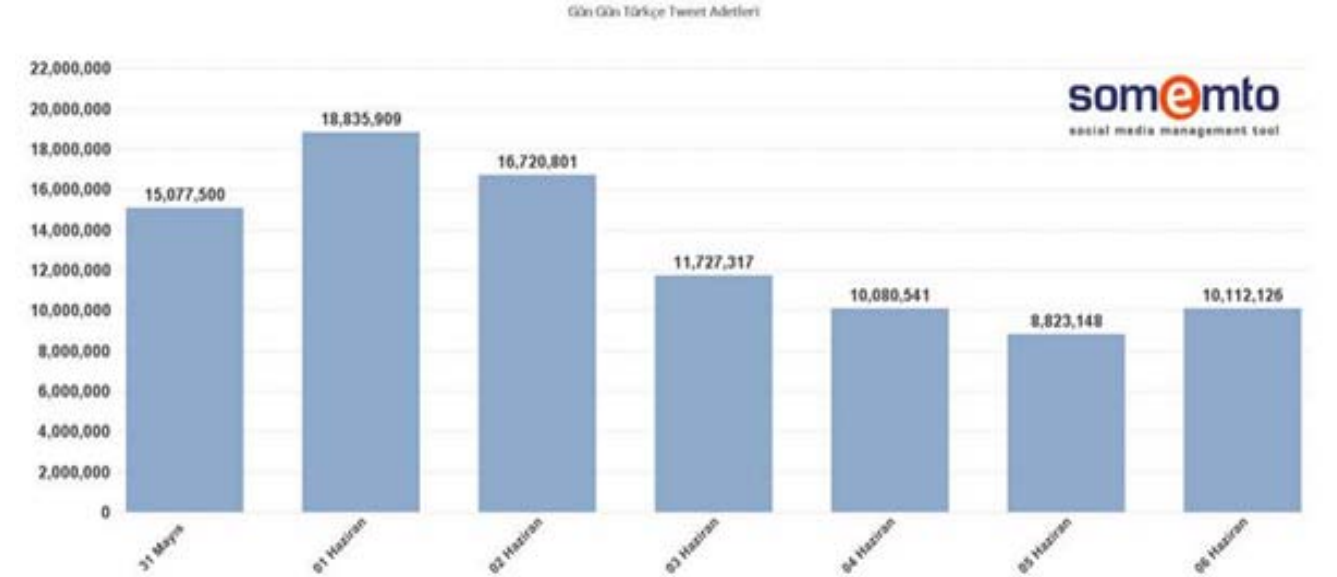
Sosyal medya ortamları olarak Twitter, Facebook, Youtube ağırlıklı bir şekilde kullanıldı. Ayrıca iç haberleşme için şifreli Zello Programı ve kendi iç ağlarından yararlandılar. Ancak İnternet'in ve halkların özgürlüğü konusunda faaliyet gösterdiğini belirten Anonymous'un devreye girmesiyle devlet sitelerinin hack edilmesi ve uluslar arası alanda yayılması etkili oldu. Apolitik olduğu için eleştirilen gençlerin aslında apolitik olmadığı, dünyayı radyo ve TV'lerden değil, mobil cihazlar üzerinden izledikleri için sosyal medyada çabuk organize olabildiklerini gördük.

Uluslar arası toplum özellikle yurt dışında yaşayan Türkler, kriz dönemlerinde Türkiye’den “haber almakta” çok zorlanıyorlar. Yayın yasaklarının konulmasıyla birlikte insanlar yakınlarından haber alamaz hale geliyorlar. O zaman sosyal medyaya bakıyorlar ve çoğunlukla haber yerine dezenformasyon okuyorlar. Ayrıca “dijital yerliler” dediğimiz kuşağın İngilizcesinin iyi olması, sözlük programlarını iyi kullanmaları nedeniyle #occupygezi hashtagi ile twitleri paylaşarak uluslararası toplumun dikkati çekildi. Ama özellikle yüklenen aşırı fotoğraf ve videolar, uluslar arası toplumun ilgisini çabuk çekmesine neden oldu.

-Olayların başlaması (31 Mayıs) ve sonraki 7 gün içinde (özellikle 6 Haziran) #DirenGeziParkı ve #OccupyGezi hastag taşıyan ne kadar tweet atıldı, sayı vermeniz mümkün mü?

-29 Mayıs’ta 1 milyon 800 binlerdeki aktif Türk kullanıcı sayısı, 10 Haziran’da 9 buçuk milyon kişiyi geçti. Bu konuda sizinle şu bilgiyi paylaşabilirim.

Gün Bazlı Tweet Sayıları

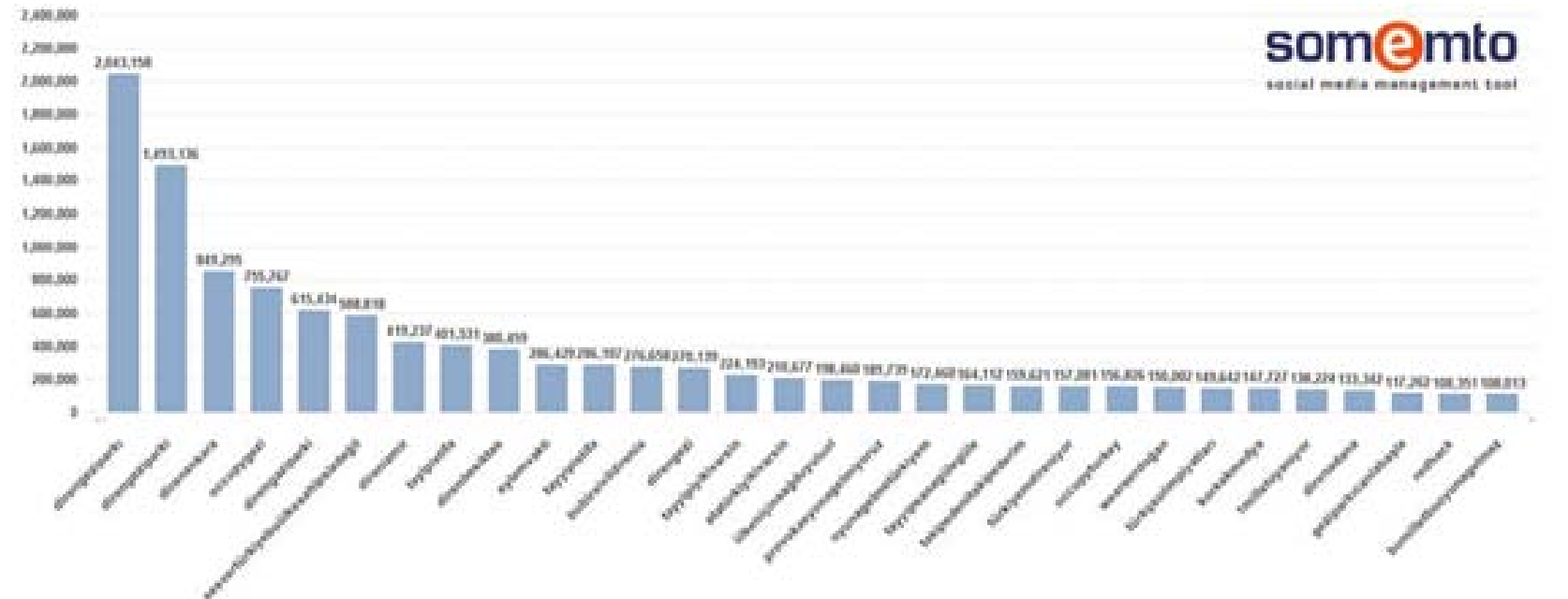

Analiz Özeti

somemto
social media management tool

- Kaynak : Twitter
- Toplam Tweet Adedi : 91,377,342
- Tarih aralığı : 31 Mayıs – 6 Haziran 2013
- Teknolojiler : Hadoop, Big Data Teknolojileri, Java, RDBMS
- Toplam Veri Hacmi : 250 GB
- Saatte İşlenen Veri Miktarı : ~1.5 GB
- Raporlama Periyodu : 15 Dakika

En Popüler Hashtag'ler

-Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın göstericilerin cep telefonları için mahkemeden "arama kararı" çıkarttığı, telefonların imaj kopyası alınarak inceleme yapılacağı basına yansıdı. Habere göre Savcılık, soruşturma kapsamında 230 şüphelinin telefonlarında "imaj kopyalaması yapabilmek" için mahkemeye başvurarak arama kararı çıkarttı. Sulh Ceza Mahkemesi de telefonları bilgisayar gibi kabul ederek Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenen "bilgisayarlara, bilgisayar programlarına ve kütüklerine, kopyalama ve el koyma" hükmü uyarınca, savcılığın talebini yerinde bularak aramaya izin verdi. Arama kararıyla telefonların imaj kopyası alınarak incelemeler yapılacak. Bu konuya ilişkin değerlendirmenizi alabilir miyiz?

-Öncelikle olayın hukuki kısmı televizyonlarda tartışıldı. Bir olay hakkında haber vermenin suç unsuru olmadığı belirtildi. Örneğin; "Şurada polis var", "Burada TOMA var" gibi. Bu televizyonların da yaptığı bir durum. Ancak birisine hakaret etmek, küfretmek suç teşkil ediyor.

Teknik kısma bakılınca bugüne kadar bilgisayarlı vakalarda bilgisayardaki disklerin kopyaları alınıp verilmedi. Bilgisayarlara el konuldu, telefonlara da el konulduğu zaman bulunan bilginin doğruluğu nasıl ispat edilecek? Bilgi, o ortama sonradan da yerleştirilmiş olabilir. Telefonlara bakmak kişilerin bilgisayarlardan daha özeline girmek demektir. Çünkü telefonlarda çok daha özel bilgiler olabilir. Bu kişinin özel hakkına müdahale edilmek sayılabilir. Cep telefonu ve bilgisayarda kullanılan ortamlar yabancı şirketlerin ortamları. Bu şirketler (twitter, facebook vs), kullanıcılar arasında güveni sarsmamak için dünyaya mal olmuş bir harekette gizli bilgileri vermek konusunda direnç gösterebilirler. Son zamanlarda hükümet tarafından yapılan açıklamaların da bu doğrultuda olduğu görülüyor.

- AK Parti'nin sosyal medyadan sorumlu Başkan Yardımcısı Ali Şahin, "Yalan tweet bombadan daha tehlikeli. Sosyal medyaya yasal düzenleme şart" dedi. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

-Sanal dünya ile gerçek dünya birleşti, gerçek dünyada nasıl "yalan haber" varsa sanal dünyada da "yalan tweet" var. Yalan tweetin daha tehlikeli olması, daha hızlı yayılmasındandır. Bunun önüne geçmek için öncelikle yayın yasağının olmaması, devlet ve kurumların risk ve kriz durumuna ilişkin planlarının bulunması gerekiyor. Ancak o zaman "yalan haber ve tweet" in etkisi daha az olur. İnsanlar, tarih boyunca bilinmeyenden korkmuşlar. Bilinmeyenler azalınca korku da azalmış. O zaman işe sosyal medyayı öğrenmek ve öğretmekle başlamak gerekir.

Son yıllarda özgürlük hareketleri, "İnternet'in özgürlüğü" üzerine veriliyor. O nedenle İnternet'e gelebilecek herhangi bir kısıtlama haberi bile dünyada anında karşı örgütlenmeleri getiriyor. Anonymous bunların başında yer alıyor. Bir kısıtlama getirdiğiniz anda uluslar arası teknoloji şirketleri, çok kısa sürede başka yöntemlerle kısıtlamayı deliyorlar. Youtube'ın Türkiye'de yasaklı olduğu dönemlerde Türkiye, Youtube dünyada en çok kullanan ülkelerden olmuştu.

Sosyal medya yapılacak düzenleme yaparken öncelikle, toplumun çeşitli kesimlerine sosyal medya, bu ortamda nelerin suç, nelerin suç olmayacağı şeffaf bir yapıyla anlatılarak işe başlanmalı. Düzenlemeler sosyal medyayı kısıtlama yönünde olmamalı.

-Gezi Parkı olaylarında gerçek veriler ve gerçek olmayan veriler birbirinden nasıl ayırt edildi sizce?

-Ulusal medya yayın yapmayınca çok fazla gerçek olmayan bilgi de ortaya çıktı. İnsanlar çocukları ve yakınlarından haber alamayınca sosyal medyadan yayılan her türlü habere bakıp inanmaya başladılar. Sosyal medyada, insanları doğru haber almaya yönlendirse de doğru haber kaynaklarının anında sahteleri çıktı. Doğru haberi ayırt etmek için, tweeter adresinin paylaştığı haberlerin geçmişine, eski bir hesap olup olmadığına dikkat edildi. Yoğun olarak bazı hashtaglar (#direngezi, #direnankara vb) izlenirken bunların da anında harf oyunları ile sahteleri devreye girdi. Ama Taksim Dayanışması gibi platformlar, blog sayfaları açarak veriyi daha güvenilir hale getirdiler. Daha güvenli iletişim için Zello programı kullanıldı.

Yine sosyal medyada hesabın doğru olacağına (Cem Yılmaz, Okan Bayülgen vs) inandığı kişilerin haberlerine bakıldı. Ayrıca Facebook gruplarında grupların eski olması ve tanıdıkları ortak arkadaşlara göre karar verdiler.

Burada sosyal medyanın ticari olarak kullanılabileceğine, bu işten ticari yarar elde etmek isteyen kişiler olabileceğine dikkat edilmeli. Örneğin "Gezi Gönüllüleri" adı altında bir facebook grup kurup ve twitter adresi açıp, çok sayıda kişiyi kayıt edebilir. Daha sonra grubun veya twitter hesabının adını ticari firma olarak değiştirip, beğen sayısı olarak satabilirler.

Özetle sosyal medyanın dinamiklerini öğrenip ona göre sosyal medyada yer almamız lazım.

Avukat Özocak: Sosyal medyada barışçıl eylem çağrısında bulunma suç oluşturmaz

Facebook veya Twitter'daki paylaşımların, ceza kanunlarındaki bir suça vücut vermesi halinde suç olup soruşturulabileceğine dikkat çeken Özocak, sosyal medyada kullanılan bilgi ve mesajların nefret söylemi veya şiddet çağrısı yapmıyorsa ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini vurguladı.

Sosyal ağların Türkiye'de özellikle "Gezi protestoları" sürecinde kullanımını mercek altına aldığımız "Dosya" sayfalarımıza, Köksal&Partners Avukatlık Bürosu'nda görevli Avukat Gürkan Özocak sorularımızı yanıtlarak katkı verdi. Özocak, Twitter'da "polis geliyor kaçın", "şurada tedavi merkezleri var" şeklinde iletileri paylaşmanın hiçbir suça vücut vermediğini, Anayasa'nın 34. maddesine göre, kişilerin önceden izin almaksızın, silahsız ve saldırısız istedikleri yerde toplantı ve gösteri yapabilecekleri ve sosyal medya üzerinden barışçıl eylem çağrısında bulunmanın herhangi bir suç oluşturmadığını anlattı.

Sosyal medyanın, koşulsuz, şartsız veya çok geniş önlemlerle devlet denetimine açık olmasının kişilerin özel hayatları, haberleşme hürriyetleri ve ifade özgürlükleri üzerinde devletin "gözünün" olması, bu özgürlüklerinden tamamen hukuka aykırı bir biçimde engellenmesi/sınırlanması anlamına geleceğine işaret eden Özocak, AİHM kararlarında, ifade özgürlüğünün yalnızca "nefret söylemi ve şiddet" durumlarını kapsamayacağını açıkça belirtildiğini anımsattı.

Sosyal medyanın bugün kişilerin birincil derecede önemli haber ve ifade kaynağı olduğuna dikkat çeken Özocak, nefret söylemi ve şiddet dışında sosyal medyanın kısıtlanması ve devletin denetimine açık olmasının ifade özgürlüğünün sınırlandırılması anlamına geleceği hak ve özgürlükler bakımından son derece tehlikeli olacağını altını çizdi.

- Sosyal medyayı kullanmak, Twitter ve Facebook'tan gönderilen mesajlar hangi durumlarda suçtur? Mesajların suç olması için ne gerekiyor?

- Twitter ve Facebook'tan gönderilen mesajların doğrudan suç olduğu gibi bir yorum yapmak mümkün değildir. "Suç", temel olarak Türk Ceza Kanunu'nda (yahut ceza normu içeren diğer kanunlarda) bir emir/yasak biçiminde düzenlenen ve bunun karşılığında hapis veya adli para cezası şeklinde bir ceza yaptırımı öngörülen eylemlerdir. Dolayısıyla, eğer kişilerin Facebook veya Twitter üzerinden yazmış oldukları ifadeler, ceza kanunlarında düzenlenen herhangi bir suça vücut veriyorsa, ancak bu durumda mesajların suç olduğu ve soruşturma konusu yapılabileceği söylenebilir. Sosyal medyada en sık görülen suçlar; hakaret, tehdit vb. suçlardır. Ancak özellikle Gezi protestoları döneminde TCK m. 213-218 arasında düzenlenen suç işlemeye tahrik, kanunlara uymamaya tahrik, halkı kin ve düşmanlığa tahrik vb. suçların tartışma konusu olduğunu görüyoruz. Ancak, ifade ettiğim gibi, bu suçların meydana gelmesi için doğrudan kanuni tanımlarında yer alan unsurların meydana getirilmesi gerekiyor. Aksi halde, örneğin Twitter'da sadece "polis geliyor kaçın", "şurada tedavi merkezleri var" şeklinde iletiler paylaşmak veya "hükümet istifa" demek başlı başına hiçbir suça vücut vermez. Yine kişiler Anayasa'nın 34. maddesine göre, önceden izin almaksızın, silahlı ve silahlı istedikleri yerde toplantı ve gösteri yapabileceklerinden, insanlara sosyal medya üzerinden barışçıl eylemler yapma çağrısında bulunmak da herhangi bir suç oluşturmamaktadır.

-Sosyal medyanın gerçek zamanlı bilgi akışını seçici olarak sansürlemek çok zor. Taksim Gezi Parkı protestoları kapsamında İzmir ve Adana'da onlarca Twitter kullanıcısı sosyal ağlar üzerinden dezenformasyon yapma, "halkı isyana teşvik" suçlamasıyla gözaltına alındı. Bu konuya ilişkin değerlendirmenizi alabilir miyiz? Bu gözaltıların hukuki temeli nedir?

- Burada, yukarıda bahsettiğimiz TCK m. 213-218 arasında yer alan suçların işlendiği gerekçesiyle kişiler göz altına alındı. Ancak halkı suç işlemeye veya kanunlara uymamaya tahrik suçları, TCK'da açıkça şu şekilde düzenlenmiştir:

"Suç işlemek için alenen tahrikte bulunan kişi, altı aydan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." (TCK 214)

"Halkı kanunlara uymamaya alenen tahrik eden kişi, tahrikin kamu barışını bozmaya elverişli olması hâlinde, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır." (TCK 217)

Oysa, Twitter'da paylaşılan iletiler, hükümetin istifasını isteyen, insanları protesto için sokaklara çağıran iletilerdir. Hükümeti istifaya çağırmak için sokakta gösteri yürüyüşü yapmak ise herhangi bir suça konu olmadığı gibi, aksine, eğer silah veya saldırı söz konusu değilse, Anayasa'nın 34. maddesine göre bir anayasal haktır. Dolayısıyla benim görüşüm, bu gözaltılar hukuki dayanaktan yoksun ve kanuna aykırı gözaltıdır. Zira, ortada bir suç şüphesi yoktur. Esasen, kişilerin barışçıl protesto gösterileri düzenlemeleri anayasal hak olduğundan, polisin bunları engellemesi TCK m. 114 uyarınca siyasi hakların engellenmesi, hukuksuz bir biçimde gözaltına alması TCK m. 109 uyarınca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma, suç şüphesi olmaksızın kişileri darp etmesi TCK m. 86 uyarınca kasten yaralama, yine suç şüphesi ve CMK m. 119 uyarınca alınmamış arama kararı olmadan evlere, insanların sığındığı otellere girmesi TCK m. 116 uyarınca konut dokunulmazlığının ihlali suçlarına vücut vermektedir. Kısacası, eğer eylemler suç teşkil etmiyorsa (ki doğrudan şiddete yönelen çok istisnai olaylar dışında, olayların yüzde 95'i bu tip gösterilerdir) bunlara yapılan müdahaleler ile emniyet kuvvetleri yukarıdaki suçları işlemektedirler.

Şunu da belirtmek gerekir ki; Anayasa'nın 137/2. maddesi uyarınca, kamu görevlileri amirlerinin emirleri suç konusu bir emir ise, bu emirleri hiçbir surette yerine getiremezler. Burada polise verilen emirler de suç olduğundan, bu suçlardan hem emri veren yetkililer, hem de emri uygulayan kolluk kuvvetlerinin cezai sorumluluğu vardır.

- Sosyal medyanın kışkırtmalara açık olduğu belirtiliyor. Kışkırtıcılar nasıl tespit edilir, cezası nedir?

- Sosyal medyada eğer suç teşkil eden bir husus söz konusu ise, bu durumda gerekli soruşturmayı Cumhuriyet savcılıkları yürütecektir. Eğer Türkiye'den tespit yapılabiliyorsa, ilgili İnternet sitesinden fiili işleyen kişilerin IP adresleri Emniyet Müdürlüklerinin Bilişim Şube Müdürlüklerince tespit edilir. Eğer Twitter gibi Türkiye'den IP tespiti mümkün olmayan sitelerden işlendiyse, bu durumda adli istinabe yoluyla Twitter'ın ABD'deki merkezinden, ilgili tweetleri gönderen kişilerin IP adresleri istenir, gelen IP adreslerinden failer bulunup haklarında ceza soruşturması yapılabilir.

Bunun yanında, İnternet sitelerinde hukuka aykırı bir içerik söz konusuysa, bu içeriklerin silinmesi için de 5651 sy. Kanun bir hukuki süreç tanımlamıştır. Buna göre, hukuka aykırı içeriğin bulunduğu İnternet sitesinin içerik veya yer sağlayıcısından içeriğin kaldırılması talep edilir. Eğer talep yerine getirilmezse, içeriğin kaldırılması talebiyle sulh ceza mahkemesine başvurulabilir.

Gerek ilk sorunuzdaki sosyal medyada işlenen suç tipleri, gerekse sosyal medyada işlenen suçlarda failerin tespitine ilişkin, yakın zamanda Kocaeli'de bir konferansta sunduğum bir bildiri var. Bu bildiriyi ekte size gönderiyorum, hazırlayacağınız çalışmada bu makaleden de faydalanabilirsiniz.

Gözaltı durumunda ne yapmalı?

- Gözaltı tedbir, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 91 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Kısaca özetleyecek olursak; gözaltına alınan bir kimse, öncelikle avukat talep etmelidir. Eğer kendisinin özel avukatı yoksa, baro kendisine ücretsiz avukat gönderecektir. Avukatı gelene kadar kimlik tespiti dışında hiçbir soruya cevap vermek zorunda değildir, susma hakkını kullanabilir. Gözaltı süresi 24 saat + ilgili emniyet birimi/savcılığa götürülmek için 12 saat olmak üzere toplam 36 saattir. Kişi 36 saatten fazla gözaltında tutulamaz. Ancak, ortada örgütlü bir suç söz konusuysa (CMK m. 250 uyarınca söz konusu olan suçlar) gözaltı süresi 2 gündür, ayrıca her defasında birer gün olmak üzere toplamda 3 gün daha uzatılabilir. Bu süreler sonunda kişi ya serbest bırakılmalı ya da sulh ceza mahkemesi hâkimi karşısına çıkarılmalıdır.

Bunun dışında, kişinin gözaltına alındığı derhal yakınlarına bildirilmelidir, gözaltına alınan kişi bunu hemen talep etmelidir. Ayrıca, gözaltında kelepçe, sadece kaçma durumu olan veya kendisi/çevresinin vücut bütünlüğü bakımından tehlike arzeden kişilere kelepçe takılabilir. Bu özelliklerde olmayan kişilere kelepçe takılması kanuna aykırı olacaktır.

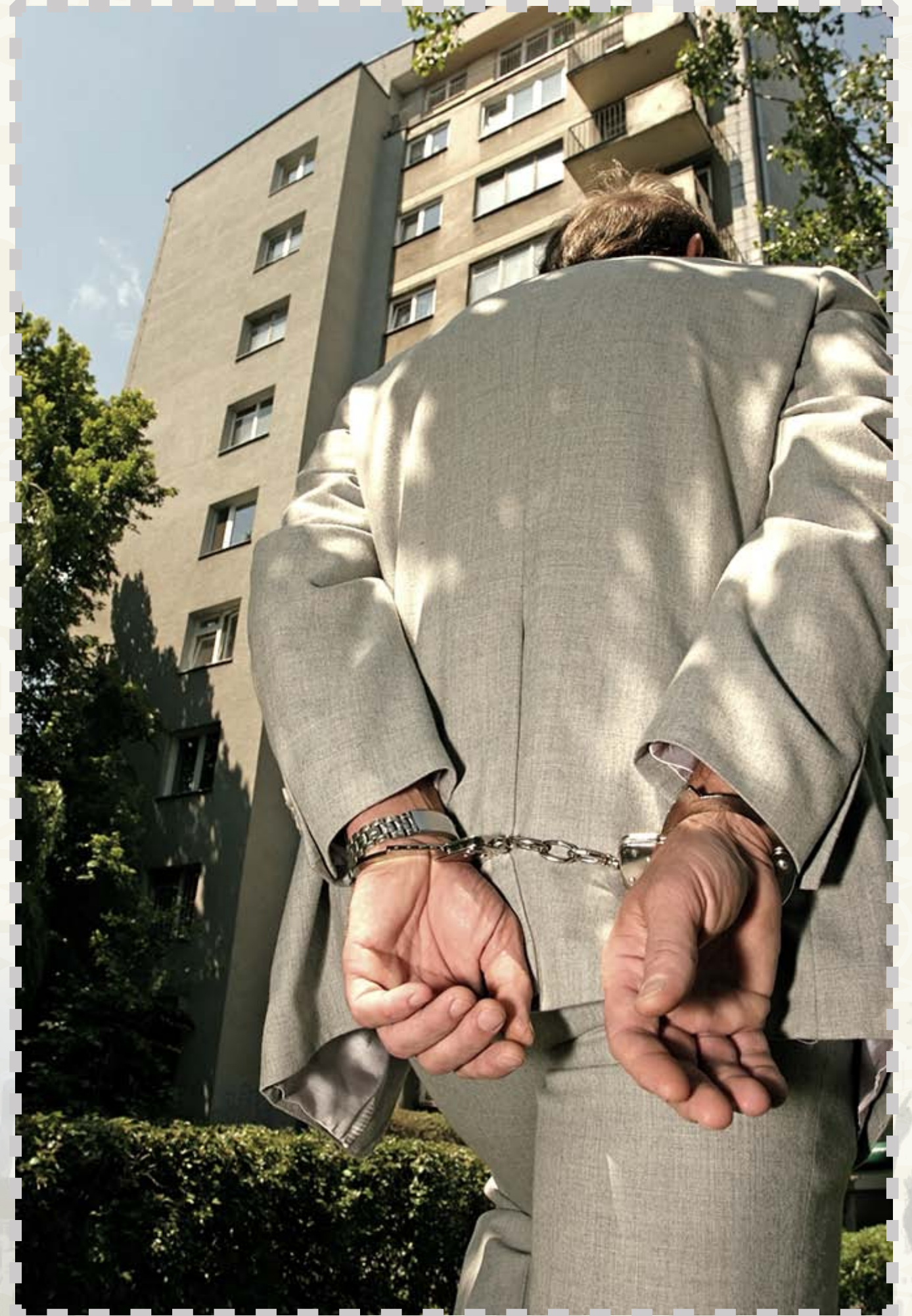
-Sizce sosyal medya denetime açık olmalı mı?

- Sosyal medyanın, günümüz dünyasında iletişim özgürlüğü ve ifade özgürlüğünün en önemli araçlarından birisi olduğu tartışmasızdır. Elbette bu mecrada kişiler istediklerini yazabilmekte, yeri geldiğinde yalan veya asparagas bilgiler de paylaşabilmektedir. Ancak bu "sakıncalar", sosyal medyanın kamu otoritesi tarafından denetlenmesi veya kısıtlanması sonucunu çıkarmamıza yol açmamalıdır. Demokratik ülkelerde kişi özgürlükleri, kamu otoritesinin denetimi altında kullanılmaz, aksine, bu otorite tarafından güvence altına alınır. Sosyal medyanın, koşulsuz şartsız veya çok geniş tedbirler dahilinde devlet denetimine açık olması; kişilerin özel hayatlarının, haberleşme hürriyetlerinin ve ifade özgürlüklerinin üzerinde devletin "gözünün" olması, dolayısıyla bu özgürlüklerinden tamamen hukuka aykırı bir biçimde engellenmesi/sınırlanması anlamına gelecektir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında, ifade özgürlüğünün yalnızca "nefret söylemi ve şiddet" durumlarını kapsamayacağı, bunun dışında her türlü beyanın ifade özgürlüğü kapsamına gireceği açıkça ve defaatle belirtmiştir.

Dolayısıyla, eğer sosyal medyada kullanılan ifade ırk, din, cinsel yönelim, cinsiyet vb. bir nefret söylemi veya şiddet çağrısı yapan bir ifade değilse, bunun ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Bu nedenle, sosyal medya bugün kişilerin birincil derecede önemli haber ve ifade kaynağı olduğundan, sosyal medyanın yukarıda bahsettiğimiz hususlar dışında kısıtlanması ifade özgürlüğünün sınırlandırılması anlamına geleceğinden, devletin denetimine açık olması da hak ve özgürlükler bakımından son derece tehlikeli olacaktır.

2009 yılında Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 2012 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden yüksek lisans derecesini aldı. İyi derecede İngilizce ve orta düzeyde İtalyanca bilmektedir.

Gürkan Özocak Köksal&Partners Avukatlık Bürosu'nda 2010 yılı Kasım ayı itibarıyla avukatlık stajını tamamlayarak büromuzdaki görevine avukat olarak devam etmeye başlamış olup, halen Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Usul Hukuku Bilim Dalı'nda doktora eğitimine devam etmektedir.

İnsightRadar Platformu: Sosyal paylaşımların artık bir zamanı, sınırı, engeli yok

Sosyal medya ile yaratıcılığın önem kazandığına değinen yetkililer, bir anlamda “katılım çağı”nın doğduğunu belirttiler. Yetkililer, içeriği üreten ile izleyen arasındaki katı ayrımı ortadan kaldıran sosyal medyanın, geleneksel medyada üretilen içerik ve bilgidan milyonlarca kat daha fazla anlık veri oluşturduğu ve aktif, eş zamanlı etkileşimli olduğunun altını çizdiler.

Fatma Ağaç

InsightRadar

“Gezi eylemleri” sürecinde sosyal medya kullanımını mercek altına aldığımız “Dosya” sayfalarımıza, InsightRadar Platformu yetkilileri de hem sorularımızı yanıtlarak hem de Gezi Parkı eylemlerinin 29 Mayıs - 17 Haziran tarihleri arasındaki sürece ilişkin hazırladıkları analiz raporunu bizimle paylaşarak katkı verdiler.

İnternet üzerindeki etkileşimleri gerçek zamanlı olarak izleyen ve çözümleyen bir analitik platform olan InsightRadar, yüksek miktardaki veriden anlam çıkararak karar süreçlerinde kullanılabilecek, aksiyon alınabilir öngörüler üretiyor. InsightRadar, gerçek dünyanın gerçek problemlerinin çözümüne yardımcı olmak için bilgi, insan davranışları ve teknolojiyi bir araya getirip sentezliyor.

“Büyük veri” ve büyük veri içerisinden aksiyon alınabilir bilgi üretme konusunda uzmanlaşan InsightRadar, büyük veri toplama, işleme ve analiz amacıyla geliştirdiği teknolojileri, deneyimleriyle birleştirip sosyal medyada oluşan büyük veriyi anlamlandırmaya çalışıyor. 12 farklı doğal dil işleme yeteneği bulunan, Türkçe’nin inceliklerini anlayan, söylem ve anlam hassasiyetine sahip duygu analizi teknolojisi ile donatılan InsightRadar, yüz milyonlarca içerik içerisinden saniye içinde sonuç getiren arama motoru platformu Indicto üzerine inşa edilmiş. InsightRadar Platformu yetkilileri, sosyal medyada var olan içeriğin kullanıcı tarafından oluşturulması nedeniyle yaratıcılık önem kazandığı ve bir anlamda “katılım çağı”nın doğduğunu belirttiler.

-Sosyal medya veri yönetimi nedir? Big data (Büyük veri) bağlantısından söz eder misiniz?

-Sosyal medya; yazılı basın (gazete), görsel medya (televizyon) ve diğer bilgi transferi araçları olan (film kitap vs...) gibi geleneksel medyadan farklılıklar gösterir. Geleneksel medya bilginin büyük topluluklara yayılması için belirli kaynaklara ihtiyaç duyarken; sosyal medya bilgiyi en kısa zaman aralığında yaymak ve bu bilgiye ulaşmak için görünen en kısa yoldur. Bu yol ya da yöntem, göreceli olarak en az zamanda en çok kitleye ulaşmayı başarabilen en büyük erişim aracı. Bu araç farklı etnik köken, farklı kültür seviyelerinden, dil din ırk ayrımı gözetmeksizin, toplumu oluşturan her türlü bireylerin genel anlamda bir araya toplanarak paylaşım içinde olduğu herkese açık bir platformdur.

İnsanlık tarihçesine bakacak olursak; eski çağların kapanıp yeni çağların açılmalarına sebep olan bazı etkenleri incelediğimizde, sosyal medyanın ne derece önem kazandığını anlamak mümkün olur. Sosyal medyanın insan hayatına etkisiyle, bilgi ve bu bilginin paylaşımın ne kadar önem kazandığını bir kez daha altı çizmek isteriz. Sosyal medyayı oluşturan insanları su damlacıklarına benzetecek olursak bu, damlacıkların derelere, derelerin nehirlerle, nehirlerin denizlere nasıl dönüştüğünü görmek zor olmaz.

İnsanların hayatlarını ruhsal ve psikolojik olarak etkisi altına alan sosyal medya, böylece kitlesel değişim süreçleri ve etkilerini geniş bir perspektiften bakarak değerlendirebilmektedir. Sosyal medyada var olan içerik, kullanıcı tarafından oluşturulduğundan yaratıcılık önem kazandı ve bir anlamda "katılım çağı" doğdu. Ayrıca medyanın içeriğini üreten ile medyayı izleyen arasındaki katı ayrım da ortadan kalktı. Yaratıcı olmak ve yeniliklerde başı çekmek önem kazanırken insanlar, bilinçaltılarında mahsur kalmış duygu ve düşüncelerini takma isimlerle rahatlıkla ifade edebilir hale geldiler.

Geleneksel medyanın ürettiği içerikten ve bilgiden milyonlarca kat daha fazla anlık veri oluşturan son derece aktif, eş zamanlı etkileşimli bir alandan söz ediyoruz. Dolayısı ile büyük veri teknolojileri, tecrübesi ve disiplini ile ancak karmaşık yığınlardan bilgi damıtarak yüksek nitelikli sonuçlara ulaşılabilir.

- BİLİŞİM Dergisi için yaptığınız analizi nasıl yorumlarsınız?

-Veriler bize, Gezi Parkı olayları ile ilgili sosyal medya yansımalarının çok kısa sürede ve çok geniş bir kitleye yansıdığını gösteriyor. Bu durum olağan günlerde veya başka gündem konuları ile ilgili daha önce tanık olmadığımız bir ölçektir.

-Gezi Parkı eylemlerinde bilginin yayılmasının dinamikleri nedir?

-Gezi Parkı eylemleri sistemden alınan bilgilere bakıldığında, özellikle 31 Mayıs ve 2 Haziran tarihleri arasında ilk başlarda takipçi sayısı yüksek olan kullanıcıların yazdıklarının hızlı yayıldığını, ancak devam eden saatlerde takipçi adedi yüksek olmayan, sıradan, fakat çok sayıdaki kullanıcının yazdıklarının toplu olarak yayıldığı görüldü. Alınan tüm haberler, herkes tarafından yayılmak suretiyle paylaşıldı ve bu etkileşime dahil olan herkesin, aynı anda haberdar olması, yorum yapması, gelen bilgileri dağıtması ve paylaşımları açısından bir kitle hareketi olduğunu gözlemlendi.

Eylemler sürerken, sosyal medya da tarafı da, bütün dünya tarafından incelendi ve analiz edildi. Sosyal medya platformlarının yapısı ve olanakları nedeniyle dünyanın her yerinden takip ediliyor. Doğal olarak ülkenin önde gelen isimlerinin twitter hesaplarının izlenmesiyle bu bilgilere herkes ulaşabildiği gibi bu metotlar yerli ve yabancı medya tarafından da kullanılıyor. Ancak bunların topluca ve büyük resmi görmeye yönelik inceleme ve araştırmalar olmaktan çok, bireysel hesaplarda yazılanlardan yapılan çıkarımlar olduğu, rakamsal verilere dayanmadığı, bu nedenle de objektif değerlendirmeden öte yorum içermediğini görüyoruz.

- Gezi Parkı eylemlerinin koordinasyonunda, Twitter, Facebook ve Tumblr gibi sosyal network sitelerinin önemli rolü olduğu gözleniyor. Siz bu konu da neler söyleyeceksiniz?

-Sosyal medya platformları, dünyada fiilen bazı değişimlerin gerçekleşmesinde rol oynayarak konumlarını netleştirdiler. Bu, sadece siyasal ya da toplumsal olaylarda değil aynı zamanda kurumlar için de önemli sayılması gereken bir durum. Zira artık kötü bir yorumun yayılması eskiye nazaran sadece saniyeler içinde gerçekleşebiliyor. Özellikle twitter anlık ve gerçek duyguları yansıtabilen kısa mesajlardan oluştuğu için ciddiye alınması gereken bir platform. Gezi olaylarında medyaya yönelik eleştirilerden biri de olaylar sırasında bir kanalın penguin belgeseli yayınlanmasıydı. Ancak tepkilerden görüyoruz ki bu konudaki eleştiriler, o yayını yapan kanala değil, başka bir televizyon kanalına yönelmiş. Bu açıdan bakıldığında gerek özel, gerek kamu, gerekse son kullanıcılar ile temas eden her kurumun

sosyal medyayı yakından izlemesi, etkileşimlerden analitik sonuçlar çıkarması gerekiyor. Eylemcileri koordine eden resmi bir organizasyon olmamasına ve geleneksel medyanın yokluğuna rağmen sosyal medya, protestocuların bir araya gelmelerini sağlıyor. Aynı zamanda sosyal medya uluslararası toplumun dikkatini çekmek ve yardım sağlamak amacıyla da kullanılıyor.

Olayların ilk on günlük kısmının analizini yaptığımızda bu gelişmelerin olduğu gözlemleyebiliyoruz.

-Gezi Parkı eylemleri, dünya çapında da sosyal medya yardımıyla kitlesel gösteriler haline dönüştü. Sizin görüşünüz nedir?

-Sosyal paylaşımların artık bir zamanı, sınırı, engeli yok. Türkiye'den atılan bir mesaj, anında Avustralya'dan okunabiliyor. Bu açıdan bakıldığında bu artık telefon, faks, teleks, e posta ve hatta SMS mesajlarından bile çok daha hızlı bir şekilde çok sayıda kişiye erişilebildiğini gösteriyor. Eskiden düşüncenizi duyurmak için tüm muhataplara ayrı ayrı mesajlar gitmesi gerekirken şimdi tek bir mesajla milyonlarca takipçinize, onların yaymasıyla da on milyonlarca kişiye çok kısa bir sürede ulaşabiliyorsunuz.

-Taksim ve Gezi Parkı eylemlerinin dünya örneklerinden farkı nedir?

-Sosyal açıdan değerlendirmeler elbette yapılacak ancak sosyal medya yansıması açısından Gezi eylemlerini karşılaştırıp incelediğimizde, diğer örneklerden en büyük farkının, konuya çok kısa bir sürede çok yaygın bir kitle tarafından tepki gösterilmiş olmasını söyleyebiliriz. Dünyadaki diğer olaylarda bir gelişme sürecini gözleriz. Tepki belirli kişiler tarafından belirli bir süre dile getirilir ve ancak belirli bir seviyenin üzerine çıktığında yaygınlaşır. Bu süre Gezi olaylarında çok da kısa. Protestolar yerel ve sadece Gezi Parkı içinde başlarken, kısa sürede ülke çapında, daha sonra da uluslararası hale geldi.

-Gezi Parkı olaylarında gerçek veriler ve gerçek olmayan veriler birbirinden nasıl ayırt edildi?

-InsightRadar platformu, doğrudan ve yaygın şekilde bilgi topladığından yüksek miktarda veri toplayan ve gerçek zamanlı işleyen bir "big data/büyük veri" platformu. Yüksek miktarda veri söz konusu olduğunda gürültüden sinyali ayırt edebilmek için sadece özel algoritmalar ve teknoloji değil, tecrübe ve disiplin de gerekli. Biz çalışmalarımızı bu doğrultuda yaptık.

Bilgi güçtür. Hem bilginin sahibine kattığı güç, hem de bilgi elde etmenin güç ve zor olması anlamında. Biz bu düşünce ile ve büyük veri disiplini ile yerli teknoloji ve çözümler geliştiriyoruz.

InsightRadar

GEZİ OLAYLARI

Sosyal Medya Yansımaları ve Analizi

29 Mayıs - 17 Haziran

<http://insightradar.com>

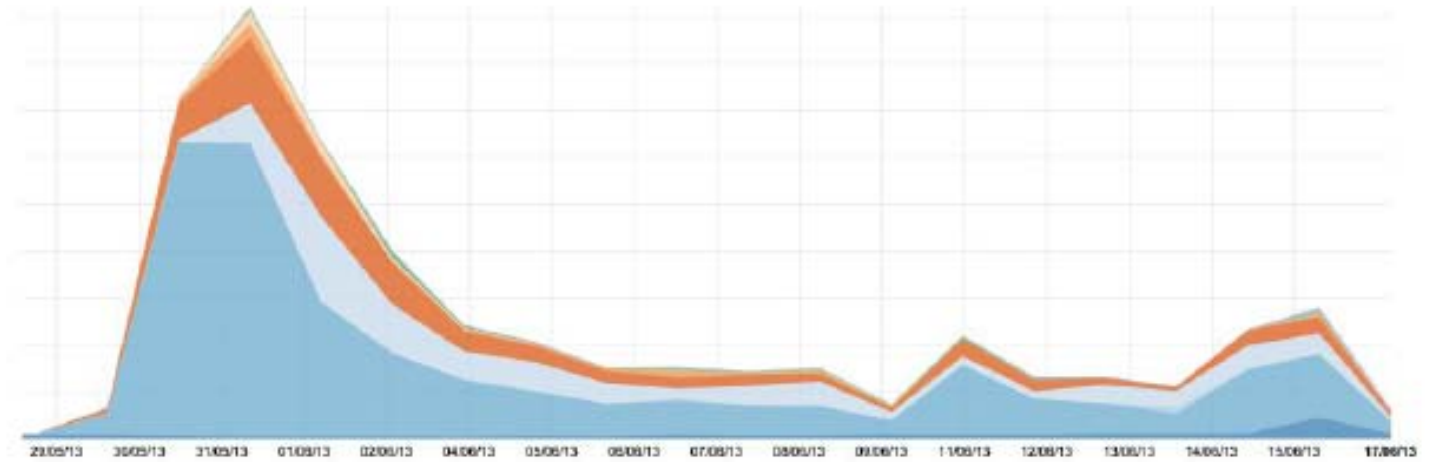
InsightRadar

InsightRadar Sosyal Analiz Platformu - <http://insightradar.com>

224 MİLYON
MESAJ

2,5 MİLYON
KULLANICI

x4 TRAFİK
ARTIŞI

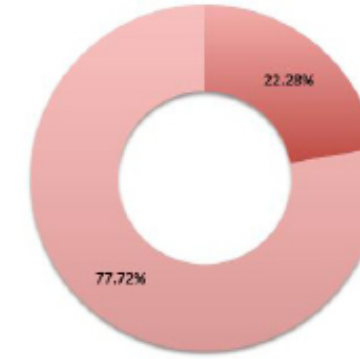

29 Mayıs ve 17 Haziran tarihleri arasında sosyal medyada 224 milyonu aşkın mesaj atılmıştır. Günlük ortalama Türkçe tweet sayısı 6-8 milyon arasında ile 1 Haziran'da 25 milyona yükselmiştir. Türkiye'de ortalama günde 1 milyon kişi mesaj atarken, Gezi olayları sırasında atan kullanıcı sayısı 2.5 milyona yükselmiştir.

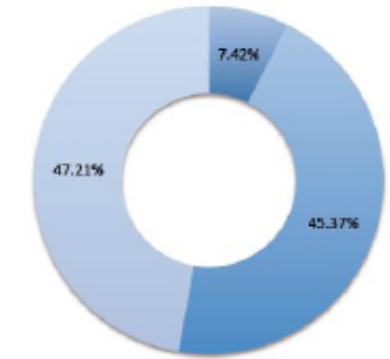

Sosyal medya üzerinde tepkiler, 30 Mayıs tarihinde başlayıp 1 Haziran'da 25 milyon mesaj ile tepe yapmıştır. Yazılan mesajların büyük bir bölümünü paylaşımlar (retweet) oluşturur. Önemli ölçüdeki kitlenin yazdığı mesaj sadece timeline'da görülmüş veya okunmuş fakat retweet edilmemiştir.

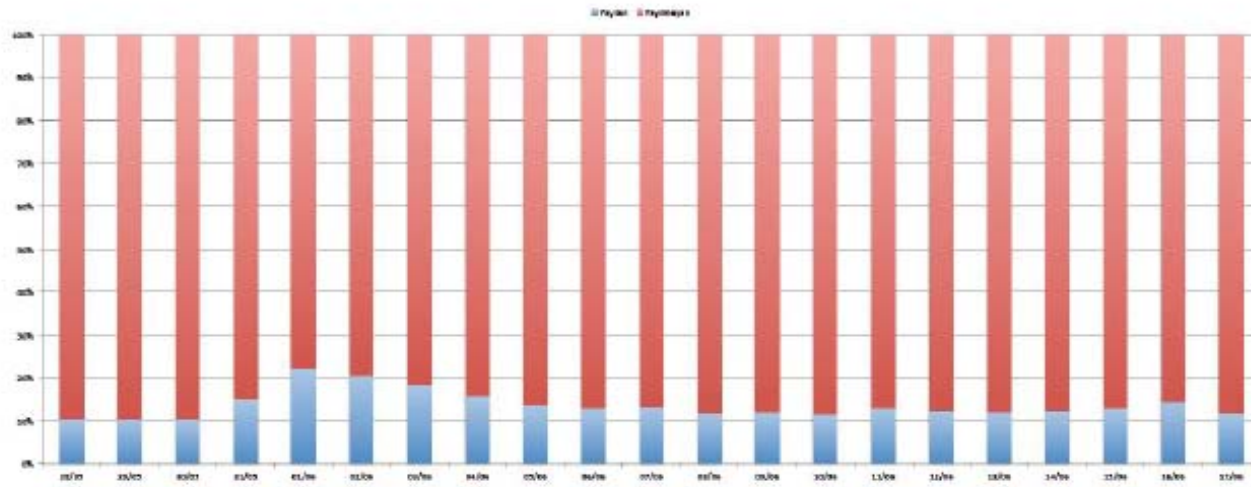
Paylaşım Oranı

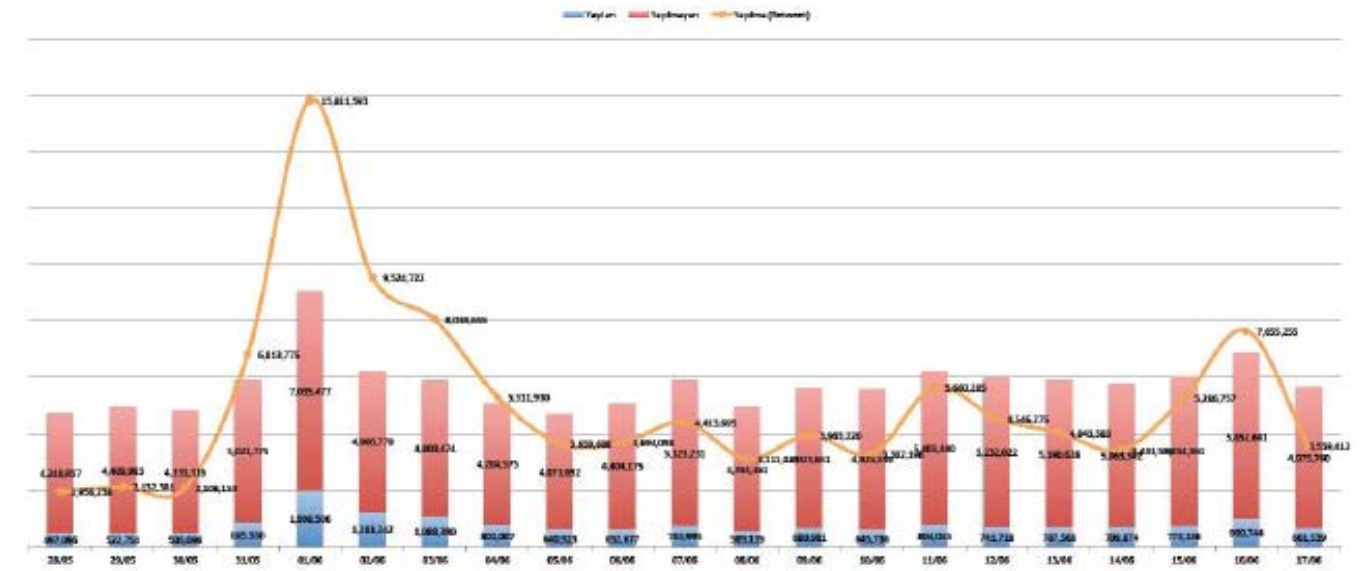
Tüm Mesajların Oranı

29 Mayıs ve 17 Haziran arasında, yazı, fotoğraf ve video olarak atılan içeriklerin toplamda %22'si en az bir kez paylaşılmıştır (retweet edilmiştir). Geriye kalan %72 kullanıcıların ekranlarında görüntülenmiş, bir başka deyişle, okunmuştur. Orjinal içeriğin %22'sinin paylaşımı (retweet) toplam sosyal medya mesajlaşmasının %47'sini oluşturmuştur. Bu oranla, Toplam trafik içerisinde %45'lik pay ile sadece okunan mesajlar kadar trafik oluşturmuştur. Bir başka deyişle, toplam trafiğin %7.5'ini oluşturan mesajlar ve paylaşımları sosyal medya trafiğinin yarısından fazlasına denk gelmektedir.

Yazılan özgün mesaj ve içerikler sosyal medyada ortalama sadece %10'u yayılırken, olayların başladığı 31 Mayıs günü bu oran %15'e, 1 Haziran'da %20'ye çıkmıştır. Yani normal günlerde yazılan her 10 mesajdan 1'i paylaşırlarken, 1 Haziran tarihinde yazılan her 5 mesajdan 1'i kullanıcılar tarafından paylaşılmıştır.

Paylaşılan (Retweet edilmiş) mesajlardaki yükselme ile gezi olayları 31 Mayıs tarihinde Türkiye'nin gündemine, 1 Haziran'da ise dünyanın gündemi haline gelmiştir.

En çok kullanılan ilk 10 etiket

29 Mayıs	30 Mayıs	31 Mayıs
1 #29mayısistanbulunfethi kutluolsun 51,075	#direngeziparki 107,951	#direngeziparki 1,242,946
2 #bizimdelilertakipleşiyor 27,985	#bizimdelilertakipleşiyor 27,261	#direngeziparki 326,462
3 #anlatbeistanbul 22,005	#kaçkerededim 26,231	#direngeziparki 255,378
4 #takipedenitakipleşelim 21,606	#occupygezi 25,758	#occupygezi 203,331
5 #aşıkolacaksam 15,872	#onedirectionartistsaga 25,053	#sesvertürkiyebuülke sahipsizdeğil 137,237
6 #takipedenitakipederim 15,841	#justinartistaga 19,963	#dayangeziparki 66,887
7 #geziparkıçintaksime 15,502	#bibiskremversem 19,356	#bugüntelevizyonlankapat 57,346
8 #aykutkocamanbiryerkapladın gönüllerimizde 14,073	#yenilmezarmada 17,269	#geziparkıcanlabasla 56,942
9 #Zayyaşkimrecep 13,413	#libf 14,114	#korkakmedya 54,593
10 #iutfullahdiyefenomenmiolur 12,679	#libfyedalet 12,625	#geziparki 46,649

En çok kullanılan ilk 10 etiket

4 Haziran	5 Haziran	6 Haziran
1 #eylemvakti 200,969	#eylemvakti 141,944	#direnankara 102,604
2 #direngeziparki 141,829	#direngeziparki 116,643	#wearegezi 88,204
3 #direngeziparki 129,271	#direnankara 114,075	#direngeziparki 81,952
4 #bizdeğilpolisevedönsün 119,669	#direngeziparki 90,257	#geziparkikonserinehayir 75,425
5 #occupygezi 107,344	#direnrize 89,056	#occupygezi 68,418
6 #bumilletbuoyunagelmez 99,234	#occupygezi 85,286	#sehitkomisermustafasari 61,303
7 #direnankara 93,465	#türkiyedenözürdileyin 69,676	#direngeziparki 58,738
8 #evrenselbanşadoğru 77,224	#ülkemiseviyorumçünkü 66,220	#zamanarkdeşlikzamanı türkiyem 54,147
9 #evedönüyoruz 75,785	#miraçkandilimiz mübarekolsun 52,238	#güzeltürkçemiz 51,238
10 #ülkeniçinsağduyuolu 70,463	#naatgecesi 47,940	#capulchulartakipleşirse 88,949

En çok kullanılan ilk 10 etiket

1 Haziran	2 Haziran	3 Haziran
1 #direngeziparki 821,736	#direngeziparki 435,161	#direngeziparki 252,538
2 #direngeziparki 728,732	#direnankara 376,812	#occupygezi 219,217
3 #sesvertürkiyebuülke sahipsizdeğil 605,181	#occupygezi 310,396	#direnankara 206,063
4 #direngeziparki 420,478	#tayipistifa 308,533	#ülkeniçinsağduyuolu 187,232
5 #occupygeziparki 343,342	#direnizmir 289,755	#direnizmir 157,087
6 #tayyipistifa 286,129	#direngeziparki 272,262	#direngeziparki 152,917
7 #tayyipistifa 175,935	#tayyipsanagülegüle 287,579	#1milletuyaniyor 135,653
8 #bubirsivildireniş 168,678	#direnbeşiktaş 156,312	#direnbeşiktaş 124,547
9 #provokasyonagelmıyoruz 167,089	#tayyipistifa 120,645	#atatürkiyiklvarsın 97,238
10 #direnankara 163,813	#bubirsivildireniş 187,613	#24saatçindeistifaet 88,949

En çok kullanılan ilk 10 etiket

7 Haziran	8 Haziran	9 Haziran
1 #weareerdoğan 213,208	#direnankara 191,159	#direnankara 137,212
2 #sevgidilitürkçe 138,786	#gönüldilitürkçe 91,456	#medeniyyetdilitürkçe 116,331
3 #provokatörbaşbakan istemiyoruz 120,933	#direngeziparki 73,171	#türkiyebabakanının yanında 105,223
4 #direngeziparki 91,576	#direngeziparki 63,806	#direngeziparki 82,702
5 #türkiyeseninledikdureğilme 72,262	#occupygezi 59,136	#direngeziparki 45,780
6 #direngeziparki 62,735	#capulchulartakipleşiyor 54,991	#capulchulartakipleşiyor 45,688
7 #occupygezi 59,339	#akneferlertakipleşiyor 39,261	#occupygezi 41,060
8 #beşindimevsim 58,927	#direngezi 35,127	#direngezi 38,400
9 #direnankara 48,213	#provokatörbaşbakan istemiyoruz 33,857	#akneferlertakipleşiyor 33,703
10 #tf 42,517	#olmakisterdim 33,541	#senbenyokçarşıvar 32,866

En çok kullanılan ilk 10 etiket

10 Haziran	11 Haziran	12 Haziran
1 #provokatörtayyip 115.971	#direngeziseninleyiz 486.419	#direngeziseninleyiz 204.452
2 #sevgivebanşidili 76.964	#direngezi 119.895	#occupylondon 153.843
3 #türkiyebaşbakanınınyanında 55.743	#direngeziparkı 112.104	#directionerlarvebelieberlar çarşambatakibi 74.314
4 #kızartakipleşiyor 52.697	#boykotbaşlıyor 101.635	#başbakankiminlegörüşün 69.019
5 #direnankara 38.161	#provokatörfereuyma 96.286	#insanlıkfele 59.063
6 #tekisteğimvar 33.383	#occupygezi 94.326	#direngeziparkı 58.349
7 #provokatörünlülere boykotediyoruz 32.081	#direngeziparki 88.975	#direngezi 56.549
8 #direngeziparkı 31.997	#tayyipyalanları 55.640	#direngeziparkı 56.042
9 #mehmetialaborzayanındayız 26.257	#oyunagelmıyoruz takipleşiyoruz 47.711	#occupygezi 50.124
10 #türkiyesevdaııantakipleşiyor 26.206	#aynıdilikonuşuyoruz 43.264	#direnankara 34.545

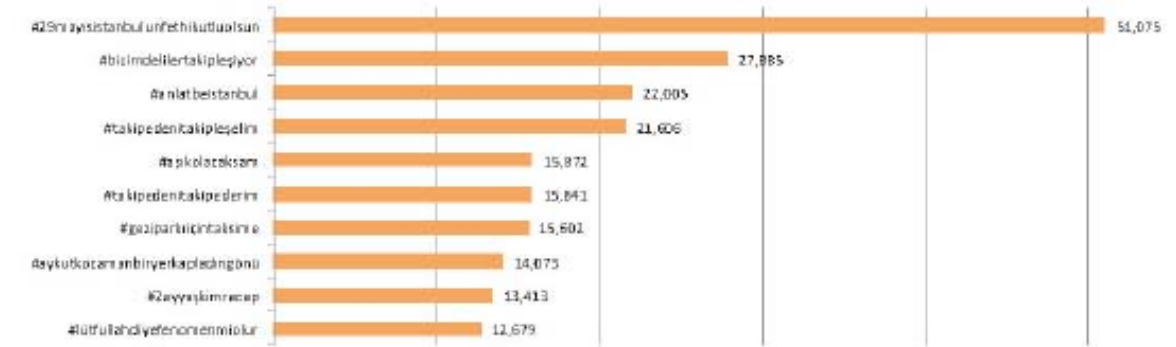
En çok kullanılan ilk 10 etiket

16 Haziran	17 Haziran
1 #yenibirdünya 717.634	#hepimizçarşıyız 184.409
2 #hepimizbiriz 460.808	#evinedön 85.207
3 #dünyadilitürkçe 211.717	#polisevinedön 66.085
4 #direngezi 188.614	#twitterdelileritakipleşiyor 60.070
5 #bugünmilyonlar kazıçesmede 179.931	#turkishbeliebersmiss youjustin 45.289
6 #türkiyesokakta 159.100	#hoooooop 45.001
7 #1milyonbuguntaksime 152.740	#yenibirdünya 44.104
8 #direngeziparki 143.629	#direngezi 35.489
9 #evrenselbarış 90.954	#banagüvenverir 35.147
10 #occupygezi 90.726	#occupygezi 24.988

En çok kullanılan ilk 10 etiket

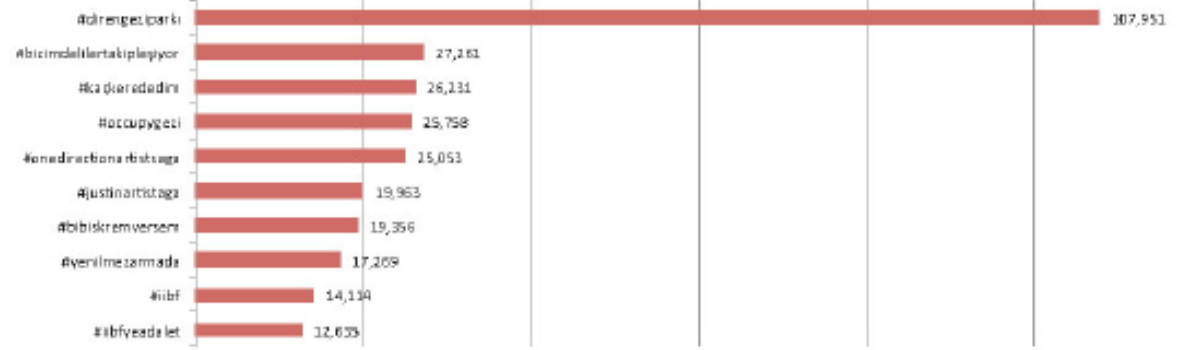
13 Haziran	14 Haziran	15 Haziran
1 #tatilöncesitakipleşelim 85.509	#cevapver 298.387	#1milyonbuguntaksime 201.096
2 #direnankara 83.359	#direnankara 80.166	#direngezi 167.459
3 #direnitürkçe 87.625	#bildiyesöylüyorum 73.288	#direngeziparki 117.339
4 #direngeziparkı 63.332	#direngezi 51.090	#bugününlerdenankara 115.967
5 #direngezi 61.489	#ff 41.948	#gelintanışolalım 106.037
6 #kabataşekiyalarıbulunsun 56.211	#budahabaşlangıç mücadeleyedevar 35.571	#direnankara 103.692
7 #yalancıtayyip 50.519	#direngeziparkı 23.614	#direngeziparkı 83.226
8 #düşündümve 47.224	#direngeziparki 29.893	#occupygezi 78.513
9 #direngeziparki 43.158	#faşizmekarşidireniyoruz 27.510	#cevapver 59.861
10 #direnhayattv 37.430	#direnhayattv 24.520	#directionerbelieber cumartesitakibi 51.164

Etiketler - 29/05

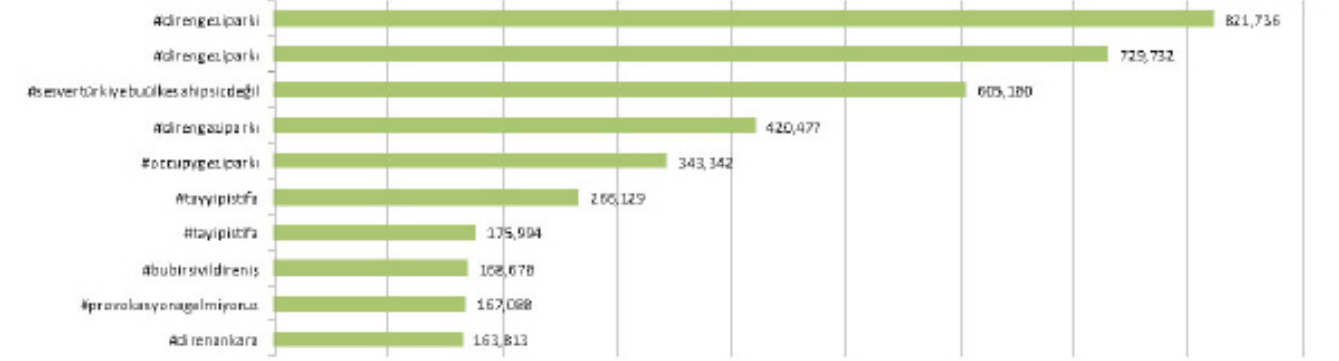
Gezi parkı ile ilgili etiket, 29 Mayıs tarihinde en çok paylaşılan ilk 10 hashtag (etiket) arasında 7. sıradan girmiştir. Günün en çok paylaşılan İstanbul'un fethi mesajlarına göre 3'te 1 oranındadır.

Etiketler - 30/05

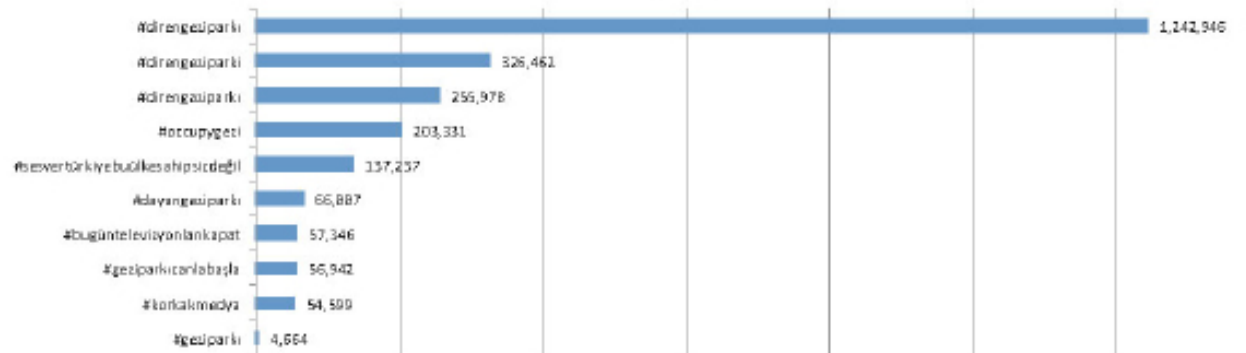
30 Mayıs tarihinde, en çok kullanılan etiketler arasında gezi parkı ile ilgili #direnceziparki etiketi 1. sıradan girerek takip eden etiketlerden 4 kat daha fazla kullanılmıştır. Ayrıca #occupygezi etiketi, 4. sıradan ilk on listesine girmiştir.

Etiketler - 01/06

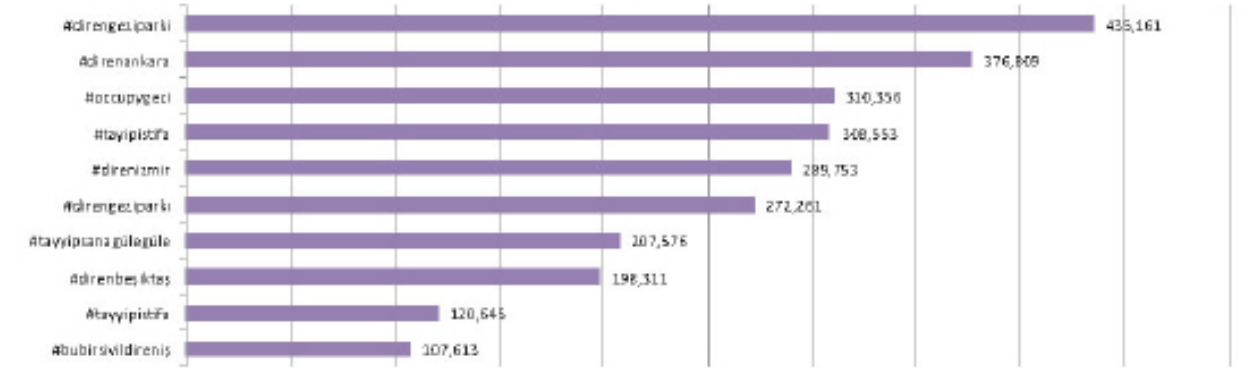
1 Haziran tarihinde de sosyal medyada mesajlarda kullanılan ilk on etiketin tümü gezi olayları ile ilgili olmuştur. Gezi parkı etiketlerine ek olarak tepkiyi yansıtan ve takım dışındaki yerler ile ilgili etiketler kullanılmıştır.

Etiketler - 31/05/2013

31 Mayıs tarihinde ilk on etiketin tümü gezi olayları ile ilgili etiketlerdir. En çok kullanılanı, yazım hataları da dikkate alındığında #direnceziparki etiketidir ve diğer etiketlere göre 27 kat daha fazla kullanılmıştır.

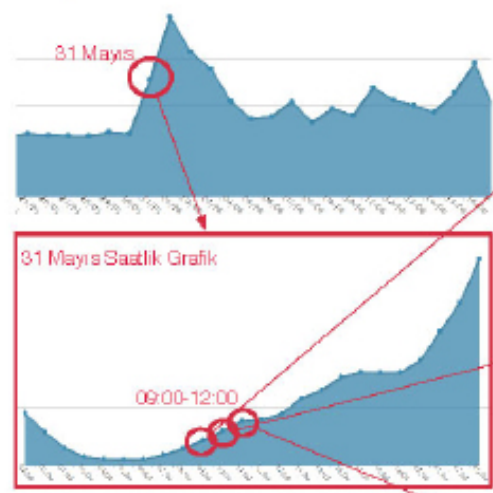
Etiketler - 02/06

2 Haziran tarihinde sosyal medyada kullanılan etiketler, gezi dışında İzmir, Ankara ve Beşiktaş gibi farklı yerlere yoğunlaşmıştır. Eleştiri içerikli etiketlerin kullanımı ilk 10 etiket içerisine girecek kadar devam etmiştir.

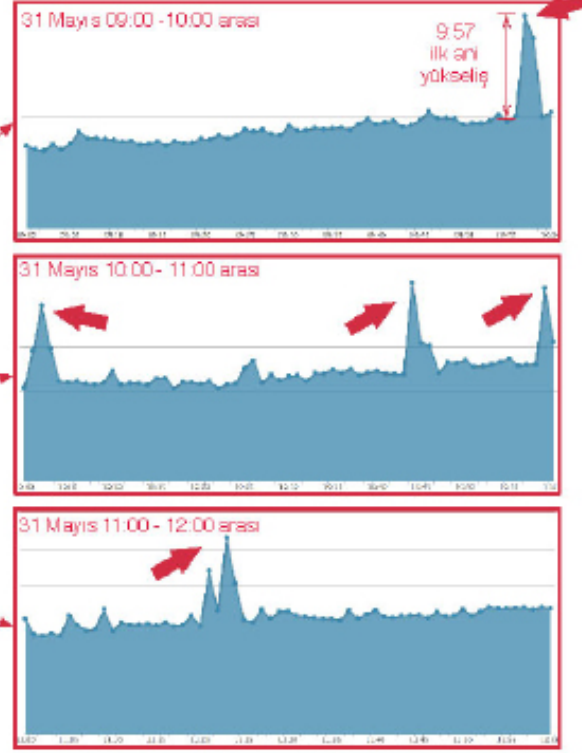
InsightRadar

25 Mayıs - 17 Haziran

Sosyal medyada gezi olayları ile ilgili ilk belirti 31 Mayıs tarihinde saat 9:57'de anlık olarak gerçekleşen ani artış şeklinde gözlenmiştir. Devam eden dakikalarda ani artışlar, frekansı ve genişliği yükselerek devam etmiştir. Diğer analizler ile birlikte bu durum, konunun sosyal bir olay haline geleceğine ögen saatlerinden önce işaret etmektedir.

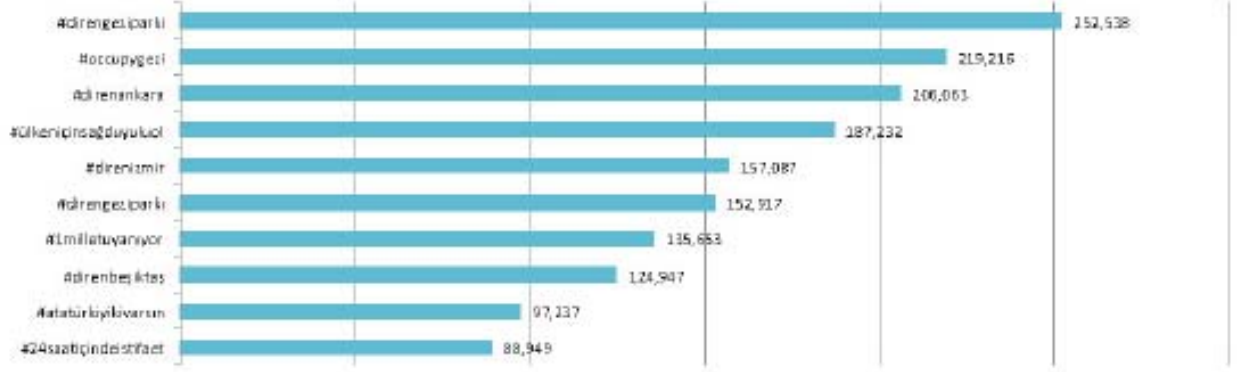
InsightRadar Sosyal Analiz Platformu - <http://insightradar.com>

InsightRadar

InsightRadar Sosyal Analiz Platformu - <http://insightradar.com>

Etiketler - 03/06

3 Haziran tarihinde sosyal medyada kullanılan etiketler öncelikli olarak taksim gezi parkı ile ilgili olmak üzere gezi olayları ile ilgili bir dağılım görülmektedir.

Artık hayatımızda “sosyal medya” isimli yapı var

Yakup Nayman
Oran Teknoloji

Mobil cihazların hayatımıza dahil olduğu, etkinliğinin tamamıyla hissedildiği şu günlerde sosyal medya uygulamalarından olan twitter’a ve etki alanlarından en güncel olanına, Gezi Parkı olaylarına ayna tutacağız.

Ulusal ve uluslararası sosyal medya alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların istatistikleri, araştırmaları ve anketleri incelendiğinde anlaşılıyor ki, artık hayatımızda “sosyal medya” isimli bir yapı var. 31 Mayıs 2013 tarihi itibarıyla Taksim Gezi Parkı eylemi, sosyal medya kanalları ile ülkenin gündemine gelip oturdu ve hızla yayıldı. Ve devamında tüm Türkiye’de sokakları etkileyecek bir yapıya dönüştü. Gezi Parkı eylemleriyle ilgili Ulusal Sosyal Medya Derneği (USMED) bir basın açıklaması yaptı. Bu açıklamadan bazı notlar paylaşacağım.

Türk toplumunun sosyal medya okur-yazarlığı ve bilgi kirliliği

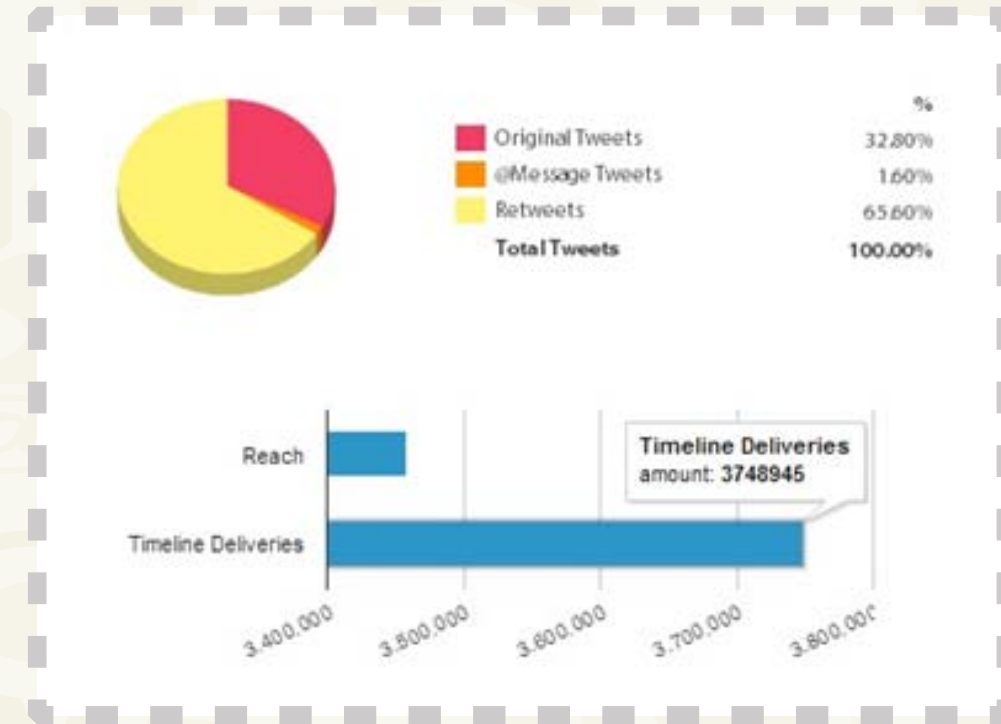
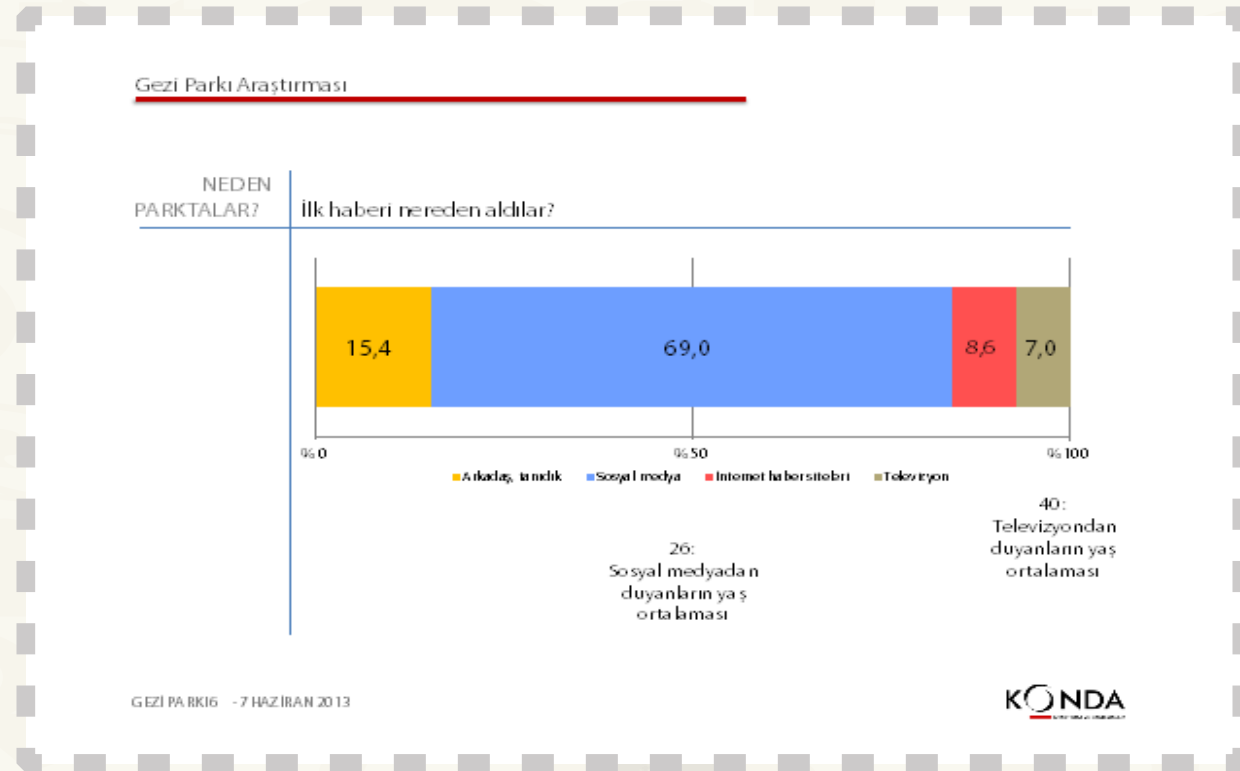
Sosyal medya, dikkatle kullanılması ve tüketilmesi gereken bir mecraadır. Yaşanan olaylar göstermiştir ki, eylemi samimiyet ve iyi niyetle destekleyen sosyal medya kullanıcıları olduğu kadar, provokasyon amaçlı kullanan, sahte ve yalan paylaşımlar yapan, sahte hesaplarla bilgi kirliliğini körükleyen, maddi veya manevi çıkarları doğrultusunda toplumu ve dolayısıyla ülkemizi kaosa sürüklemek isteyen kötü niyetli kullanıcılar da gözlemlenmiştir. Çevrimdışı mecralarda olduğu gibi sosyal medyada da kullanım kötü niyetli olduğunda, yarattığı etki maalesef arzu edilmeyen düzeylere ulaşmakta ve bilginin bilinçsiz tüketimi ile toplum galeyana gelebilmektedir. Özellikle toplum tarafından tanınan bilinen sanatçılar ve ünlü kişiler ile yüksek takipçi sayısına sahip, “fenomen” olarak bilinen kullanıcıların sosyal medya hesaplarından yapılan paylaşımlar, Gezi Parkı protestosunun seyrini olumlu ve olumsuz şekilde yönlendirmiştir.

Sosyal medya çift yönlü bir dinamiktir

Günümüzde geleneksel medyanın etkisini yitirerek sosyal medyanın etkinliğini arttırmasındaki en temel sebep, bu yeni medyanın merkezinde insanın olmasından gelmektedir. Bu medyayı güçlü kılan ise gücün ve söz hakkının yönetimlerden halka, markalardan tüketicilerine geçmiş olmasıdır. Bu mimaride şekil bulan yeni iletişim modelinde beklenti, olabildiğince şeffaf, samimi, insani, empati yapabilen, haksıza haksız,

haklıya haklı diyebilen ve yeri geldiğinde özür dileme erdemini gösterebilen bir dil ve üsluptur.

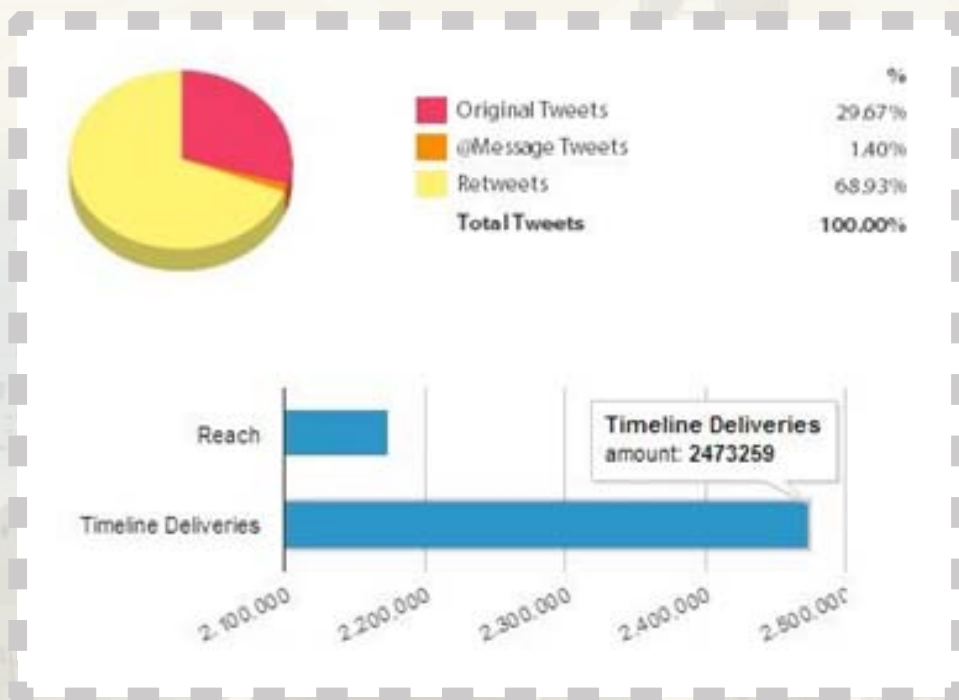
Lakin yaşanan olaylar gösteriyor ki sosyal mecralarda henüz almamız gereken yolumuz var. Gezi parkı olaylarında araştırma yapan bir diğer araştırma verilerini paylaşıyorum.

#occupygezi

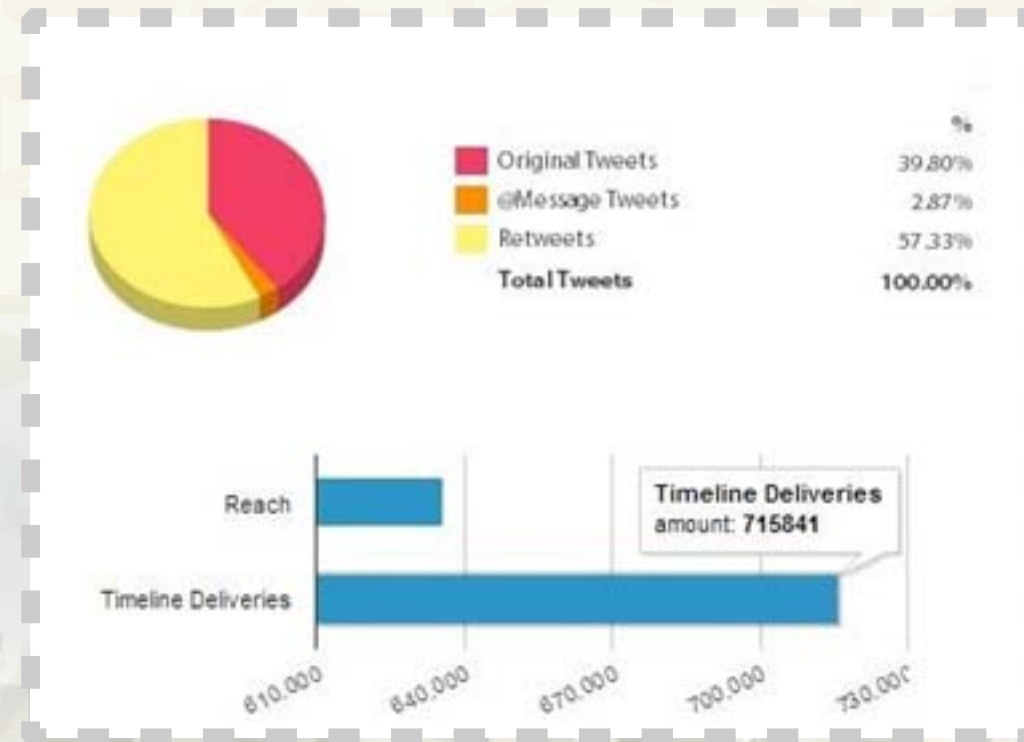
Twitter kullanıcıları #occupygezi hashtagini, 3.748.945 kez paylaştı. Bu hashtag de 26 saat boyunca Dünya Trend Topic listesinde kaldı.

Yukarıda ki tablodan da anlaşılacağı üzere yüzde 69'luk kesim Gezi Parkı olaylarını sosyal medya aracılığı ile öğrenmiştir. Peki, yüzde 69'luk kesim hangi konu başlıklarını görerek Gezi'den haberdar oldu işte konu başlıkları;

#direngeziparki

Hashttracking.com aracılığıyla yapılan araştırmaya göre #direngeziparki 2.124.042 tweet erişimi ile 2.473.259 kez paylaşıldı. Atılan tweetlerin yüzde 68,93'ü retweet olarak yüzde 29,67'si yeni tweet olarak değerlendirildi ve #direngeziparki 56 saat Trend Topic listesinde kaldı.

#direnankara

Direnin diğer illere yayılması ile birlikte #direnankara 626.735 tweet erişimi ile 715.841 kez paylaşıldı, bu yüzde 39,80'i yeni tweet olarak değerlendirildi, #direnankara da 10 saat boyunca Trend Topic listesinde kaldı.

Paylaşılan tweetlere ve konu başlıklarına genel bir göz gezdirildiğinde anlam grafiği aşağıdaki gibidir.

Anlam Dağılımı

Paylaşılan İçerik – Anlam Grafiği

TEAM	SENTIMENT	TWEETS	POSITIVE TWEETS	NEGATIVE TWEETS	SENTIMENT
#occupygezi	48	1,808,504	74,854	126,292	
#drengeparti	51	5,619,490	38,422	44,688	
#drenankara	50	1,093,544	3,982	5,977	
Overall activity	49	8,521,578	117,258	176,958	

8.521.578 Toplam Twitter Mesajının Anlam Dağılım Grafiği

Yaşanan olaylar sonrası ülkemizde sosyal medyaya olan ilgi arttı. Ancak hangi taraftan bakılırsa bakılsın bu konuda henüz etik davranıldığı ve temel ilkelerin oluştuğu söylenemez. Tabi ki her zaman provatatif haber, manipüle edilmiş bilgi ve yalanlar olacak bu ortamlarda da olacak. Ama nasıl ki basın meslek ilkeleri var, bu yeni iletişim ortamında da böyle genel ve temel ilkelerin belirlenmesi gerektiği ihtiyacı ortada. Hoşçakalın, teknolojisiz kalmayın.

Kaynaklar:

www.webrazzi.com - www.sosyalsosyal.com - www.sosyalmedya.co - www.sosyalmedyaport.com
- <http://www.alibabaoglan.com>

XVII. Akdeniz Oyunları'nın bilişim altyapısı Atos Türkiye'den

Bu tür organizasyonların aynı zamanda devasa bir bilişim operasyonu anlamına geldiğine işaret eden Atos Türkiye Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO'su Akbulut, iki yılda bir, yepyeni bir ülkede, son derece karmaşık bilgi teknolojileri sistemlerini kurduklarını ve onların sorunsuz bir şekilde çalışmasını sağladıklarını belirtti.

Fatma Ağaç

Atos

Londra Olimpiyatları için hazırladığı IT altyapısında birçok "ilk"e imza atan Atos, XVII. Akdeniz Oyunları'nın IT altyapı ortakları arasında yer aldı ve global olimpiyat bilgi ve deneyimini Türkiye'de sergileme fırsatı yakaladı.

Atos Türkiye Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO'su Orhan Akbulut, Atos Türkiye'nin Akdeniz oyunlarının başarısının arkasındaki görünmez kahramanı olduğunu söyledi. "Olimpiyatların dünya çapındaki bilgi teknolojileri ortağı olarak, kış ve yaz oyunlarında sunduğumuz teknolojik altyapılarla Atos olarak adımızdan söz ettirmeye devam ediyoruz" diyen Akbulut, Akdeniz Oyunları'nın Mersin'de gerçekleştirilmesinin hem Mersin ve çevresi hem de Türkiye için önemli bir kazanım olduğunu belirtti. 2020'de olimpiyatların adresinin İstanbul olması konusunda umutlu olduklarını ifade eden Akbulut, "Böyle bir durumda Atos Türkiye'ye çok önemli bir rol düşecek. Bu organizasyonlara kıyasla daha küçük ölçekte gerçekleşen Akdeniz Oyunları'nı olimpiyatların Türkiye'deki bir ön çalışması olarak değerlendiriyoruz" dedi.

Bu tür organizasyonların aynı zamanda devasa bir bilişim operasyonu anlamına geldiğine de değinen Akbulut, Atos'un dünyanın en büyük spor karşılaşmasından edindiği bilgi birikimini iş süreçlerine de aktardıklarını kaydetti. Akbulut, her iki yılda bir, yepyeni bir ülkede, son derece karmaşık bilgi teknolojileri sistemlerini kurduklarını ve onların sorunsuz bir şekilde çalışmasını sağladıklarını dile getirerek, "Buradaki bilgi birikimimizi dünyanın dört yanındaki müşterilerimize de sunuyoruz" şeklinde konuştu.

Atos CEO'su Orhan Akbulut, Bilişim Dergisi'nin sorularını şöyle yanıtladı:

-Türkiye'nin ev sahipliğinde 20-30 Haziran tarihleri arasında gerçekleşen 17. Akdeniz Oyunları'nın ruhu ve amacı neydi? Tarihçeden söz eder misiniz?

-Akdeniz Oyunları, Akdeniz'e kıyısı olan ülkeler arasında, dört yılda bir düzenlenen spor yarışmaları. Bu yarışmalar, Akdeniz ülkeleri arasında toplumsal ve kültürel yakınlaşmayı sağlamak amacıyla düzenleniyor. Olimpiyat kurallarının geçerli olduğu yarışmalar, 13 günde tamamlanıyor.

Akdeniz Oyunları ilk kez, 1948 Londra Olimpiyatları sırasında, Uluslararası Olimpiyat Komitesi Asbaşkanı ve Mısır Olimpiyat Komitesi Başkanı Türk asıllı Muhammed Tahir Paşa'nın önerisi ile gündeme geldi. Türkiye ile dokuz Akdeniz ülkesinin Olimpiyat Komiteleri bu öneriyi olumlu karşılayınca, Uluslararası Akdeniz Oyunları Komitesi (ICMG) 1961 yılında kuruldu.

Merkezi Atina'da bulunan bu komite, oyunların dört yılda bir, Akdeniz'e kıyısı olan ülkelerin sporcuları arasında ve yine Akdeniz kıyısındaki bir kentte yapılmasına karar verdi. Akdeniz Oyunları'nın ilki 5-12 Ekim 1951 tarihleri arasında, 10 ülkeden 734 sporcunun katılımı ile Mısır'ın İskenderiye şehrinde düzenlendi. Akdeniz Oyunları'nın bugüne kadar gerçekleştirilen tümüne katılan Türkiye, ilk kez 1971 yılında düzenlenen VI. Akdeniz Oyunları'na İzmir'de ev sahipliği yaptı.

Akdeniz Oyunları'na ikinci kez ev sahipliği yapan Türkiye, bu yıl adresi Mersin olarak belirledi.

12 gün süren oyunlara, 24 Akdeniz ülkesinden, 4000'e yakın sporcu katıldı. 24 tesiste 30 branşın müsabakalarını izleyen on binlerce ziyaretçinin geldiği hesaplanıyor.

Mersin
2017

XVII. Akdeniz Oyunları

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ 105

Akdeniz Oyunları için bugüne kadar toplam yatırımın ise 800 milyon TL civarında olduğu açıklanıyor.

-17. Akdeniz Oyunları kapsamında teknolojik altyapı olarak nasıl bir hazırlık yapıldı?

-76.400 çalışanıyla Avrupa'nın lider IT Hizmetleri şirketi Atos, 2002'den bu yana dünya çapında olimpiyat ve paralimpik oyunların bilgi teknolojileri ortağı olmayı sürdürüyor. Atos Türkiye olarak, bilişim teknolojilerinde de büyük yeniliklere sahne olan XVII. Akdeniz Oyunları'nın IT altyapı ortakları arasında yer aldık ve böylece Atos'un global olimpiyat bilgi ve deneyimini Türkiye'de ilk kez sergileme fırsatı yakaladık.

Bildiğiniz gibi, Akdeniz Oyunları, Yunanistan'ın organizasyondan çekilmesiyle 18 ay gibi çok kısa bir sürede tamamlandı. Yaklaşık 200 Atos iş teknolojisti de, hazırlıklar için, normalden çok daha kısa bir süreye sahiptiler ve 8 ay süren bir çalışma yürüttüler. Zamanlama, skor, yerinde sonuç ve oyun bilgilendirme sistemlerinin kurulumunu ve yönetimini gerçekleştiren ekibimiz, aynı zamanda bu sistemlerle ilgili danışmanlık ve eğitim hizmetlerini de oyunlar boyunca sunuyor olacak.

-Atos, 17. Akdeniz Oyunları'nda teknolojinin nasıl kullanılmasını sağlayacak? 2012 Londra Olimpiyatları teknolojide sınır tanımadı; teknolojik altyapı bakımından Londra Olimpiyatları ile farklılıklar ve benzerlikler neler?

-Atos, Londra Olimpiyatları için hazırladığı IT altyapısında birçok 'ilk'e imza atmıştı. Şimdi bu yeniliklerin bazılarını Mersin'de de sergileme fırsatı buluyor. Akdeniz Oyunları'nda sergilenen teknolojilerin başında "Zamanlama ve Puanlama" sistemi geliyor. Bu sistem ile bütün spor branşlarının kurallarına uygun zaman ölçümlemesi ve puanlaması yapılıyor. Her spor branşı için farklı tesislerde oluşturulan sonuçlar ilgili tesislerde gösterildiği gibi, merkezi sistemde konsolide edilerek İnternet üzerinden yayınlanmaya hazır hale getiriliyor.

Bir diğer önemli teknoloji ise 'Yorumcu Bilgi Sistemi (CIS). Bu teknolojiyle sonuçlar, yorumcuların bulunduğu stadın canlı yayın bölümlerindeki dokunmatik ekranlı bilgisayarlara çok kısa bir süre içinde gönderilebiliyor; yorumcular, izleyicilerin coşkulu seslerini duymadan sonuçlarla ilgili bilgi sahibi oluyor. Ayrıca müsabaka ve yarışmacı ile ilgili izleyicilerin ilgisini çekebilecek pek çok bilgiyi bu ekran üzerinde görebiliyor ve izleyicilerle paylaşabiliyor. İzleyicilerin farklı cihazlardan takip ettiği Akdeniz Oyunları'nda Atos Türkiye, cihazı ne olursa olsun, herkese doğru bilgiyi gerçek zamanlı olarak ulaştırmayı hedefledi.

-Eklemek istedikleriniz:

-Atos Türkiye'nin Akdeniz oyunlarının başarısının arkasındaki görünmez kahramanı olduğunu söyleyebiliriz. Olimpiyatların dünya çapındaki bilgi teknolojileri ortağı olarak, kış ve yaz oyunlarında sunduğumuz teknolojik altyapılarla Atos olarak adımızdan söz ettirmeye devam ediyor olacağız. Akdeniz Oyunları'nın Mersin'de gerçekleşiyor olması hem Mersin ve çevresi hem de Türkiye için önemli bir kazanımdır. Aynı şekilde 2020'de olimpiyatların adresinin İstanbul olması konusunda umutluyuz. Böyle bir durumda Atos Türkiye'ye çok önemli bir rol düşecek. Bu organizasyonlara kıyasla daha küçük ölçekte gerçekleşen Akdeniz Oyunları'nı olimpiyatların Türkiye'deki bir ön çalışması olarak değerlendiriyoruz.

Ayrıca, bu tür organizasyonların aynı zamanda devasa bir bilişim operasyonu anlamına geldiğini de eklemek isteriz. Atos'un dünyanın en büyük spor karşılaşmasından edindiği bilgi birikimini iş süreçlerine de aktarıyoruz. Her iki yılda bir, yepyeni bir ülkede, son derece karmaşık bilgi teknolojileri sistemleri kuruyor ve onların sorunsuz bir şekilde çalışmasını sağlıyoruz. Buradaki bilgi birikimimizi

dünyanın dört yanındaki müşterilerimize de sunuyoruz.

Mersin
2017

XVII. Akdeniz Oyunları

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ 107

XVII. Akdeniz Oyunları adayı İnternet'ten oylandı

2013 Akdeniz Oyunları'na ev sahipliği yapacak olan Yunanistan'ın, ekonomik kriz nedeniyle organizasyondan çekilmesi üzerine Mersin'le birlikte İspanya'nın Tarragona ve Libya'nın Trablus şehirlerinin de aday olduğu oyunlara, ev sahipliği yapacak olan ülke, aday olan 3 ülkenin dışında 21 Akdeniz ülkesinin katılımıyla İnternet yoluyla belirlendi.

Fatma Ağaç

2013 Akdeniz Oyunları için Yunanistan, Volos, Hırvatistan, Rijeka, Türkiye, Mersin olmak üzere 3 ülke yarıştı. İlk turda 2013 Akdeniz Oyunları'na ev sahipliği yapacak olan Yunanistan'ın, 2010 yılında yaşanan ekonomik kriz nedeniyle bu organizasyonu yapamayacağını açıklaması üzerine Mersin'le birlikte İspanya'nın Tarragona ve Libya'nın Trablus şehirlerinin de aday olduğu 2013 Akdeniz Oyunları'na ev sahipliği yapacak olan ülke, 23 Şubat 2011 tarihinde Türkiye saati ile 19.00'da belli oldu. Oylamaya, aday olan 3 ülkenin dışında 21 Akdeniz ülkesi İnternet yoluyla katıldı. 23 Şubat'ta sona eren ilk tur oylamada adaylardan birisi kullanılan oyların yarısından 1 fazlasını alan, 2013 Akdeniz Oyunları'na ev sahipliği yapma hakkını kazanacağı belirtildi. Eğer herhangi bir adayın yarıyı geçmemesi durumunda, en az oy alan ülkenin eleneceği 2'nci tur oylama iki ülke arasında 23 Şubat - 3 Mart tarihleri arasında yapıldı. 23 Şubat 2011 tarihinde Türkiye saati ile 19.00'da yapılan oylamada Mersin 1. olarak oyunlara ev sahipliğine hak kazandı.

Ev sahibi	Türkiye, Mersin
Katılan ülke	24
Katılan sporcu	264
Spor Dalları	27
Açılış töreni	20 Haziran
Kapanış töreni	30 Haziran
Stadyum	Mersin Arena Stadı

2013 Akdeniz Oyunları'na şu ülkeler katıldı:

 Andorra	 İtalya	 Mısır
 Arnavutluk	 Karadağ	 San Marino
 Bosna-Hersek	 Kıbrıs Cumhuriyeti	 Sırbistan
 Cezayir	 Libya	 Slovenya
 Fas	 Lübnan	 Suriye
 Fransa	 Makedonya ^[5]	 Tunus
 Hırvatistan	 Malta	 Türkiye
 İspanya	 Monako	 Yunanistan

Akdeniz oyunları

Akdeniz oyunları, Akdeniz'e kıyısı olan ülkeler arasında dört yılda bir düzenlenen spor yarışmaları. Bu yarışmalar Akdeniz ülkeleri arasında toplumsal ve kültürel yakınlaşmayı sağlamak amacıyla düzenleniyor. Akdeniz Oyunları'nda Olimpiyat kuralları geçerli. Akdeniz Oyunları ilk kez 1948 Londra Olimpiyat Oyunları sırasında Uluslararası Olimpiyat Komitesi Asbaşkanı ve Mısır Olimpiyat Komitesi Başkanı Türk asıllı Muhammed Tahir Paşa'nın önerisi ile gündeme geldi.

Türkiye ile dokuz Akdeniz ülkesinin Olimpiyat Komiteleri bu öneriyi olumlu karşılayınca, Uluslararası Akdeniz Oyunları Komitesi (ICMG) 1961 yılında kuruldu. Merkezi Atina'da bulunan komite, oyunların dört yılda bir Akdeniz'e kıyısı olan ülkelerin sporcuları arasında ve yine Akdeniz kıyısındaki bir kentte yapılmasına karar verdi. Akdeniz Oyunları'nın ilki 5-12 Ekim 1951 tarihleri arasında, 10 ülkeden 734 sporcunun katılımı ile Mısır'ın İskenderiye şehrinde düzenlendi. Akdeniz Oyunları'nın hepsine katılan Türkiye 1971 yılında VI. Akdeniz Oyunları'na

İzmir'de ev sahipliği yaptı. Bundan önceki XVI. ve son Akdeniz Oyunları 23 ülkeden 3458 sporcunun katılımı ile 2009 yılında İtalya'nın Pescara kentinde düzenlendi. Atletizm, basketbol, bisiklet, boks, cimnastik, eskrim, futbol, güreş, halter, hentbol, judo, masa tenisi, tenis, yelken, yüzme ve voleybol bütün Akdeniz Oyunları'nın programında yer alan değişmez spor dalları.

merşin
2017

XVII. Akdeniz Oyunları

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ 111

Güvenliği, Akdeniz Güvenlik üstlendi

Türkiye'nin ev sahipliğinde 20-30 Haziran tarihleri arasında gerçekleşen 17. Akdeniz Oyunları'nın güvenlik ihalesini Akdeniz Girişim Holding'e ait şirketlerden biri olan Akdeniz Güvenlik kazandı. Yaz Olimpiyatları'ndan sonra dünyanın en büyük spor organizasyonlarından biri olarak gösterilen 17. Akdeniz Oyunları'nda 1181 Türk güvenlikçi görev aldı.

Akdeniz Güvenlik, 17. Akdeniz Oyunları'nda emniyet teşkilatına yardımcı olarak silahsız personelle görev aldı. 7 Haziranda sporcular bölgeye gelmeye başladı. Sporcuların kaldığı konuklama tesislerinde 7 gün 24 güvenlik sağlandı. Sporcuların kalacağı tesislerde yabancı dil bilen personel görevlendirildi.

Akdeniz Oyunları'nda, güvenlik personelinin istihdamının önemli bir kısmı oyunların düzenlendiği iller olan Mersin ve Adana'dan karşılandı. Sadece yöneticiler ve özel ekip İstanbul'dan gitti. 24 ülkeden binlerce sporcunun katıldığı Akdeniz Oyunları, 2020 için bir prova niteliğinde oldu. Bilindiği gibi İstanbul, 2020 yılında düzenlenecek yaz olimpiyatlarının en kuvvetli adayı.

Oyunlar için güvenlik güçleri bir araya geldi

20-30 Haziran tarihlerinde 32 spor dalında Mersin'de gerçekleştirilen 17. Akdeniz Oyunları için güvenlik güçleri bir araya gelerek bir toplantı düzenledi.

Akdeniz Oyunları'nda 32 spor dalında yaklaşık dört bin beş yüz kişiyi ağırlayan şehirde gelen sporcuların ulaşım sorunu yaşanmaması için Mersin Emniyet Müdürlüğü bir toplantı düzenledi. Mersin Emniyet Müdürlüğü ve Trafik Şube Müdürlüğü ortak yoğun bir çalışma yaptı.

“Üç Kıta Tek Yürek”

Gençlik ve Spor Bakanı Suat Kılıç oyunlar öncesinde Mersin'e gelerek, 20-30 Haziran 2013 tarihinde gerçekleştirilen XVII. Akdeniz Oyunları kapsamında kente inşa edilen 11 yeni tesiste geline son durumu yerinde inceledi ve yapılan çalışmalara ilişkin bilgiler aldı.

Bakan Kılıç, tesislerin sorunsuz bir şekilde Oyunlara hazır hale geldiğini belirterek, mucizevi bir inşa döneminin geçirildiğini ve bu süreçte Türk müteahhitlerinin önemli bir başarıya imza attığını da ifade etti.

Oyunlar kapsamında yapılan tesislerin tamamlanmasında herhangi bir sıkıntı olmadığını anlatan Gençlik ve Spor Bakanı Kılıç, “Oyunlar kapsamında Mersin'e kazandırdığımız tesisler, sadece şehrin ya da bölgenin değil, ülkemizin yüz akı oldu” ifadesini kullandı.

303 iş günü gibi kısa bir sürede tamamlanan 25 bin seyirci kapasiteli Mersin Stadyumu'nda incelemelerde bulunan Kılıç, daha sonra XVII. Akdeniz Oyunları Genel Koordinatörlüğü'ne geçerek basın mensupları ile bir araya geldi.

Tesislerin inşa süresinin sona geldiğine değinen Bakan Kılıç, “İnşaat ve tesis anlamında gereken her şey yapılıyor ve tüm çalışmalar bitti. Bu çalışmaların insani boyutu ise Mersinliler burayı kullanmaya başladığında ortaya çıkacak ve tesisler esas anlamını o zaman kazanacak. Her şey yolunda. En kısa sürede her şeyi teslim almayı ve yine en kısa süre içerisinde tesislerin açılışını yapmayı hayal ediyoruz” ifadelerini kullandı. Tüm Mersinlilerin ‘Üç Kıta Tek Yürek’ sloganı ile kenetlenmelerini beklediklerini belirten Kılıç,

“Mersin'de ortaya koyduğumuz işbirliği çabası, ‘Üç Kıta Tek Yürek’ sloganının yansımasıydı. Tüm takım arkadaşlarımızla bu sloganla kenetlendik. Ne kadar iyi bir organizasyon ortaya koyarsak, Mersin ve Türkiye o kadar büyük bir başarıya konu olacaktır” ifadelerini kullandı.

Mersin 2013

350 milyon TL'lik yatırım yapıldı

Akdeniz Oyunları kapsamında Mersin'e 2013'e kadar 350 milyon TL'lik yatırım gerçekleştirildi. Kentin tüm spor altyapısı yenilendiği gibi eksikleri de giderildi. Yatırımlar yalnızca Akdeniz Oyunları adına önem taşıyor. Mersin, sonrasında kent halkının kullanımına açılan çok önemli tesislere kavuştu. Bu tesislerin önümüzdeki süreçte bölgede spor ve kongre turizmini hareketlendirmesi de bekleniyor.

Mersinlilerin beklediği en önemli yatırım, stadyum yatırımı. 25 bin 565 kişilik planlanan stadyumda 58 adet loca bulunuyor. Tribünler membran çatı sistemiyle kapalı olup, restoran ve mağaza gibi sosyal alanlar ile sportif ve idari mekânlar bulunuyor. Bu kapsamda yapılan diğer projelerle ilgili bilgiler ise şöyle:

Mersin Yurt Kompleksi, yatak kapasitesi: 3 bin 500. Mersin Üniversitesi kampus alanı içinde 74 bin metrekare alan üzerine inşa edildi. İnşaat alanı 100 bin 264,57 metrekare olup, sekiz yatak bloğu, bir sosyal tesis bloğu, nizamiye binası, su deposu, sarnıç ve teshin merkezinden oluştu. Mersin Spor Salonu, seyirci kapasitesi: 7 bin 500. Spor salonu tüm salon sporlarına uygun ölçülerde planlandı. Salonda ferdi sporlara yönelik antrenman salonu ile 250 seyircili ilave spor salonu bulunuyor. Salonda sosyal alanlar ile sportif ve idari mekânlar bulunuyor.

Mersin Tenis Kompleksi, seyirci kapasitesi: 3 bin. Tenis kompleksinde merkez kort, iki adet kapalı kort ve sekiz adet de açık kort bulunuyor. Komplekste sosyal alanlar ile sportif ve idari mekânlar da mevcut.

Olimpik Kapalı Yüzme Havuzu, seyirci kapasitesi: bin. Komplekste 25 x 50 ebatlarında olimpik havuz, 16 x 25 ebatlarında ısınma havuzu ve 6 x 16 ebatlarında çırpınma havuzu bulunuyor.

Tesiste sosyal alanlar ile sportif ve idari mekânlar planlandı.

Cimnastik Spor Salonu, seyirci kapasitesi: bin. Tesiste ana salonla birlikte her biri 225 seyirci kapasiteli iki adet antrenman salonu bulunuyor. Sosyal alanla sportif ve idari mekânlar mevcut. Atış Poligonu, Mersin'in Erdemli ilçesinde 294 bin metrekare alana inşa ediliyor. Tesiste 24 oda, 48 yataklı sporcu eğitim merkezi, atış poligonu binası ile birlikte sosyal alanlar, sportif ve idari mekânlar bulunuyor.

Merkez Antrenman Spor Salonu, seyirci kapasitesi: bin. Spor salonu tüm salon sporlarına uygun ölçülerde olup, salonda ferdi sporlara yönelik antrenman salonu, sosyal alanlar, sportif ve idari mekânlar bulunuyor.

Atletizm Stadı Tribünü, seyirci kapasitesi: 3 bin. Tesiste iki adet atletizm ısınma pisti ile birlikte sosyal alanlar, sportif ve idari mekânlar bulunuyor.

Mersin Antrenman Spor Salonu, seyirci kapasitesi: bin. Spor salonu tüm salon sporlarına uygun ölçülerde bulunuyor. Salonda ferdi sporlara yönelik antrenman salonu, sosyal alanlar, sportif ve idari imkânlar da mevcut.

İyileştirme ve Yenileştirme Proje Çalışmaları Akdeniz Oyunları Genel Koordinatörümü

Tarafından Sürdürülen Tesisler ise şunlar:

CNR Mersin Yenişehir Fuar Alanı (A) ve (C) Holü

Adnan Menderes Bulvarı MEÜ nolu Salon Gelişim Koleji MEÜ Futbol Sahası Burhanettin

Kocamaz Stadı Toroslar Anafartalar Sahası Toroslar 3 Ocak Sahası Koray Aydın Sahası

Macit Özcan Spor Tesisleri 2 nolu Kuzey Çim Saha Akdeniz Belediyesi S.Türkoğlu Sahası

Sakıp Sabancı Spor Salonu (Adana); Lütfullah Aksungur Spor Salonu (Adana); Macit Özcan Spor Tesisleri Güney ve Kuzey Çim Saha ile Yüzme Havuzu; MEÜ Yüzme Havuzu ve MEÜ 2 Nolu Salon; İçel Anadolu Lisesi; Turizm Otelcilik Lisesi; Kızkalesi Plajı; Atatürk Parkı; Mersin Marina; Adana Atlı Spor Kulübü; Eskrim (Müسابaka, Antrenman), Masa Tenisi (Müسابaka); Güreş (Müسابaka, Antrenman) Bisiklet (Müسابaka, Antrenman) Badminton ve Judo (Müسابaka) Basketbol (Antrenman); Futbol (Müسابaka), Futbol (Antrenman); Hentbol (Antrenman), Hentbol (Müسابaka); Okçuluk (Müسابaka), Okçuluk (Antrenman); Su Topu (Müسابaka), Su Topu (Antrenman); Voleybol (Müسابaka), Voleybol (Antrenman); Plaj Voleybolu Müsabaka Antrenman Su Kayağı (Müسابaka Antrenman) Yelken (E- (Müسابaka Antrenman) Binicilik (Müسابaka Antrenman).

Akdeniz Oyunları için 54 tesis hazırlandı

20 Haziran'da başlayan ve Mersin'in ev sahipliği yaptığı 17. Akdeniz Oyunları için hazırlanan 54 tesis bugün Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla açılmıştı.

Mersin
2017

XVII. Akdeniz Oyunları

AYLIK BİLİŞİM KÜLTÜRÜ DERGİSİ 115

BKM Genel Müdürü Canko: Mobil ödemeler ve dijital cüzdan uygulamaları ödeme sistemlerinin geleceğini belirleyecek

Son üç yılda İnternet'ten ödeme hacminin dünyada yüzde 16, Türkiye'de ise 41 büyüme gösterdiğini anlatan Canko, Türkiye'de toplam 150 milyon kart bulunduğunu söyledi. Canko, 2013 sonunda BKM Express kullanıcı sayısının 1 milyona ulaşacağını duyurdu.

Aslıhan Bozkurt

Son yıllarda yaygınlaşan alternatif ve en yaygın ödeme yöntemlerinden biri olan mobil ödeme sistemleri, günümüzde neredeyse teknolojiyle çok az ilgilenenlerin bile gündeminde. GSM abonesi operatörler aracılığıyla alışveriş yapılmasını sağlayan sistem olan mobil-ödeme sistemi ile kredi kartı banka kartı kullanmadan cep telefonuz üzerinden ödeme yapılıyor. Bankalararası Kart Merkezi (BKM) Genel Müdürü Dr. Soner Canko ile elektronik ticarette ödeme sistemlerinin etkisi, BKM Express'in e-ticaret pazarındaki rolü, global ödeme pazarındaki değişimi yönlendiren trendler ve sektöre ilişkin öngörüler konusunda bir söyleşi gerçekleştirdik.

Türkiye'nin, oransal olarak dünyada en hızlı büyüyen ikinci e-ticaret pazarı olduğuna değinen Canko, global rekabette öne çıkmak için avantajları etkin kullanarak dijital toplumlar sıralamasında üst sıralarda yer alınabileceğine inanıyor.

56 milyon kredi kartı, 94 milyon banka kartı olmak üzere Türkiye'de toplam 150 milyon kart bulunduğunu belirten Canko, 2013 sonunda BKM Express kullanıcı sayısının 1 milyona ulaşmasını hedeflediklerini bildirdi. Türkiye'de nüfusun yarısının İnternet kullandığını, kullanıcıların 5'te 1'inin İnternet'ten alışveriş yaptığını anımsatan Canko, son üç yılda dünyada İnternet'ten ödeme hacmi yüzde 16 artarken, aynı dönemde Türkiye'de yüzde 41 büyüme gösterdiğini anlattı.

-E-ticarete ödeme sistemlerinin çoğalması sektöre nasıl bir etki yarattı?

-İnternet'ten yapılan kartlı ödemelerde Avrupa ülkeleriyle bir karşılaştırma yapıldığında, Türkiye en hızlı büyüyen ülkeler arasında yer alıyor. İngiltere'nin yüzde 14, Almanya'nın yüzde 13 büyüdüğü İnternet'ten ödeme liginde Türkiye'nin büyüme hızı yüzde 50. Bu sıralamada Türkiye'ye en yakın ülke olan Polonya'nın bile büyüme grafiği sadece yüzde 24'ü gösteriyor. 2012 yılı süresince, Türkiye genelinde İnternet üzerinden yapılan kartlı ödemelerin işlem tutarı 31 Milyar TL olarak gerçekleşti. Buna göre, internet üzerinden yapılan kartlı işlemlerin toplam kartlı ödemeler içindeki payı ise yüzde seviyesine geldi. İşlem başına tutarlar da 2012'de artış gösterdi. 2011'de internetten yapılan bir işlem ortalama 182 TL iken, 2012'de 189 TL'ye yükseldi.

-BKM Express olarak e-ticaret pazarında nasıl bir rolünüz var? Sistem nasıl işliyor?

-BKM olarak ulusal dijital cüzdanımız BKM Express ile, hızla büyüyen e-ticaret sektörünün gelişimine katkı sağlamaktan mutluluk duyuyoruz. BKM Express, kredi kartı, banka kartı ve ön ödemeli kartları dijital ortamda tek bir cüzdanda bir araya getiriyor. www.bkmexpress.com.tr üzerinden BKM Express'e üye olan kart sahibi, internet alışverişlerini kart bilgilerini kullanmaya gerek kalmadan, cep telefonuna gelen tek kullanımlık şifreyle güvenli bir şekilde gerçekleştirebiliyor. BKM Express üyesi olan kart sahibi, internet alışverişlerini kart bilgilerini kullanmaya gerek kalmadan, cep telefonuna gelen tek kullanımlık şifreyle güvenli bir şekilde gerçekleştiriyor. Üstelik kartı için geçerli olan puan/taksit avantajlarından da yararlanmaya devam ediyor. BKM Express hem kart sahiplerine hem de işyerlerine ücretsiz olarak sunuluyor. Bu sayede BKM Express, e-ticaret pazarının büyümesinde de önemli bir rol üstleniyor.

-BKM Express üzerinden başladığından bu yana ne kadar alışveriş yapıldı? Bu yıl için beklenti nedir?

-Anlaşmalı işyeri sayısı 100'e ulaşan BKM Express,1.000 üye işyerine ulaşmayı hedefliyor. 56 milyon kredi kartı, 94 milyon banka kartı olmak üzere Türkiye'de toplam 150 milyon kart bulunuyor. Türkiye'deki kart kullanıcılarının kartlarını BKM Express'e kaydedebildiğini göz önünde bulundurduğumuzda 2013 sonunda BKM Express kullanıcı sayısının 1 milyona ulaşmasını hedefliyoruz. Kullanıcı sayısındaki artışa paralel olarak işlem hacimlerinde de artış yaşanacağını öngörüyoruz.

-Türkiye'de kaç banka ile anlaşmanız bulunuyor?

-Ödeme sistemlerinde faaliyet gösteren 28 banka BKM'nin üyeleri arasında yer alıyor ve BKM'den hizmet alıyor. BKM Express'in ise 12 banka ile anlaşması bulunuyor.

-Yeni iş modelleri ve ödeme ürünleri sunacak mısınız?

-2012'de kullanıcılarla buluşturduğumuz ulusal dijital cüzdanımız "BKM Express", tamamen yepyeni bir iş modeli ile sunuldu.

BKM Express birçok özelliği ile diğer ödeme altyapılarından farklılaşıyor.

- Kart sahipleri BKM Express ile ödeme yaptığı kartı için geçerli olan puan/taksit avantajlarından yararlanmaya devam ediyor.
- Kartlar bir kere sisteme tanımlanıyor, sonraki alışverişlerde kart bilgisi paylaşılmıyor.
- Alışveriş esnasında kart sahibinin cep telefonuna gelen tek kullanımlık şifre ile işlem doğrulanıyor.
- BKM Express kullanımı için kart sahipleri ve işyerlerinden ücret alınmıyor.
- İşyerlerinin bankalarla yaptığı anlaşmalar BKM Express'te de olduğu gibi korunuyor.
- Tüm operatörlerin kullanıcıları sisteme dahil olabiliyor.

2013 yılında mobil platformlara da taşınacak. Bu sayede her yerden, herkes için cep telefonu kullanarak e-ticaret sitelerinden kolay, hızlı ve güvenli ödeme yapmak mümkün olacak. Mobil cihazlarda, BKM Express uygulaması üzerinden 7 gün 24 saat para transferi de yapılabilecek. Para göndermek istediğiniz kişinin cep telefonu numarasını bilmeniz yeterli olacak. BKM Express, tüm akıllı telefonlarda kullanılabilecek.

Ayrıca temassız ödemelerde yeni bir iş modeli ile oluşturduğumuz uygulamayı başlatacağız. Ulaşım ödemelerinin temassız olarak banka ve kredi kartlarıyla gerçekleştirilmesi ile ilgili bir süredir çalışmalarımıza devam ediyoruz. Kısa süre içinde projeyi büyük bir ilimizde hayata geçireceğiz.

-E-ticaret sektörü için beklenti ve öngörüleriniz nedir?

-Türkiye sahip olduğu güçlü ödeme sistemleri, gelişmiş bankacılık ürünleri, güvenlik altyapısı ve yaygın İnternet kullanımı gibi avantajlar sayesinde e-ticaret'te büyük başarılar yakalıyor. Türkiye, oransal olarak dünyada en hızlı büyüyen ikinci e-ticaret pazarı. Global rekabette öne çıkmak için avantajlarımızı daha etkin kullanarak dijital toplumlar sıralamasında daha üst sıralarda yer alabileceğimize inanıyoruz.

BKM olarak bu hedefleri desteklemek için ödeme sistemleri alanında tüm taraflara eşit mesafede açık iletişimi, bilgi paylaşımını ve e-ticaret sektörünün verimliliğini arttıracak altyapıları sunmaya devam edeceğiz.

BKM Express'in yaygınlığının artması ile birlikte önümüzdeki yıllarda İnternet üzerinden yapılan alışverişlerin daha çok tercih edileceğini öngörüyoruz.

-Global ödeme pazarındaki değişimi yönlendiren ana trendler nelerdir?

-Ödeme sistemleri sektöründe son dönemde yaşanan değişimlerin başında, e-ticarete güvenlik algısını geliştiren yeni teknolojiler, temassız kart uygulamaları, ön ödemeli kartlar, mobil ödemeler (Near Field Communication- NFC) ve toplu taşıma ile ilgili yapılan pilot uygulamalar geliyor. Kartlı ödemeler üzerinden geçen toplam işlem sayısındaki artışla beraber yeni teknolojilerin de hayatımızda daha fazla yer aldığını görüyoruz.

-Dünyada dijital ödemelerin yılda yüzde 20 oranında büyümesi beklenirken Türkiye’de yüzde 50 büyüme oluyor. Bunun nedeni nedir?

-İnternet kullanımının artması ile İnternet’in alışverişlerde kullanımı da yaygınlaşıyor. Özellikle gelişmiş ülkelerde nüfusun büyük çoğunluğu İnternet kullanırken, İnternet kullanıcılarının da büyük çoğunluğu İnternet’ten alışveriş yapıyor. Türkiye’de ise nüfusun yaklaşık yarısı İnternet kullanırken, İnternet kullanıcılarının yaklaşık 5’te 1’i İnternet’ten alışveriş yapıyor. Türkiye sahip olduğu güçlü ödeme sistemleri, gelişmiş bankacılık ürünleri, güvenlik altyapısı ve yaygın İnternet kullanımı gibi avantajlar sayesinde e-ticaret’te büyük başarılar yakalıyor. 2009-2012 yılları arasında dünyada İnternette ödeme hacmi yüzde 16 artarken, aynı dönemde Türkiye’de internet’ten kartlı ödeme hacmi yüzde 41 büyüme gösterdi. Bugün Türkiye’de yılda 150 milyona yakın İnterne’tten kartlı ödeme yapılıyor. 2010 yılında bu işlem sayısı 75 milyondur. Yaklaşık 2,5 yılda işlem sayısını ikiye katladık. Bu sayede mevcut kredi kartlarının üçte birinden fazlası sanal POS’larda kullanıldı. Toplam 56 milyon kredi kartının yaklaşık 20 milyonu ile İnternet’ten ödeme yapıldı. Türkiye’de İnternet’ten kartlı ödemeler içerisinde vergiler gibi kamu ödemelerinden dolayı hizmet sektörü en yüksek paya sahip. Hizmet ödemelerini seyahat, havayolu ve elektronik alışverişleri izliyor. Giyim ve market alışverişleri ise hızla artıyor ve yakın gelecekte daha büyük pay sahibi olacağını öngörüyoruz.

-Türkiye’nin ödeme sistemlerinde birçok ilke imza attığı söyleniyor. Bu ilkeler nelerdir, sıralayabilir misiniz?

-Temmuz 2013 itibarıyla 56 milyon kredi kartı, 2,2 milyondan fazla POS terminali, 38 binin üzerinde ATM ve 94 milyonu aşkın banka kartı adedi ile Türkiye Ödeme Sistemleri Sektörü dünyada öncü konumdadır. Türkiye, ödeme sistemleri sektöründe 20 yılda Avrupa’nın en büyük üçüncü pazarı konumuna gelerek, büyük bir başarıya imza attı. Türkiye Avrupa’da POS adedinde 1., kredi kartı adedinde 2., banka kartı adedinde ise 3. sırada yer alıyor ve birçok Avrupa ülkesine ödeme sistemleri konusunda örnek oluyor.

Türkiye’de ödeme sistemleri sektörünün gelişmiş bir altyapısı bulunuyor. Bu altyapı ile birçok Avrupa ülkesinin ithal etmek istediği modeller geliştiriliyor. Türkiye, dünyanın takip ettiği bir ödeme sistemleri modeline sahiptir. Türkiye ödeme sistemleri sektörü son teknoloji ile oluşturulan gelişmiş altyapısı, “dünyada ilk” özelliğini taşıyan taksitli ödemelerden nakit puan toplama fırsatlarına kadar uzanan birçok yenilikçi ürünleri, chip&PIN uygulaması ile Avrupa’nın en büyük pazarlarından biri konumuna geldi. Ödeme sistemleri, yenilikçi ürünler, taksitli satış uygulamaları, sadakat uygulamaları gibi hizmetler, işyeri uygulamaları ve ileri teknoloji kullanımı ile tüketici ve işyerlerinin tercihi oldu. Bu da son yıllarda, sektörün büyük bir ivme kazanmasını sağladı. Türkiye Avrupa’da chip&PIN geçişini tamamlayan 3. ülke oldu. Bugün kredi kartları, POS terminalleri ve ATM’lerin yüzde 100’e yakını chip&PIN’e uyumlu ve alışverişlerin yüzde 100’e yakını şifreli yapılıyor.

-Türkiye Bilişim Derneği'nin (TBD), 4-7 Nisan 2013 tarihleri arasında GloriaGolf Resort Hotel Belek-Antalya'da yapılan Bilgi İşlem Merkezi Yöneticileri (BİMY) Semineri'nin bu yılki ana teması, "Bilişim Nakittir" olmuştur. Seminerde katıldığınız bir oturumda "E-ticaret ile alışverişlerin çoğu on-line olacak ve mobil cüzdanlar ile cep telefonları kartların yerini alacak" dediniz. Bu değerlendirmenizin gerekçelerini biraz açabilir misiniz?

-İnternet alışverişlerinin ve mobil teknolojilerin yaygınlığının artmasına paralel olarak ödeme sistemleri sektörünün geleceğini belirleyecek en önemli iki trendin mobil ödemeler (NFC) ve dijital cüzdan uygulamaları olacağını öngörüyoruz. Mobil cihazların günlük hayat içerisinde giderek daha fazla yükselişine tanık oluyoruz. Mobil cihazlar her geçen gün daha fazla kullanılıyor.

Dijital cüzdanlara yönelik projeler de giderek artıyor. Kullanıcıların ister PC'lerinden ister mobil cihazlarından tüm kartlarına güvenli bir şekilde erişebildikleri, yönetebildikleri, ödemelerini yapabildikleri, indirim/kupon kullanımı ve fiyat karşılaştırmaları gibi pek çok işlemi aynı anda yapabildikleri cüzdanlar ön planda yer alıyor.

BKM Express 2013 yılında mobil platformlara da taşınacak. Bu sayede her yerden, herkes için cep telefonu kullanarak e-ticaret sitelerinden kolay, hızlı ve güvenli ödeme yapmak mümkün olacak. Mobil cihazlarda, BKM Express uygulaması üzerinden 7 gün 24 saat para transferi de yapılabilecek. Para göndermek istediğiniz kişinin cep telefonu numarasını bilmeniz yeterli olacak. BKM Express, tüm akıllı telefonlarda kullanılabilecek.

“Bilişim hukuku”, İzmir’de uluslararası boyutuyla konuşuldu

TBD ve İZFAŞ işbirliğiyle 26-28 Haziran 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilen 3. Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı’na 150’nin üzerinde yerli ve yabancı panelist katılıp güncel sorunları ele aldı. Yaklaşık iki bin 500 profesyonelin izlediği kurultayda bilişim ve hukukçular, başta Avrupa Siber Suçlar Sözleşmesi’nin onaylanması, bilişim ihtisas mahkemeleri oluşturulması ile kişisel verilerin korunması konusunda hukuki düzenlemeler beklediklerini vurguladılar.
Aslıhan Bozkurt

İZMİR 3. Uluslararası
Bilişim Hukuku
Kurultayı 2013
26 - 27 - 28 HAZİRAN 2013

*HUKUK için Bilişim,
Bilişim için HUKUK...*

Kurultay ve Yargıtay Oturumları 1 ve 2 Nolu Haller İzmir Uluslararası Fuar Alanı - Kültürpark

İlki 2010’da “Hukuk için Bilişim, Bilişim için Hukuk” sloganıyla düzenlenen Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultay (UBHK), bu yıl üçüncü kez yine İzmir’de toplandı. 26 -28 Haziran 2013 tarihleri arasında İzmir Uluslararası Fuar Alanı - Kültürpark’ta yapılan kurultay, yerli ve yabancı akademisyen, hukukçu ile alanında uzman panelist ve sektörün öncü firmaları bir araya getirdi. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin (İBB) ev sahipliğinde, İzmir Fuarı A.Ş. (İZFAŞ) ile Türkiye Bilişim Derneği (TBD) İzmir Şubesi ortaklığı ve sponsor desteğiyle organize edilen kurultay, Yargıtay, Adalet Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Türkiye Adalet Akademisi, Türkiye Barolar Birliği (TBB), Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) ve Türkiye Noterler Birliği’nin (TNB) de aralarında bulunduğu birçok kurum ve kuruluş tarafından desteklendi.

Kurultayda bilişim ve hukukçular, başta Avrupa Siber Suçlar Sözleşmesi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) onaylanması ve iç hukuk hükmü haline getirilmesi gerektiği, bilişim ihtisas mahkemeleri oluşturulması, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na ilişkin bazı değişiklikler, bilişim suçları, dijital delil, dijital oyun ile özellikle kişisel verilerin korunması ve işlenmesi konusunda hukuki düzenlemeler beklediklerinin altını çizdiler. Turkcell ve Turkcell Süper online ana sponsorluğunda yapılan Kurultay'da yazılım, donanım ve telekomünikasyon firmaları ile İnternet servis sağlayıcıları uygulama, çözüm ve ürünlerini sergiledi.

Kurultayın açılış konuşmasını yapan Türkiye Bilişim Derneği (TBD) Yönetim Kurulu Başkanı Turhan Menteş, Türkiye'yi geleceğe taşımak amacıyla bir araya gelen gönüllü bir kuruluş olduklarını anlattı. Bilişim hukukunun önemine işaret eden Menteş, bu konuda Bilişim Hukuku Çalışma Grubu oluşturduklarını, bilişim suçları, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkındaki Kanun, Elektronik Ticaret Kanunu ve Kişisel

Verilerin Korunması Kanunu ile yakından ilgilendiklerini anlattı. 5651 sayılı yasada açık noktalar olduğunu bildiren Menteş, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun ivedilikle çıkmasını beklediklerini söyledi. Cumhuriyetin 100. kuruluş yıldönümü olan 2023 için, hükümetin planladığı 500 milyar dolarlık ihracat hedefi içinde BİT sektörünün 160 milyar dolarlık pazar büyüklüğüne erişmesinin hedeflendiğini anımsatan Menteş, şunları söyledi:

"Bu hedefi ancak yılda ortalama yüzde 8,5 büyüme ile yakalanabiliriz. Ve, yüzde 8,5'lik büyüme, klasik ekonomik aktörlerin hiçbirisi ile sağlanamaz. Bunu, sadece ve sadece bilişim teknolojilerinin etkin ve verimli kullanımıyla sağlanabiliriz. 2023 vizyonuna ulaşabilmek için özellikle devletin "umut verici büyüme hızı gösteren" BT sektörünü kalkınmada öncelikli sektör olarak belirlemesi gerektiğine yeniden dikkat çekmek istiyoruz."

UYAP'ı desteklediklerini söyleyen Menteş, projenin dünyaya pazarlanması gerektiğini ifade etti. Menteş, sözlerini "Bilişim hukuku her gün hayatımıza daha çok giriyor. Her gün yeni bir düzenleme ortaya çıkıyor. Yargının ve yasamanın biraz daha hızlanması, süreçlerin

daha hızlı bir şekilde işletilmesi gerekiyor" dedi.

3. UBHK'nın ana sponsoru olan Turkcell Genel Müdür Yardımcısı Tayfun Çataltepe ise konuşmasına, siber güvenlik, arama motorları hukuku gibi konuların gündemde olduğu dönemde kurultayın yapılmasının önemli olduğunu belirterek başladı. Bilgiyi üretme kadar bunu başkalarına iletmenin de anlamlı olduğuna değinen Çataltepe, Türkiye'de halen 70 milyona yakın mobil abone ve 44 milyon İnternet erişimli abone bulunduğunu bildirdi. Çataltepe kurultayın 2023 hedeflerine giderken teknoloji alanında yapılması gereken hukuki formüllere ortam hazırlama çalıştığını belirtti.

Noterler Birliği: Yeni iş alanlarına talibiz

Türkiye Noterler Birliği (TNB) Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Uğurlu, modern hukukun temellerinin atıldığı Roma medeniyetinden bugüne kadar dünyanın birçok ülkesinde var olan Noterlik Kurumu'nun insanlığın belirsizliğe, tedirginliğe, çatışmalara ve huzursuzluğa yani güven ve güvence ihtiyacına karşı bulduğu en güvenli hukuki çözümlerden biri olduğunu anlatarak konuşmasına başladı. Noterliğin bir kamu hizmeti olduğunu vurgulayan Uğurlu, Türkiye genelinde toplam 1771 noterlik bulunduğunu belirtti. TNB'nin 35 Avrupa Ülkesini inceleyerek çok köklü bir "değişim projesi" başlattığını, bu projeyle, vatandaşların noterliklerde geçirdiği zamanı azaltma, hizmet kalitesini yükseltme, tüm noterlikleri standart hale getirme ve Türkiye'nin 2023 yılı vizyonuna katkı sağlamayı hedeflediklerini söyledi.

Teknolojik gelişmeler göz önünde bulundurularak noterlik mevzuatının yenileneceği, tüm noterlik işlemlerinin elektronik ortamda saklanacağını anlatan Uğurlu, mahkemeler ve paydaş kurumlarla yasaların izin verdiği ölçüde elektronik ortamda paylaşım yapılacağına değindi.

TNB'nin son birkaç yıldır içerisinde bulunduğu "elektronik devrim"den söz eden Uğurlu, "Yeni iş alanlarına da talibiz" dedi.

BTK 1.Hukuk Müşaviri Atilla Öztürk, evrensel hukukta masumiyetin kural, suçluluğun ise istisna olduğunu söyledi. İnternetin her geçen gün daha fazla kullanıldığını ve buna bağlı olarak farkındalığın ve alınan önlemlerin da arttığını belirten Öztürk, sanal ortamda yapılacak olan düzenlemelerin güncel olaylara dönük olmaması gerektiğini vurguladı. İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkan Vekili Dr. Sırrı Aydoğan, büyükşehir belediyesi olarak düzenledikleri her ihtisas fuarının bir çalıştay olduğunu belirtti. Bilişim hukukuna çok önem verdiklerini kaydeden Aydoğan, sözlerine şöyle devam etti:

"Dünya kurulup iki insan bir araya geldiğinden beri hukuk devreye girer ve hukuk bir nimettir. Bunun anlamı, hukuksuz kalınca anlaşılır.

Bilişim hukuku 40 yıl önce aklımıza gelmeyen bir kavramdı. Bu boşlukların bir an önce doldurulması lazım. Bilişim hukukuna ilişkin yasalar, diğerlerinden çok daha zor, her gün incelenmesi ve güncel tutulması gereken bir şey. Bu kurultaydan çıkacak kararlar, bilişim hukukunun önünü açacak bir yol haritası olacak. İnsanların haklarının korunması lazım. Uzun süre sürüncemede kalan hukuk olmaz. Bilişimdeki gelişmelerin her an değerlendirilmesi ve hukukun da gelişmesi lazım. Baş döndürücü bir şekilde gelişen bu teknolojiye sık sık bu kurultaylardan çıkacak neticelerle yasama organına yol gösterilmesi, yardımcı olunması lazım."

Aydoğan sözlerini mutasavvıf Ahmet Yesevi'nin "Ekmek, aş, su bulmak bekleyebilir, temele taş, devlete baş bulmak bekleyebilir ama adalet beklemes, tez verin" diyerek tamamladı.

Alkan: Yeni düzenlemelerin yapılması zorunlu

Yargıtay Başkanı Ali Alkan ise yaptığı konuşmada, bilişim ve hukuk denildiğinde ilk akla gelebilecek şeyin çelişki olduğu; bilişim denildiğinde, akla hızla gelişen teknoloji, hukuk denildiğinde ise nispeten belli kurallara bağlı uygulamalar geldiğini ifade ederek, geline noktada bilişimin hukuktan, hukukun da bilişimden ayrı olamayacağını belirtti.

Bilişimin, dünyayı perdesi olmayan evlerden oluşan küçük bir köy haline getirdiğine işaret eden Yargıtay Başkanı Alkan, "Evimizdeki duvarlar ve perdeler sanal hale, sanal dünya ise gerçek hale gelmiştir. Günümüzde bilişim alanındaki gelişmeler toplumlarda sosyal, siyasal ve ekonomik değişim ve gelişimleri doğrudan etkilemektedir. Sosyo-ekonomik

yapıdaki değişim, başka bir ifadeyle toplumun sayısallaşmasının birçok siyasal, ekonomik, hukuki sonuçları bulunmaktadır. Buna bağlı olarak hukuk alanında yeni düzenlemelerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır" dedi. Sosyal olaylar ve sosyal olaylara verilen tepkilerin artık bilişim aracılığıyla gerçekleştirilir ve ölçülür hale geldiğine dikkat çeken Alkan, sosyal medya ortamında insanların birbirleriyle çeşitli iletişim kurduğuna, bu iletişimlerin kişileri bazen iyi, bazen ise kötü yönlendirmelere neden olduğunu bildirdi. Alkan, son yıllarda özellikle Ortadoğu ülkelerinde daha fazla demokrasi talebiyle gelişen sosyal olaylarda bilişimin çok büyük rol oynadığını söyledi.

Son günlerde kamuoyunun gündeminde olan Taksim Gezi Parkı eylemlerine de değinen Yargıtay Başkanı Alkan, şu değerlendirmede bulundu: "Ülkemizde de son günlerde başta çevreci bir duyarlılıkla başlayan sonraları ise kimilerine göre siyasi iktidarın uygulamaları nedeniyle daha fazla demokrasi talebine dönüşen,

kimilerine göre ise anarşi ve vandalizme dönüşen olaylarda da sosyal medya önemli bir rol üstlenmiştir. Anlık ileti gönderilmesi hatta polis telsizine karşılık sosyal medya aracılığıyla bas konuş benzeri programlar kullanılmıştır. Sosyal medyanın artan gücü ifade özgürlüğünün geldiği aşama anlamında oldukça önemlidir. Ancak her hakkın kullanımının da bazı ilkeleri bulunduğu gözetilmelidir. Bütün çağdaş toplumlarda olduğu gibi ülkemizde de ifade özgürlüğünün bir enstrümanı olan gösteri yürüyüşleri serbesttir. Ancak, başkalarının hukukuna tecavüz sonucunu doğuran hiçbir hakkın kötüye kullanımını hiçbir hukuk düzeni kabul edemez."

İfade özgürlüğünün bir temel hak olduğunu ve bu hakkın kullanımı için devletin pasif değil belki aktif rol üstlenmesi gerektiğini belirten Alkan, "Kişilerin seyahat özgürlüğü, mülkiyet hakkı, kişi özgürlük ve güvenliğinin de temel bir hak olduğunu ve bu hakkın kullanılması için de devletin aktif rol almak zorundadır. Kişilerin kendisini güvende hissetmesini sağlayacak olan kamu otoritesi, bu güvenliğin hukuki güvenliği de kapsadığını bilmelidir" diye konuştu.

"İhtisas mahkemeleri oluşturulmalı"

Her hukukçunun asgari olarak bazı bilişim kavramlarını bilmek zorunda olduğuna işaret eden Alkan, çağın gerisinde kalmamak amacıyla Yargıtay'da UYAP ile entegre Yargıtay Bilgi Sistemi'nin kullanıldığını anlattı. Bilişim alanındaki hızlı gelişmelerin hukukçulara çabuk karar alma yolunda katkı vereceğinin altını çizen Alkan, yapılması gerekenlere ilişkin şunları söyledi:

"Her ne kadar Yargıtay uygulamaları ile bilişim suçları ve bu suçlar içindeki kavramlar tanımlanmışsa da genel ve geçerli tanımlamaların yer aldığı Avrupa Siber Suçlar Sözleşmesi bir an önce TBMM tarafından onaylanmalı ve iç hukuk hükmü haline getirilerek doktriner hukuk açısından referans noktası olması sağlanmalıdır. Bilişim suçlarını yargılamakla görevli ihtisas mahkemeleri

oluşturulmalı, mahkemelerin oluşumu için gerekli sayıda konunun uzmanı hâkim ve Cumhuriyet Savcısı ile bu konuda yetişmiş personel ataması yapılmalıdır. Çünkü adli soruşturmanın bir ögesi olan kolluk güçleri uzmanlaşsa bile, yargılama makamında aynı uzmanlaşma olmazsa, istenen sonuca istenen hızda ulaşmak mümkün olmayacaktır." Alkan, bilişim suçlarının düzenlendiği TCK'nın 243 ve 244. maddelerindeki düzenlemelerin özellikle malvarlığına karşı işlenen suçlara ilişkin cezai hükümlerle kıyaslandığında cezaların az olduğunu ve caydırıcılığının artırılmasına yönelik kanuni düzenleme yapılması gerektiğini vurguladı.

12 panel, 6 çalıştay ve 12 seminer

İki bin 500 ziyaretçinin katıldığı kurultayın hedef kitlelerini hâkimler, savcılar, avukatlar, noterler, hukuk ve bilişim alanında çalışan, eğitim veren, araştırma yapan akademisyen ve öğrenciler ile bilişim güvenliği uzmanları, adli bilişim uzmanları, güvenlik alanında yazılım üreten bilgisayar mühendisleri ve sistem analistleri oluşturdu. Yalnızca profesyonel ziyaretçiye açık olarak gerçekleştirilen Kurultayda, Türkiye'de ve uluslararası alanda bilişim hukukunda karşılaşılan sorunlar tartışıldı, güncel konular ele alındı. İki yılda bir organize edilen, Türkiye'de bilişim ve hukuk alanında karşılaşılan sorunlara ışık tutan, bilişim ve hukukun ortak çalışma alanları, akademik boyutu, uygulama prensiplerinin ele alan kurultaya, ulusal ve uluslararası alanda önemli isimler katıldı. Kurultay ile eş zamanlı olarak 2 no'lu holde düzenlenen sergide yazılım donanım ve telekomünikasyon firmaları, İnternet servis sağlayıcıları gibi alanında uzman firmalar çözüm ve ürünlerini sergiledi.

Üç gün süren kurultay kapsamında gerek uluslararası alanda gerekse de Türkiye'de bilişim hukuku alanında karşılaşılan sorunlar

üzerinde duruldu. 150'nin üzerinde yerli ve yabancı panelistin katıldığı kurultayda kamuoyunun yakın ilgi gösterdiği güncel sorunları ele alan zengin içerikli 12 panel, 6 çalıştay, 12 seminer ile 10 akademik bildiri ve tebliğ sunuldu.

Kurultayda; "Uluslararası Siber Güvenlik", "İnternet ve Hukuku", "Baz İstasyonları", "Yeni Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu: Öneriler ve Eleştiriler", "Bilişim ve Telekomünikasyon Sektöründe Girişim Sermayesi", "Bilişim Sektörünün Gelişmesi: Teşvik Sistemi ve Yüksek Vergi Sorunu", "Arama Motorlarının Hukuki ve Cezai Sorumluluğu", "Oyun ve Hukuku", "Elektronik Ticarete Güven ve Mobil Ödeme Sistemleri", "AB'de Kişisel Verilerin Korunması ve Türkiye", "Sosyal Mühendislik ve Hackerlar", "Kayıtlı Elektronik Posta ve E-Tebliğat" konularında paneller düzenlendi.

Kurultayda; "Creative Commons ve Alternatif Lisanslar", "Elektronik Şirket Kuruluşu ve Elektronik Genel Kurul", "İkinci El Yazılım Satışı", "Konum Servisleri", "Adli Bilişim ve Bilirkişilik", "İnternette İçerik Hırsızlığı", "Trafikğin İp Üzerinden Taşınmasına İlişkin Peering Uygulamaları", "Yeni gTLD'ler", "Sanallaştırma", "Bulut Bilişim ve Big Data", "İnternet Reklamcılığı", "Bilişim Ortamında Haksız Rekabet" konularında seminerler yapıldı. Çalıştaylarda, "Adli Yazışmalar ve Uyap", "E-İmza, E-Tebliğat ve Kep", "Dijital Deliller", "Sağlıkta Kişisel Verilerin Korunması", "Alternatif Uyuşmazlık Çözümü ve Bilişim Sistemleri", "Bilişim Sektöründe Girişimciliğin Artırılması ve Yatırımların Desteklenmesi" konu başlıkları ele alındı.

"Adli Bilişim Çerçevesinde Dijital Delillere İlk Müdahale", "Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi ve Online Arama", "5651 sayılı Yasa ve İnternet Sansürü", "İnternet Hukuku ve Hakaret Suçları: İfade Özgürlüğü ve İçerikten Kaldırma Talepleri Hakkında Güncel Tartışmalar", "Sınırşıcı Elektronik Satımlarda Viyana Satım Sözleşmesi'nin Uygulanması", "Elektronik Tebliğat ve Kayıtlı Elektronik Posta", "Dijital Oyunlar, Multimedya Yaratımlar ve Güncel Hukuki Problemler", "Live Case Demonstration ve Aydınlatılmış Onam Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması", "İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali ve Korunması", "İşyerinde İşçilerin İzlenmesi ve İşçinin Kişilik Haklarının Korunması" başlıklı bildirileri de Kurultay'da sunuldu.

Ulusaldan evrensele bilişim hukuku

İzmir Kültürpark; İzmir Belediye Başkanlığı yapan Behçet Uz öncülüğünde 1 Ocak 1936 yılında kurulmuş. Kültürpark'ın kurulmasındaki amaç, Mustafa Kemal Atatürk'ün isteği doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti'nin diğer devletlerle olan ekonomik bağlantısını sağlamaktır. Bence bu görevi en güzel şekilde yerine getiriyor

Güzel İzmir her yıl birçok ulusal ve uluslararası fuar ve kongrelere ev sahipliği yapıyor. İzmir Kültür Park'ın hepsi birbirinden anlamlı beş farklı girişi ve girişlere verilen isimleri var; Montrö, Lozan, 26 Ağustos, 9 Eylül ve Cumhuriyet Kapısı gibi. Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı'na (UBHK) giriş için kullanılan kapı 9 Eylül kapısıydı.

Girişten itibaren çift taraflı olarak UBHK yazılı ve logolu flamalarla süslenmişti. Binaya girip kayıt alınandan geçtiğiniz anda sağlı sollu paralel oturumların düzenlendiği salonlar ve karşınızda stand alanları görünüyor. Uluslararası bir etkinlik için İzmir çok uygun bir şehir, Kültür Park alanı da çok hoş bir etkinlik alanı olmuş. İzmir'de 10'un üzerinde üniversite bulunmakta ve bunların birçoğunun mühendislik fakülteleri var.

Bilişim boyutu ile sürece dahil edilebilecek ciddi bir hedef kitle mevcut. Bu yönde İzmir Şube Yönetimi özveriyle çalışmalarını sürdürüyor. Bu etkinliğin başarılı geçmesinde İzmir Şube Başkanı Fikret Kavzak ile TBD Hukuk Çalışma Grubu Başkanı Avukat Mehmet Ali Köksal ve ekibinin ne kadar emek verdikleri açıkça görülüyor.

Etkinlik açılışından bitimine kadar katılım çok iyiydi. Güncel konuların ve davetli konuşmacıların seçimi, etkinliğin iyi duyurulmuş olması katılımı olumlu etkilemişti. Ayrıca; 36 derece İzmir sıcaklığına rağmen salonları dolduran insanlar, havalandırma sistemi çok iyi çalıştığı için bunalmadan etkinliği takip edebildiler. İzmir'in bilişim firmaları etkinliğe gereken ilgiyi göstermiş ve standlarını açmışlardı. Ayrıca TBD, Türkiye Noterler Birliği (TNB), Turkcell standları da vardı.

Her etkinliğinde olduğu gibi TBD yeni üye kayıtlarını yaypmaya devam etti.

Bu yıl 3.'sü yapılan UBHK'nın içeriğinde birçok konu yapılan panel oturumlarında, seminerlerde, çalıştaylarda ve akademik bildiri programları ile tartışıldı: Uluslararası siber güvenlik; İnternet ve hukuku; Yeni fikir ve sanat eserleri kanunu taslağı; AB'de kişisel verilerin korunması ve Türkiye; Elektronik ticarete güven ve mobil ödeme sistemleri; Sosyal mühendislik ve hackerlar; Oyun ve hukuku; Baz istasyonları; Bilişim ve telekomünikasyon sektöründe girişim sermayesi; Bilişim Sektörünün gelişmesi: Teşfik sistemi ve yüksek vergi sorunu; Arama motorlarının hukuki ve cezai sorumlulukları; İkinci el yazılım satışı; Elektronik şirket kuruluşu ve elektronik genel kurul; Adli bilişim ve bilirkişilik; İnternette içerik hırsızlığı; Bulut bilişim ve big data; Adli yazışmalar ve UYAP; Dijital deliller; E-İmza, E-Tebliğat ve KEP; 5651 sayılı yasa ve İnternet sansürü; İnternet ortamında kişilik haklarının ihlali ve korunması gibi daha birçok konu.

Erdal Naneci
TBD Merkez DK Üyesi

Bu etkinlikte; akademisyenler, hukukçular, yöneticiler, vatandaşlar, üniversite öğrencileri, sektör çalışanları ve firmaları, avukatlar, hâkimler, savcılar, TBD üyeleri ve uzmanlar vardı. Yargıtay, BTK, Ankara, Bahçeşehir, Yaşar, İstanbul, Gazi ve Marmara üniversiteleri, Kalkınma Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, TİB, BKM, Yandex, Turkcell, Adalet Bakanlığı, Avrupa Konseyi Veri Koruma Birimi, Almanya Veri Koruması ve Veri Güvenliği Derneği, Symantec, Microsoft, LKD, Superonline ve IBM gibi birçok kurum ve kuruluş uzman ve yöneticileri yer aldı.

Bu etkinliği başarıyla 3. kez yaparak bu konuda ne kadar iyi olduklarını ispat eden İzmir Şubesi ekibini ve emeği geçenleri gönülden kutluyorum. Ne demiş Türk yazar, şair ve devlet adamı Ziya Paşa "Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz". Bu kadar başarılı etkinlik düzenleyebilen bir ekip, bu kadar güzel bir şehir, bu kadar çok üniversite varken bir etkinlik İzmir'e yetmez. Yine uluslararası boyutu olan bir konunun seçilerek etkinliğe dönüşmesi hem TBD'ye hem de İzmir'e çok yakışır.

Ayrıca; UBHK'nın da yaz döneminden alınarak ilkbaharda veya sonbaharda yapılmasının daha uygun olacağını düşünüyorum. Tabii ki sözünü ettiğim dönemlerde diğer etkinliklerimiz var ama etkinlik tarihleri üzerinde çalışarak yeni bir düzenleme yapılabilir.

Teşekkürler TBD,
Teşekkürler İzmir

Gündem: İzmir Uluslararası Bilişim Hukuku Kurultayı

TİKA

T.C.
BAŞBAKANLIK
Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

TİKA, 5 kıtayı kapsayan işbirlikleriyle bilgi ve deneyimleri paylaşıyor

31 işbirliği ortağı ülkede 34 program koordinasyon ofisi ile çalışmalarını yürüten TİKA, 100'den fazla ülkede proje ve faaliyetler gerçekleştiriyor. TİKA, bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde kimi ülkelere teknik, altyapı ve proje desteği için işbirliklerine gidiyor.

Aslıhan Bozkurt

Türkiye Bilişim Derneği'nin (TBD) aylık yayını olan *Bilişim Dergisi* olarak, Temmuz-Ağustos 2013 sayımızda (156) kamu ve özel sektördeki Bilgi İşlem Merkezlerini (BİM) tanıtmak amacıyla açtığımız sayfalarda, 5 kıtayı kapsayan işbirlikleriyle bilgi ve deneyimleri paylaşan, kaynakların etkili ve verimli kullanılmasını sağlayan Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nı (TİKA) tanıtıyoruz. İşbirliği anlayışıyla çalışan TİKA, hem kalkınma yardımı yapılan ülkelerin politik önceliklerine fırsat tanımakta hem de işbirliği anlayışıyla bilgi ve tecrübe paylaşımına zemin hazırlıyor. İşbirliği anlayışı aynı zamanda kaynakların etkili ve verimli kullanılmasını da sağlıyor. Projeler gerçekleştirilirken ilgili ülkenin kalkınma öncelikleri, ihtiyaçları ve sosyo-ekonomik yapısı da göz önünde tutuluyor. TİKA Basın ve Tanıtım Birimi Kurumsal İletişim Koordinatörü Yusuf Kasarcı'nın verdiği bilgiye göre, sahip olduğu bilgi birikimi ve tecrübelerini dost, kardeş ve akraba ülkelere aktarmak için her türlü desteği veren TİKA; bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde kimi ülkelerde bilgisayar sınıfları oluşturularak, bilgisayar ve yazıcı hibe ederek, uluslararası seminer ve çalıştaylar düzenleyerek bölgesel gelişmelere destek olurken Yemen, Arnavutluk ve Moldova gibi ülkelerde e-devlet projeleri alanında işbirliklerine gidiyor. Kazakistan, Kırgızistan, Azerbaycan, Gürcistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan gibi ülkelerde yaptığı projeleri çeşitlendiren TİKA; Balkanlarda ve Afrika'da da restorasyon çalışmalarında bulunuyor. 2012 yılında ülkesel bazda 1247 proje ve faaliyette bulunan TİKA'nın işbirliklerinde, 81 ülke yararlanırken bölgesel bazda ise 116 proje ve faaliyet gerçekleştirildi ve 77 ülke yararlandı.

- Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nın (TİKA), kısa bir tarihini alabilir miyiz? TİKA, ne zaman kuruldu, bugüne kadar ne gibi yapısal gelişme ve değişiklikler yaşadı?

-Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı olarak da ifade etmiş olduğumuz TİKA, 1992 yılında Dış İşleri Bakanlığı'na bağlı olarak kuruldu. İlk yıllar, ağırlıklı olarak Orta Asya Türk dünyasına yönelik çalışmalar yaptı. TİKA'nın o yıllardaki amacını, Türk Cumhuriyetlerinin kendi sosyal yapısını üretmesi, kendi kimliğini sağlıklı bir şekilde inşa etmesi, kültürel ve siyasi hakların gelişmesi, teknik altyapı konusunda eksiklerin giderilmesi olarak özetleyebiliriz. Eğitim, sağlık, restorasyon, tarımsal kalkınma, maliye, turizm, sanayi alanında birçok proje ve faaliyet, TİKA tarafından gerçekleştirildi. TİKA Program Koordinasyon Ofislerinin ilki Türkmenistan'da açıldı; ilerleyen dönemlerde Avrasya bölgesinde bulunan ofis sayısı 6'ya çıktı. Ülkelerin ekonomik, ticarî, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki kalkınma çabalarına destek olmak amacıyla proje ve programlarını gerçekleştirmekte olan Başkanlığımız, yapmış olduğu projeleri geliştirerek, faaliyet alanlarını gün be gün artırmaya devam ediyor. Bugün TİKA 31 ülkede toplam 34 Program Koordinasyon Ofisi ile dünyada 110'dan fazla ülkede faaliyet gösteriyor. Afganistan-Kabil, Afganistan-Mezar-ı Şerif, Afganistan-Vardak, Arnavutluk-Tiran, Azerbaycan-Bakü, Bosna-Hersek-Saraybosna, Etiyopya-Addis Ababa, Filistin-Kudüs/Ramallah, Gürcistan-Tiflis, Karadağ-Podgoritsa, Kazakistan-Astana, Kenya-Nayrobi, Kırgızistan-Bişkek, Kosova-Prishtine, Makedonya-Üsküp, Mısır-Kahire, Moğolistan-Ulan Bator, Moldova-Kişinev, Nijer-Niamey, Özbekistan-Taşkent, Pakistan-İslamabad, Senegal-Dakar, Sırbistan-Belgrad, Somali-Mogadişu, Sudan-Hartum, Suriye-Şam, Tacikistan-Duşanbe, Türkmenistan-Aşkabat, Ukrayna-Kırım, Ukrayna-Kiev ve Yemen-Sanaa'da Program Koordinasyon Ofislerimiz bulunuyor.

-Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nın misyon, vizyon, kuruluş amacı ve hedefi nedir?

-Başkanlığımızın kuruluş amacı, başta Türk dilinin konuşulduğu cumhuriyetler ve akraba toplulukları ile Türkiye'ye komşu ülkeler olmak üzere, kalkınma yolundaki ülkeler ve topluluklarla, diğer ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak, bu ülke ve topluluklarla ekonomik, ticarî, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki işbirliğini projeler ve programlar aracılığı ile geliştirmek ve yapılacak yardım ve işlemleri yürütmektir.

TİKA'nın misyonu, kalkınma ortağı ülkelerde yoksulluğun giderilmesine ve sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmaktır. İşbirliğinde bulunulması hedeflenen ülke ve topluluklarla iktisadi, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki ilişkileri, karşılıklı kalkınmaya da katkıda bulunacak şekilde geliştirme; söz konusu ülke ve toplulukların kalkınma hedef ve ihtiyaçlarına uygun işbirliği program ve projelerini hazırlama veya hazırlatma; bununla ilgili gerekli düzenlemeleri ve takibi yapmak ve bunların uygulanmasında koordinasyonu sağlamaya çalışıyoruz. Bu çabanın merkezinde, Türkiye'nin kendi deneyim ve uzmanlığı yatıyor. Türkiye, kendi deneyimlerini, kalkınma ortağı ülkelerin kendine özgü ihtiyaç ve kalkınma önceliklerine uyumlu hale getirerek aktarıyor.

Uluslararası standartlarda, alanında lider, saygın, hedeflerini değişen dünya konjonktürüne göre revize eden TİKA, her zaman zirvede kalan bir kalkınma yardımı kuruluşu olmayı "vizyon" olarak benimsemiştir. Bu çerçevede, bütün kesimleri kucaklayan, "bölgesel işbirliklerini geliştiren" projeler uygulayarak, barışa ve işbirliğine uygun ortamları oluşturmayı; az gelişmiş

bölgelerde, (Afrika, Orta Doğu vb.) öncelikli insani problemlerin çözümüne yönelik projeler uygulayarak, yaraların kısmen sarılmasını; “Kalkınma Desteği” sağlayarak bu bölgelerde yeni işbirliği alanları oluşturmayı; nispeten gelişmiş bölgelerde, (Doğu Avrupa, Orta Asya) Makro Projeler uygulayarak, işbirliği imkânlarını maksimize etmeyi ve “Kalkınma için Küresel Ortaklık Anlayışı” ile sistemleri uyumlu hale getirmeyi ve kültür coğrafyasının unsurlarını ve değerlerini evrensel boyuta taşıyarak, “Küresel İşbirliği’ni” geliştirmeyi kendine hedef olarak belirlemiştir.

-Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı’nın kamu yapılanmasındaki konumunu anlatır mısınız?

-TİKA, kuruluş amacında da belirtildiği gibi başta Türk Cumhuriyetleri olmak üzere ülkelerin yeniden yapılanma, uyum ve kalkınma ihtiyaçlarına cevap vererek, kamu yapılanmasında aktif rol oynayan bir kuruluştur. TİKA, Sovyetler Birliği’nin dağılmasının ardından, ortaya çıkan ihtiyaçlar kapsamında ülkelere gerekli teknik yardım desteği sağlayarak, kamu yapılandırması konusunda karşılıklı işbirliği projelerinin yürütülmesine öncülük etti. Ülkemiz de bağımsızlığını kazanan devletleri ilk tanıyan ülke oldu.

Gelir düzeyinin eşit bir düzeyde yayılabilmesi adına kapasite artırımı ve teknik yardımlara ihtiyaç olunan ülkelere ekonominin ve ticaretin daha etkili hale getirilmesiyle ilgili pek çok işbirliği gerçekleştirildi. Devletlerin kapasitesinin daha da artırılması konusunda gönül köprüsü kurduğumuz ülkelere yapılan işbirliklerinde eğitim, sağlık ve su gibi altyapıların güçlendirilmesi adına büyük projelere imza atıldı. Kazakistan, Kırgızistan, Azerbaycan, Gürcistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan gibi ülkelere yaptığımız projelerle, Türk dünyasındaki çalışmalarımız çeşitlenerek gelişiyor. Bu noktada tabi ki olaya sadece Türk dünyası olarak bakmamakla birlikte, geçmişten gelen birçok ortak paydayı, kültürel değerleri paylaştığımız Balkan, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile de birtakım teknik işbirliği çalışmaları yapıyoruz. Yasemin Devrimi sonrası yeniden yapılanma sürecine giren ülkelerin yapılanmasına öncelik verildi, Arap halklarının özgürlük, adalet ve demokrasi için başlattıkları mücadelenin barış, istikrar ve güvenlik içinde yürütülmesi arzulanmış, ihtiyaç sahibi insanlara yardım eli uzatıldı.

Türkiye ve Afganistan arasındaki tarihi ve kültürel bağlara binaen, TİKA Afganistan’ın savaş sonrası yeniden yapılandırılmasına da büyük önem atfediliyor. Afganistan’da 2004 yılından beri eğitimden sağlığa birçok alanda projelere imza atıldı.

- Başkanlık olarak Türkiye’nin bilgi toplumuna dönüşüm sürecine katkı verebilecek hangi çalışmalara nasıl katkılar veriyorsunuz?

-Bilgi ve tecrübe paylaşımına dayalı kapasite artırımlarında, Başkanlığımız sahip olduğu bilgi birikimi ve tecrübelerini dost, kardeş ve akraba ülkelere aktarmak için her türlü desteği veriyor. Bilgi toplumuna dönüşüm sürecinde kimi ülkelere bilgisayar sınıfları oluşturularak, bilgisayar ve yazıcı hibe edilerek gerekli teknik işbirliği projeleri gerçekleştirildi. Düzenlenen uluslararası seminer ve çalıştaylarla bölgesel gelişmelere destek olunurken Yemen, Arnavutluk ve Moldova gibi ülkelere e-devlet projeleri alanında işbirliklerine gidildi. Başkanlığımız ve Yemen Telekomünikasyon ve Teknoloji Bakanlığı arasında e-Devlet İşbirliği Programına Dair Yürütme Protokolü çerçevesinde, geçtiğimiz yıl Yemen’in başkenti Sanaa’da e-devlet konulu bir çalıştay düzenledi. Düzenlenen çalıştaya istinaden Yemen Yüksek Seçim Kurulu’nda görevli kurul üyeleri Türkiye’nin e-devlet çalışmaları ile ilgili incelemelerde bulunmak amacıyla Türkiye’yi ziyaret ettiler. Arnavutluk’ta e-devlet projelerinden sorumlu, Ulusal Bilgi Toplumu Ajansı, Arnavutluk Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ve Başkanlığımız işbirliğinde yürütülen “Arnavutluk’ta kamu kurumlarında devlet personel veri tabanı oluşturulması” projesi kapsamında ilgili kurumların üst düzey yöneticilerinden oluşan uzman bir heyet, Ankara’ya bir çalışma ziyareti yaptı.

Kapasite Geliştirme ve Teknik İşbirliği Projeleri adı altında Arnavutluk Durres Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Fakültesi'nde, bilgisayar laboratuvarı kurulumu tamamlandı. Durres Üniversitesi Bilişim ve Teknoloji Fakültesi'nin kapasitesini güçlendirmek ve çağdaş düzeyde eğitim vermesini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen proje kapsamında; bilişim sistemleri ve teknolojileri ile ilgili derslerin uygulamayla desteklenmesi ve teorinin pratiğe aktarılması amaçlanıyor.

Moldova Cumhuriyeti Devlet Kançılıyası'na bağlı olarak faaliyet gösteren e-devlet merkezi ile T.C. Başbakanlık İdareyi Geliştirme Başkanlığı arasında ilerde yapılacak işbirliği imkânlarını belirlemek ve yerinde incelemelerde bulunmak üzere, Başbakanlığımız bünyesinde faaliyet gösteren e-Devlet Danışma temsilcileri Moldova'ya bir çalışma ziyaretinde bulundu.

Kazakistan'da faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların gerçekleştirdikleri çalışmaları bir merkezde toplayarak, ihtiyacı olanlara doğru, hızlı ve toplu bilgi iletebilmesi için Kazakistan-Türkiye İşadamları Derneği (KATİAD) bünyesinde "Bilgi Bankası" kurulmasına destek sağlandı.

-Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nın temel çalışma alanları ve yürüttüğü önemli BT projelerini sıralayabilir misiniz?

-Temel çalışma alanlarımızı ana başlıklar halinde şöyle sıralayabiliriz:

Proje/program yardımları: Proje/program yardımları, ilgili ülkelerdeki temel altyapıların iyileştirilmesine yönelik bina inşaatları/onarımları ve donanım/ekipman hibelerini ifade ediyor. Proje/program yardımları ağırlıklı olarak, fiziki altyapısını kendi kaynakları ile iyileştirme imkânı kısıtlı olan ülkelerde yürütülüyor.

Teknik işbirliği: İlgili ülkelerin ihtiyaç duyduğu ve ülkemizin mukayeseli üstünlüğünün ve deneyiminin bulunduğu her türlü konuda kapasite artırmaya yönelik uzman eğitimleri gerçekleştirmek, danışman görevlendirmek vb. faaliyetler düzenlemek bu kapsamda değerlendirilir. Bu tarz teknik işbirliği çalışmaları, ülkemizdeki kurum ve kuruluşların bilgi birikiminin TİKA aracılığı ve koordinasyonunda ilgili ülkelerdeki alıcı kurumlara aktarılması biçiminde gerçekleştiriliyor.

Eğitim: TİKA'nın eğitim sektöründe gerçekleştirdiği çalışmalar esas olarak 4 ana başlık altında sürdürülüyor: Mevcut eğitim altyapısının iyileştirilmesine yönelik okul inşası, onarımı vb. faaliyetler; Okulların ve öğrencilerin ihtiyaç duyduğu eğitim teknik donanımı (ör. Bilgisayar laboratuvarları) ve materyallerinin (ör. Kitap, kırtasiye) sağlanmasına yönelik çalışmalar; Eğitimcilerin eğitimi ile Öğrencilere yönelik eğitim faaliyetleri.

Sağlık: TİKA'nın sağlık sektöründe gerçekleştirdiği çalışmalar genel olarak 4 ana başlık altında veriliyor: Mevcut sağlık altyapısının iyileştirilmesine yönelik hastane/klinik inşası, onarımı vb. faaliyetler; Sağlık kurumlarının ihtiyaç duyduğu tıbbi donanım ve materyallerinin sağlanmasına yönelik çalışmalar; Sağlık personeli eğitimi ile Sağlık taramaları, cerrahi operasyonlar, aşı kampanyaları vb. faaliyetler.

Su ve sanitasyon: TİKA'nın su ve sanitasyon alanında gerçekleştirdiği çalışmalar ağırlıklı olarak 2 ana başlık altında toplanıyor: Kırsal alanda sağlıklı içme suyu teminine yönelik kuyu açma çalışmaları ile İçme suyuna sağlıklı erişimin ve su hijyeninin sağlanması adına su şebekelerinin iyileştirilmesi.

İdari ve sivil altyapıların iyileştirilmesi: TİKA'nın idari ve sivil altyapıların iyileştirilmesi yönelik olarak gerçekleştirdiği çalışmalar genel olarak 2 ana başlık altında sunuluyor: Merkezi/yerel yönetimler ile STK'ların fiziki altyapılarının iyileştirilmesi çalışmaları ile Merkezi/yerel yönetimler ile STK'ların beşeri kapasitesini artırmaya yönelik teknik işbirliği faaliyetleri.

Kültürel işbirliği: TİKA, akraba toplulukların yaşadığı ülkelerde çok sayıda kültürel işbirliği (Sempozyum, festival, seminer, konferans, sergi, kitap basım/dağıtımları vb. faaliyetlerin desteklenmesi) çalışması gerçekleştiriliyor.

Restorasyon faaliyetleri: Yurtdışındaki kültür varlıklarımızın tespit edilmesi, hukuki statülerinin belirlenmesi ve restorasyonlarının yaptırılması faaliyetlerinin farklı kamu kurum ve kuruluşlarımız tarafından yerine getirilmesi nedeniyle etkin bir eşgüdüm mekanizmasının kurulmasına ihtiyaç duyulmuş olup, bu nedenle yürütülecek çalışmalarda kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlama, strateji geliştirme ve restorasyon faaliyetlerinin yönlendirilme görevi, Başbakanlık Genelgesi ile TİKA'ya verildi.

Barınma ve konut: TİKA'nın yürüttüğü barınma ve konut projeleri genel olarak savaşlar, iç çatışmalar gibi insani sebep veya doğal afetler neticesinde yerlerinden olan kesimlerin eski yerleşim bölgelerine dönüşü gayesine hizmet ediyor.

Tarım: TİKA tarafından gerçekleştirilen tarım projeleri genel olarak 5 ana başlık altında değerlendiriliyor: İlgili kurumların kapasitesini artıracak teknik işbirliği çalışmaları; Kurumlara donanım sağlanması; Üreticilere verilen ekipman destekleri; Üreticilerin eğitimi ile Entegre projeler.

-TİKA'nın uluslararası ne gibi işbirlikleri var? Söz konusu işbirlikleri kapsamında ne gibi projeler yürütülüyor? Hangi ülkelere gibi teknik ve teknolojik işbirlikleriniz/projeleriniz var? TİKA, hangi ülkelerin bilişim teknolojileri eğitimi, yatırımı ve e-devlet projelerine ne gibi destek veriyor?

-TİKA, her yıl giderek artan bir çalışma faaliyetiyle, şu an itibarıyla 31 ülkede 34 program koordinasyon ofisiyle çalışmalarını yürütüyor. Tabi ofisimizin olmadığı bölgelerde de proje bazlı çalışmalar yapıyoruz. Bu şekilde 100'ün üzerinde ülkeye ulaşmış durumdayız. Geçtiğimiz yıl 80 küsur ülkede projeler geliştirildi. Özellikle 2011'de Başbakanımızın İstanbul Konferansında belirttiği gibi "Sıfır açlık sıfır fakirlik" çerçevesinde, en az gelişmiş ülke olan 48 ülke ile çalışmalarımız yoğunlaştı ve bu ülkelerde de küçük büyük projeler geliştirildi. Başkanlığımızın yapmış olduğu işbirlikleri uluslararası niteliktedir. İşbirliklerimiz Balkanlarda çok yoğun bir şekilde yürütülüyor, Afrika'da da yaptığımız çalışmalar giderek artıyor. Mevzuat ve izinler çerçevesinde Libya, Tunus ve Mısır'da yapmış olduğumuz restorasyon çalışmalarımız var. Macaristan'da önemli eserlerin restorasyonu yürüttüğümüz çalışmalarımız bulunuyor. Mısır'da Esad Camii, İmam Hüseyin Camii; Kosova'da Fatih Sultan Mehmed Han Cami, Sinan Paşa Cami, Murat Bey Cami; Makedonya'da Üsküp Mustafa Paşa Cami, İshak Çelebi (İshakiye) ve Radanya Mahmut Ağa camileri, Bosna-Hersek'te Maglaj Kurşunlu Cami ve bunun dışında Arnavutluk, Sudan, Lübnan gibi ülkelerde yapmış olduğumuz restorasyon çalışmalarımız var. Gelişmekte olan ülkelerin eğitim sistemlerini geliştirmek amacıyla, ülkelerin Milli Eğitim Bakanlıklarına verilen destekler, modern kurumlar oluşturma gayretleri, teknolojik öğretim

araç ve gereçlerin sağlanması, öğretmenlerin mesleki bilgi ve beceri düzeylerinin yükseltilmesi, yeni okul inşası, tamirati, donanım vb. projeler TİKA'nın eğitim kategorisinde değerlendirilen projelerindendir.

2011 yılında eğitim sektörünün iyileştirilmesine yönelik olarak gerçekleştirilen projeler arasında 15 okul tadilatı, 31 okul inşaatı, 28 okul donanımı ile 378 tane de burs desteği yer alıyor.

2012 yılında TİKA eğitim alanında 96 okul inşaatı / tadilatı ve 79 okul donanımı / tefrişatı projesi gerçekleştirdi. Kültür alanında gerçekleştirdiği projelerden ise 49 tanesini restorasyon projeleri oluşturuyor. Başkanlığımız tarafından 2012 yılı içerisinde ise toplamda 1632 proje ve program gerçekleştirildi. Ülkesel bazda 1247 proje ve faaliyette bulunuldu ve 81 ülke bu faaliyetlerden faydalandı. Bölgesel bazda ise 116 proje ve faaliyet gerçekleştirildi ve 77 ülke yararlandı.

2012 yılı içerisinde ikili bazda harcamaların bölgesel dağılımına bakıldığında, Afrika ülkelerine yüzde 31,37, Güney ve Orta Asya ülkelerine yüzde 29,17, Balkanlar ve Doğu Avrupa Ülkelerine yüzde 22,81, Orta Doğu Ülkelerine yüzde 15,48, Uzak Doğu Ülkelerine yüzde 1,06 ve diğer ülkelere de yüzde 0,12'lik bazda harcama yapıldı.

2012 yılı içerisinde harcama büyüklüklerine göre en çok yardım alan ülkeler; Somali (yüzde 30,46), Filistin (yüzde 19,35), Afganistan (yüzde 11,90), Bosna-Hersek (yüzde 7,94), Kırgızistan (yüzde 7,65), Makedonya (yüzde 6,82), Gürcistan (yüzde 4,23), Kazakistan (yüzde 4,13), Ukrayna (yüzde 3,80) ve Sırbistan (yüzde 3,72).

Türkiye'nin bilgi ve tecrübelerinin paylaşılması, ikili ve çok taraflı sağlık işbirliğinin geliştirilmesi ve uygulama örnekleri ile Türkiye, gelişmekte olan ülkelere model teşkil ediyor. Türk STK'ları, Tıp Dernekleri, Üniversiteler ve üniversite hastaneleri ile gelişmekte olan ülkelerin sağlık sektöründeki yardımlarını desteklemek amacıyla işbirlikleri geliştirilmesi ve uluslararası sağlık konferansı ve sempozyumlarına lojistik ve maddi destek sağlanması, bölgesel sağlık projeleri başlığı altında gerçekleştirilmeye devam ediliyor.

TİKA'nın bölgesel sağlık sektöründe gerçekleştirdiği çalışmaları çerçevesinde 2012 yılı içerisinde çeşitli tıp dallarında 18 konferans/kongre/sempozyuma destek verildi. Anılan faaliyetlere Orta Asya ülkeleri ağırlıklı olmak üzere Balkanlar, Afrika ve Ortadoğu ülkelerinden de birçok sağlık personelinin katılımı sağlandı.

TİKA tarafından hâlihazırda yürütülen Bölgesel Sağlık Projeleri kapsamında; 2012 yılı içerisinde TİKA'nın görev alanına giren ülkelere görev yapan yaklaşık 255 bilim adamı Türkiye'nin bilgi ve tecrübelerinden faydalanarak yeniliklerden haberdar oldu. Bölgesel proje bazında 18 faaliyete; Ülkesel proje bazında değerlendirildiğinde de 450 faaliyete destek verildi.

TİKA hastane yapım ve onarımları, poliklinik yapım ve onarımları, tıbbi donanım ve ekipman destekleri, cerrahi operasyonlar, sağlık taramaları ve uzman/doktor eğitimleri ile önemli sağlık projelerine de imza attı. SudanNyala'da 150 yatak kapasiteli hastane inşa edilmesi, Gine Bissau, Burkina Faso, Nijer, Mali, Moritanya ve Pakistan gibi ülkelere ambulans hibe edilmesi, Ain Wazein Hastanesi Kimya Laboratuvarı'na cihaz desteği (Lübnan), Vientian'daki Mittaphab Hastanesi'ne tıbbi malzeme desteği, Pakistan'ın en büyük çocuk hastanesinde Lahor Çocuk Hastanesi Kemik İliği Nakli Merkezi'nin açılışının yapılması ve doktor eğitimleri, TİKA'nın gerçekleştirmiş olduğu sağlık projelerinden bazılarıdır. TİKA'nın gerçekleştirmiş olduğu sağlık projeleriyle, 2011 yılında 26 ülkede 788; 2012 yılında ise 631 olmak üzere toplam 1420 doktora eğitim verildi.

Dünyanın farklı bölgelerinde ve özellikle Afrika'da coğrafi şartlar, uzun süreli kuraklık, alt yapı eksikliği, sosyal ve siyasi istikrarsızlık nedeniyle insanlar temiz ve sağlıklı içme suyu bulmakta zorluk çekiyor. Bütün bu sıkıntılara bir de ekonomik sorunlar eklenince temiz içme suyuna

erişim insanlar için büyük bir problem haline geliyor. Su temini ve su hijyeni konusu, kalkınma yardımları sektörünün önemli kalemlerinden birini oluşturuyor. Bu kapsamda TİKA, Afrika ve Ortadoğu ülkelerinde açtığı su kuyuları, Orta Asya ve Balkanlarda tarımsal sulama alanında gerçekleştirdiği çalışmalar ile üç kıtada medeniyete adeta hayat veriyor.

TİKA su sorunun en fazla olduğu Afrika ülkelerinden, Nijer, Etiyopya, Sudan, Burkina Faso, Mali, Batı Afrika ve Somali'de su kuyuları açarak ciddi bir çalışma ortaya koyuyor. TİKA, Afrika'daki 8 Program Koordinasyon Ofisi aracılığıyla

bölgesel ve ülkesel bazda yaptığı çalışmalar kapsamında, halkın ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli projeler uyguladı. Bu projelerin başında da içme suyu projeleri geliyor. Bu bağlamda Nijer'de 80, Etiyopya'da 27, Sudan'da 41, Burkina Faso'da 78, Mali'de 30, Batı Afrika bölgesinde 30 ve Somali'de 17 tane olmak üzere toplamda 303 adet olan su kuyusu TİKA tarafından açıldı. Ayrıca Somali Temiz Suya Erişim Projesi kapsamında 19 derin sondaj kuyusu hizmete sunulup muhtelif noktalara depo ve şebeke tesis edilerek çeşmeler yaptırıldı. TİKA ve DSİ işbirliğinde gerçekleştirilen sondaj çalışmalarının sonucunda ulaşılan Somali Derin Sondaj Kuyusu projesinde yaklaşık 126 bin kişinin ihtiyacı karşılandı. Etiyopya'nın Shinille Bölgesi'nde ise su probleminin çözümü için bir adet sarnıç ve bir keson kuyu yapımı gerçekleştirilerek Etiyopya halkının hizmetine sunuldu.

TİKA'nın içme suyu projeleri Afrika ülkeleri ile sınırlı kalmayarak Ortadoğu ülkelerinde devam ediyor. Bu çerçevede Filistin BeytLahiya, Deyr El-Balah, Han Yunus ve Refah belediyelerinin oldukça yıpranmış durumda olan ve çatışmalar nedeniyle zarar görmüş su ve kanalizasyon

altyapısını yeniden oluşturmak üzere Beyt Lahiya’da boru hattı ve pompa istasyonu TİKA tarafından inşa edildi. Deyr El-Balah, Han Yunus ve Refah’ta ise toplam 5 bin 509 metre boru hattı döşendi.

2012 yılında Pakistan, Khyber Pakhtunkhwa bölgesinde 40 adet Mekanik pompalı su kuyusu açılması projesi kapsamında, TİKA’nın desteğiyle 40 adet su kuyusu yaptırıldı. Projeden Swabi ve Çarsada bölgesinde toplam 21 köy faydalandı.

2010 yılındaki sel felaketinden yoğun olarak etkilenen Tank şehrinin çeşitli köylerindeki su sıkıntısını giderebilmek amacıyla 40 adet su kuyusu yaptırılarak, Tank bölgesinde yaşayan halkın kullanımına sunuldu.

Afrika ve Ortadoğu bölgelerinde içme suyu projeleri gerçekleştiren TİKA, Balkanlar ve Orta Asya ülkelerinde ise genellikle tarım alanlarının sulanmasına yönelik projeler yapıyor. Gürcistan’ın çeşitli bölgelerinde 18 ayrı köyde sondaj kuyuları açılarak sağlıklı içme suyuna ulaşım sağlanması bu projelere örnek olarak gösterilebilir.

-Arnavutluk Cumhuriyeti, Turizm, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı olarak faaliyet gösteren Arnavutluk Milli Kütüphanesi’nde ülkenin ilk dijitalizasyon merkezi TİKA tarafından kuruldu. Bildiğimiz kadarıyla Arnavutluk Milli Kütüphanesi, 1920’den bu yana faaliyet gösteriyor. Dijitalizasyon merkezinin kurulumuna ilişkin çalışmalarınızı anlatır mısınız?

-Arnavutluk Cumhuriyeti, Turizm, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı olarak faaliyet gösteren Arnavutluk Milli Kütüphanesi’nde ülkenin ilk dijitalizasyon merkezi Başkanlığımızca kuruldu. Arnavutluk’un nadir kitaplarına ve el yazması koleksiyonuna sahip olan Milli Kütüphane, 1920’den bu yana faaliyet gösteriyor. Günümüzde arşivindeki zengin kitap, dergi, harita, atlas gibi sahip olduğu yazılı görsel materyal sayısı 1milyona ulaşan Arnavutluk’un en büyük kütüphanesi olan Milli Kütüphane’de dijitalizasyon merkezinin kurulumu Başkanlığımız tarafından tamamlandı.

Osmanlı Dönemi’ne ait pek çok eseri de koleksiyonunda bulunduran Arnavutluk Milli Kütüphanesi’nde gerçekleştirilen projeye, nadir kitaplar ve değerli el yazması eserler modern teknolojiyle dijitalizasyonu yapılarak herkesin istifadesine sunulacağı gibi, eski eserlerin kaybolmalarının da önüne geçilmiş olacak.

-“Endüstriyel Otomasyon Teknolojilerinin Orta Asya ve Orta Doğu Ülkelerine Yaygınlaştırılması Projesi- EIAT” hakkında bilgi verir misiniz? Bu projede TİKA hangi kamu kurumları ve yabancı ülkelerle nasıl bir işbirliği yaptı. Proje ne zaman başladı? Kaç yıl sürecek ve proje kapsamında neler yapılacak?

-Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri Alanında ülkemizde yapılan çalışmalar model alınarak, Orta Asya ve Orta doğudaki diğer ülkelere de yaygınlaştırılması, bu ülkelerde sektörün ihtiyacına göre öğretim programı hazırlanması, Öğretmen Eğitim Sisteminin kurulması ve öğretmenlerin Türkiye’de eğitilmesi amacıyla hazırlanan “Endüstriyel Otomasyon Teknolojilerinin Orta Asya ve Orta Doğu Ülkelerine Yaygınlaştırılması Projesi -EIAT” Başkanlığımız, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı ve Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) arasında imzalanan mutabakat zaptı ile uygulamaya konuldu.

Üç yıl süren proje kapsamında; Pakistan Özbekistan, Kazakistan, Azerbaycan, Kırgızistan, Türkmenistan, Tacikistan, Afganistan ve Filistin olmak üzere 9 ülkeden katılım sağlandı. Proje kapsamındaki meslek öğretmenleri İzmir Mazhar Zorlu Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri

Öğretmen Eğitim Merkezinde konaklayarak, bu eğitim merkezinin eğitmenleri tarafından eğitime tabi tutuldu.

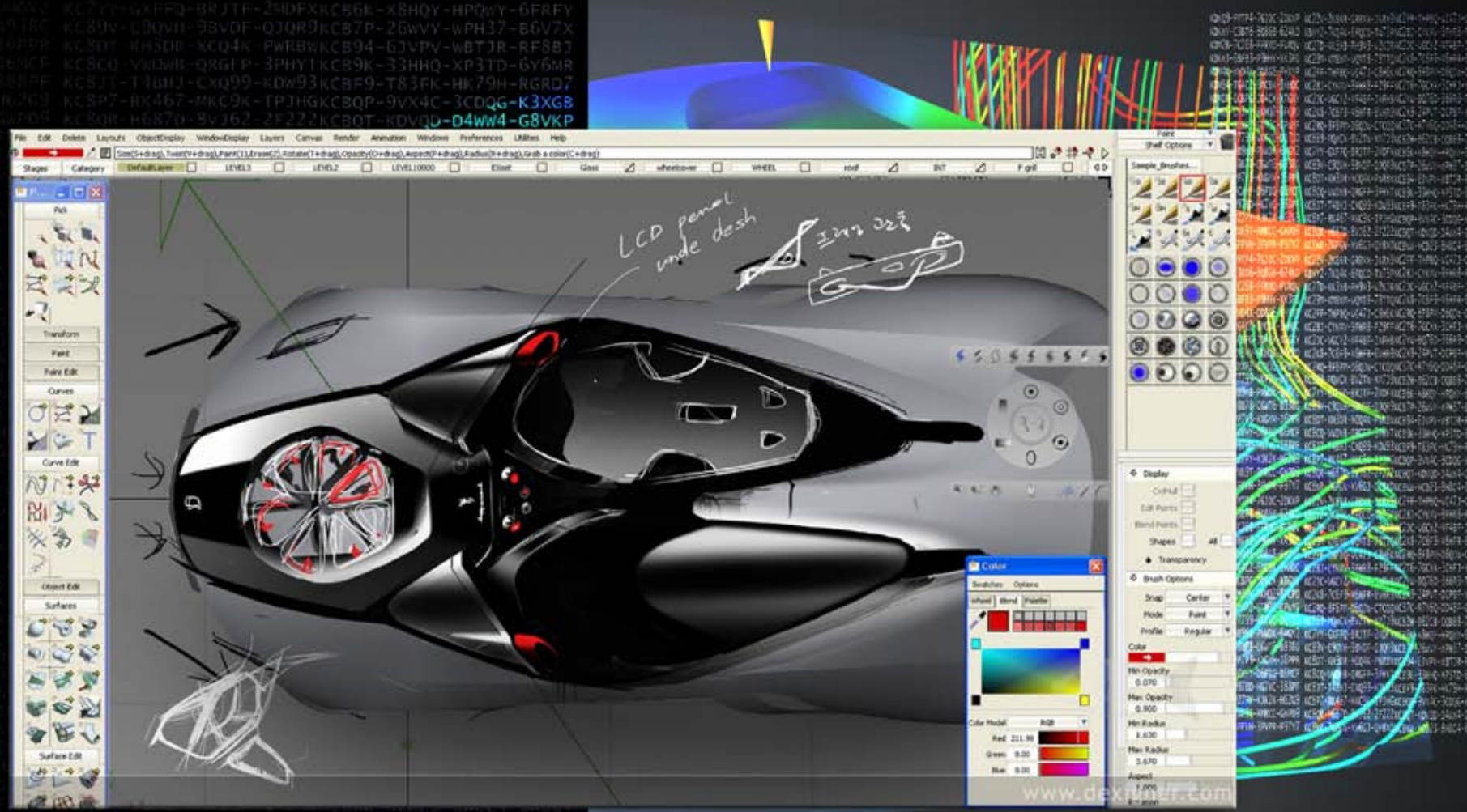
-Çeşitli ülkelerin katılımıyla gerçekleştirilen, geçmişten geleceğe büyük İpek Yolu Projesi’nin yeniden gözden geçirilmesi çalışmalarına ilişkin bilgi verir misiniz?

-14-16 Mart 2013 tarihleri arasında Aşkabat’ta Türkmenistan Dışişleri Bakanlığı ile T.C. Başbakanlık TİKA işbirliğinde “Büyük İpek Yolu Diplomasisi: Tarihten Geleceğe” konulu bir uluslararası ilmî konferans düzenlendi. TİKA Başkanı Dr. Serdar Çam, Türkmenistan Dışişleri Bakanı ve Devlet Başkanı Yardımcısı Raşit Meredov ve yurt dışından çok sayıda akademisyenin katıldığı konferansta, tarihi İpek Yolu’nun yeniden canlandırılmasına yönelik konular görüşüldü. Konferans kapsamında Türkmenistan’a davet edilen 22 ülke ve 1 uluslararası kuruluşun toplam 51 katılımcının tüm uluslararası ulaşım ve konaklama masraflarının yanı sıra konferans katılımcılarına ve Türkmenistan’da akredite olmuş diplomatik misyon temsilcilikleri dâhil tüm davetlilere dağıtılmak üzere satın alınıp bastırılan TİKA amblemlı hediyelikler de Başkanlığımızca karşılanmıştır.

Modelleme ve Benzetimin Sivil ve Askeri Alanlarda Artan Önemi

Tuncer Ören
(Emeritus Profesör, Dr.)
Ottawa Üniversitesi, Ottawa, Kanada

ÖZET

Yüzlerce uygulama alanı olan modelleme ve benzetimin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Giriş bölümünde kısaca şu konular açıklanmıştır: Önce yazarın ve Türkiye'nin modelleme ve benzetim konusunda bazı ilkleri; sonra modelleme ve benzetimin artan önemini irdelemek için hangi sorulara yanıt verilmesi gerektiği; modelleme ve benzetimdeki artan önemin kimleri için ilgilendire(bile) ceği, yani paydaşları; kısa ve uzun vadeli gereksinimlerin farkı ve geniş kapsamlı düşünmenin yararı. Modelleme ve benzetimin temel tanımları verildikten sonra, artan önemine yirmi örnek alan verilmiştir. Artan önemin getirdiklerinden etik ve güvenilirlik konularına da değinilmiştir. Konular ancak kısaca belirtilebildiğinden, daha fazla bilgi için, gerekli kaynaklar verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Benzetimin tanımları, Benzetimde etik, Benzetimde güvenilirlik, Modelleme ve benzetimin artan önemi, Yüksek başarımlı bilgisayarlarla benzetim

1. GİRİŞ

Bu yıl (2013), 11-12 Haziran günleri ODTÜ-TSK MODSİMMER tarafından düzenlenmiş olan, 5. Ulusal Savunma Uygulamaları Modelleme ve Simülasyon Konferansı ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezinde yapıldı. Bu vesile ile, gerek sunuların içeriği, gerek sergi alanındaki uygulamalarla Türkiye'mizin bu alanda gelmiş olduğu düzeyin ne kadar başarılı olduğu da gözler önüne serilmiş oldu. Konferans düzenleyicileri beni onurlandırarak, açılış oturumunda ilk bilimsel sunuyu benim yapmamı uygun görmüşlerdi Bu yazı, o sununun metnidir.

Yazarın 1965'den beri ilgi alanı olan ve yüzlerce uygulama alanı olan modelleme ve benzetimin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Bu yıl yapılmış olan bir konferansta, yüzyılımız "Benzetim yüzyılı" diye anılmıştı Pek çok konuyu kapsamamasının olanaksız olduğu bu kısa yazıda, önce artan önemin nasıl irdelenebileceği konusu vurgulanmış, daha sonra da modelleme ve benzetimin artan önemine yirmi örnek alan verilmiştir.

Yazı şu konulara odaklanmıştır: [1] Girişte, önce yazarın

modelleme ve benzetim konusunda bazı ilkleri; artan önemi irdelemek için hangi sorulara yanıt verilmesi gerektiği; modelleme ve benzetimdeki artan önemin kimleri niçin ilgilendire(bile)ceği, yani paydaşlar; kısa ve uzun vadeli gereksinimlerin farkı ve geniş kapsamlı düşünmenin yararı. (2) Çok yönlü olan modelleme ve benzetimin tanımları. (3) Önemi. (4) Artan önemi. (5) Artan önemin getirdikleri ve (6) kısa bir sonuç değerlendirmesi. Konular ancak kısaca belirtildiklerinden, konularda daha fazla bilgi için, gerekli bazı kaynaklar da verilmiştir.

1.1. Modelleme ve benzetim konusunda yazarın bazı ilkleri

“Simülasyon” sözcüğünü ilk kez 1965 Aralık ayında, İstanbul Teknik Üniversitesi Profesörlerinden Faruk Akın beyden duymuştum. 1966 yılı Kasım 21-23 arasında, IBM Türk’de sistem uzmanı olarak çalışırken, Türk Sevk ve İdare Derneği adına düzenlemiş olduğum bir toplantıda, Türkiye’de “simülasyon” konusunda ilk kez bir konuşma yapmıştım. O zamanlar, benzetime ben de simülasyon diyordum; ama yönetime de sevk ve idare denen zamanlardı, o yıllar. Epey sonra, 5-6 Haziran 1997’de Fransa’nın Rouen kentinde yapılan “Üretim ve lojistik sistemlerinin modelleme ve benzetimde ilk Fransızca konferans”ın açılış konuşmasını, Fransızca olarak “Yapay zekâ ve benzetim” konusunda yapmıştım. 14 kişilik bir Fransız takımı ile hazırlamış olduğum 4000 terimlik “İngilizce-Fransızca-Türkçe Modelleme ve Benzetim Sözlüğü”nün basımını 2006 yılında Marsilya üniversitesi üstlenmişti. Halen, sözlüğün 11.000’den fazla İngilizce terim içeren ve 75 gönüllü uzmanın katılımıyla zenginleşen İngilizce-Fransızca-İspanyolca-İtalyanca-Türkçe sürümünde her dilde terimlerin doğru ve tutarlı kullanılıp kullanılmadıklarını denetlemekteyim.

1.2. Artan önemin irdelenmesi

“Modelleme ve benzetim hangi önemli uygulamalarda başka türlü elde edilemeyen çözüm üretebili[yo]r?” sorusunun yanıtı

şimdiki önemini belirtir. “Eskiye nazaran nere(ler)de yararlıdır?” sorusunun yanıtı da artan önemini gösterir. “Modelleme ve benzetim hangi yeni yeteneklerle daha da yararlı olabilir?” sorusunun yanıtı da gelecek vadeden artan önemini belirtir. Bölüm 3 ve 4’te örneklerini göreceğimiz gibi modelleme ve benzetim, pek çok alandaki uygulamanın başarısı için çok değerli altyapı oluşturan, önemli ve önemi artmakta olan bir bilim dalıdır.

1.3. Modelleme ve benzetimin paydaşları

Modelleme ve benzetimin önemi ve artan önemi, paydaşlarını değişik yönlerden ilgilendirir. Paydaşlar şöyle özetlenebilir: (1) Kişiler (Araştırmacılar / Eğitimciler, Uygulayıcılar, Deneyimli ya da Başlangıçtaki Öğrenenler, Müşteriler / Ürün ve servis kullanıcıları, Benzetim projelerinden etkilene(n/cek) kişi ve gruplar, Endüstri temsilcileri); (2) Kurumlar (Eğitim kurumları, Dernekler / Gruplar / Merkezler, Kişi ya da kuruluşların yeteneklerini belgelendirecek kuruluşlar, Standartlaştırma kuruluşları, Finans kuruluşları / Araştırma destek kuruluşları, Ticari kuruluşlar; (3) Meslek ve Pazar; ve (4) Ülkeler. Bazı ülkeler modelleme ve benzetime gereken önemi vermekteler. Örneğin, ABD Senato’su 2007’de Modelleme ve Benzetimin ABD için kritik teknoloji olduğunu ilan etmişti. Geçen yıl ABD’nin Ulusal Modelleme ve Benzetim Güçbirliği toplantısında konuşan Başkan Yardımcısı’nın konuşması ABD’nin modelleme ve benzetime verdiği önemi vurgulamaktaydı. Avrupa Birliği, beyin benzetimi konusunda göreceğimiz gibi, on yıllık araştırma programına milyar avro’nun üstünde yatırımla bu konuya verdikleri değeri göstermekte. Fransa aynı şekilde ileri uygulamalarda benzetimin yeteneklerini ülke yararına kullanmakta. Çin ileri uygulamalarda kullandığı yüksek başarımlı bilgisayar yarışını canlı tutmakta. 2012 sonu haberlerine göre, ABD’nin, saniyede 20 peta (10¹⁵) kayan noktalı işlem yetenekli bilgisayar yapma planından sonra, Çin 2015’te, saniyede 100 peta kayan

noktalı işlem yetenekli Tianhe-2 bilgisayarını yapma planını açıklamıştı ve bu yıl bu planlarını gerçekleştirdiler. Tianhe-2, yazarın 2011 sonunda, araştırmacılara ileri benzetim konusunda bir dizi konuşma yapmış olduğu, Changsha kentindeki Savunma Teknolojisi Ulusal Üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. Çin 2020’den önce saniyede 1 exa (10¹⁸) kayan noktalı işlem yetenekli bilgisayar yapmayı planlamaktadır.

1.4. Geniş kapsamlı düşünmenin yararı

Atatürk’ün bir sözü, bu konuda da çok yerindedir: “Yolunda yürüyen yolcunun, yalnız ufku görmesi yeterli değildir. Mutlaka, ufkun ötesini de görebilmesi gerekir.” Ayrıca, nerede olduğumuz da çok önemlidir. Örneğin, kuzey kutbunda, doğu ve batı yoktur; her yön güneyi gösterir. Üstelik, “ufuk” bir kürenin dışında olduğumuz zaman geçerli bir kavramdır. Şayet, uzayda olduğumuz gibi, kürenin içinde isek (ya da bir kürenin dışında değilsek), bakış açımız ve ayrıntıları ve ilişkileri görebilme yeteneğimiz önemlidir. Bu kavramlar, benzetimi nasıl algıladığımıza da uygulanabilir. Bu yüzden özellikle benzetimin bilgi varlığının doğru saptanabilmesi amacıyla, yazar, benzetimin her yönünü algılayabilmek için bir dizi yazı yayımlamıştı.

2. BENZETİMİN TANIMLARI

Modelleme ve benzetim konusunda epey sözlük vardır. Üstelik, benzetim hakkında pek çok tanım da verilmiştir. Çok fazla sayıda tanım verilmiş olması, benzetim kavramının doğru ve yararlı bir şekilde algılanmasına da engel olmaktadır. Yazar, bir açıklık getirme amacıyla, benzetim için yazılmış 100 kadar tanımı derlemiş; bunu yaparken de tanımları üç grupta dokuz türe ayırmıştır. Grup ve türler şunlardır: (1) Grup A: Deney, yetenek geliştirme amacıyla deneyim, eğlence amacıyla deneyim. (2) Grup B: Modelleme, model gerçekleştirme/model yürütümü, teknik. (3) Grup C: Benzerlik / taklit / yapay, yalandan yapmak/sahte, diğer. Bir sonraki çalışmada dokuz türe ayrılmış tanımların bir kritiği, dolayısıyla tanımların

hangi bağlamlarda geçerli oldukları ve bazılarının ancak tarihi önemlerinin kaldığı vurgulanmış ve modelleme ve benzetimin 400 türünün bir listesi verilmiştir. (Daha sonraki bir yayında, modelleme ve benzetimin İngilizce olarak 500 kadar türü listelenmiştir). Teknik olarak düşünüldüğünde benzetim taklit ya da sahte bir şey değildir. Grup A’da gösterildiği gibi, benzetimin deney ve deneyim olarak iki ana yönü teknik olarak önemlidir. Deneyimin de iki alt grubu vardır: yetenek geliştirmek ve eğlence. Böylece, benzetimin şu yönleri teknik olarak önemlidir: (1) Deney yapma, (2) Yetenek geliştirme amaçlı deneyim, (3) Eğlence amaçlı deneyim ve (4) bu sonuncu gruptaki olanakların eğlence dışı amaçlarla kullanılmaları. Dolayısıyla, benzetimin dört ayrı tanımı şöyle verilebilir:

2.1. Benzetim

Benzetim (İng. simulation), davranışı ya da yapısı devingen olan modellerle, amaç yönlendirmeli deney yapmaktır. Model matematik, mantıksal, ya da fiziksel olabilir. Fiziksel modellerle yapılan deneyler, gemi, uçak maketleri gibi, maketlerle yapılan benzetimleri de kapsar. Deney yapmanın amacı vardır; dolayısıyla deneyler amaç yönlendirmelidir. Bir amaç için kullanılması uygun olan bir benzetim modeli başka bir amaç için uygun olmayabilir. Model kullanılarak yapılan deneyler, karar destek, anlama ve eğitim amaçlı olabilir. İki benzetim terimi ikiye farklı anlamda kullanılır ve hangi anlamda kullanıldıkları bağlama göre değişir. Bunlar, “Monte Karlo benzetimi” ve “bilgisayar benzetimi” terimleridir. Monte Karlo benzetimi. Birinci anlam: Olasılıksal benzetim, yani rasgele sayıların kullanıldığı olasılıksal modellerle yapılan benzetim. (Burada rasgele sayılar problemin, yani modelin tanımında kullanılır.) İkinci anlam: Üç boyutlu entegrallerin hesabı gibi, (tanımlarında rassal sayıların kullanılmalarının gerekmediği) gerekirci problemlerin çözümlerinde rassal sayıların kullanılmasıdır. Bilgisayar benzetimi. Bilgisayar benzetimi terimi (İng. computer

simulation) hem bilgisayarların benzetimi, hem de benzetim hesaplarının bilgisayarda yapılması olan “bilgisayarlaştırılmış benzetim” (İng. computerized veya computational simulation) anlamlarına gelir.

2.2. Yetenek geliştirme amaçlı deneyim

Benzetim, yetenek geliştirme amacıyla, bir sistemin bir modelini kullanarak deneyim kazanmaktır. Üç tür yetenek, üç grup benzetim tanımlar: Bu yetenek türleri, fiziksel yetenek, karar verme ve iletişim yeteneği ve işletim yetenekleridir.

2.2.1. Fiziksel yetenek geliştirme amaçlı deneyim

Fiziksel yetenek geliştirmek için sanal donanım kullanıldığı için, bu tür benzetime sanal benzetim (İng. virtual simulation) denir. Benzeticiler ya da “simülatör”ler bu amaçla kullanılır. Donanım, tüm yazılımla sağlandığında, sanal benzeticiler ya da sanal “simülatör”ler bahis konusudur.

2.2.2. Karar verme ve iletişim yeteneğini geliştirme amacıyla deneyim

Karar verme ve iletişim yeteneğini geliştirme amacıyla, harp oyunu (İng. war game), barış oyunu (İng. peace game), iş oyunu (İng. business game) gibi benzetim oyunu (İng. simulation game) kullanılır. Savunma amacıyla kullanıldıklarında bu tür benzetim oyununa yapıcı benzetim (İng. constructive simulation) da denir. Birden fazla benzetimin birlikte çalışması “birlikte çalışabilirlik” sorununun çözümünü de gerektirir.

2.2.3. İşletim yeteneği geliştirmek amacıyla deneyim

İşletim yeteneği geliştirmek amacıyla –bazen gerçek sistemi de içeren– benzetimlere canlı benzetim (İng. live simulation) denir. Canlı benzetim, örneğin gerçek mermi yerine lazer ışını gönderen silahlar kullanılan gerçek sistemlerde yapılabilir. Canlı benzetim, sivil uygulamalarda, özellikle sağlık konularında çok kullanılır.

2.3. Oyunlu benzetim

Eğlence amaçlı deneyim “oyun”lu benzetimle (İng. gaming simulation ya da game simulation) elde edilebilir. Bu tür benzetime konsol oyunu, video oyunu ya da kısaca oyun da denir.

2.4. Ciddi oyunlar

Oyunlu benzetimler, gerek görselleştirme tekniklerinin ileriliği, gerek senaryolarının tasarım ve gösterimlerinin zenginlikleri ile çok ilerde olduklarından, eğlence dışı amaçlarla da kullanılmaktadırlar. (Görselleştirmenin ileriliğinin bir örneği olarak, bir oyunda, Mars manzaralarının kullanılması da sayılabilir.) Bu tür kullanılan oyunlu benzetimlere ciddi oyunlar (İng. serious game) denmektedir. Bu yıl yapılacak olan bir ciddi oyunlar konferansının sitesinde özellikle, özel ilgi grupları (İng. special interest groups) ve komiteler, konunun ne kadar uzmanlaşmakta olduğunun da bir göstergesidir. Modelleme ve benzetimin artan önemini görürken, bazı bilimsel problemlerin “oyunlaştırılmalarını” ve çok fazla sayıda (bazen onbinlerce) oyuncu tarafından kullanılmalarını da da göreceğiz.

3. BENZETİMİN ÖNEMİ

3.1. Benzetimin alışlagelmiş bir uygulamasının önemi

Sivil veya savaş pilotlarının mesleki eğitimlerinde, kullanacakları uçakların benzeticilerinde (İng. simulator) deneyim kazanmaları, aksi düşünülemeyecek, sıradan bir uygulama olmuştur. Benzer şekilde denizaltı ve gemi kaptanlarının mesleki eğitimlerinde, benzeticilerin kullanılması sıradan ve bir o kadar da çok önemli uygulamalardandır.

3.2. Benzetim tabanlı bilim ve mühendislik

Benzetim tabanlı bilim, pek çok konunun anlaşılması için başarıyla kullanılmaktadır. Örneğin fizikte tekil dalga (İng. solitary wave ya da soliton) denen tek başına yayılan

dalgalar gibi hiç beklenmeyen bazı görüngüler (İng. phenomenon), benzetim çalışmalarıyla bulunabilmektedir. Benzetim tabanlı malzeme tasarımı, benzetimin başka bir ileri uygulama konusudur.

ABD Ulusal Bilim Vakfı’nın bir raporunda, benzetim tabanlı bilim ve mühendisliğin (BTBM) önemi vurgulamaktadır. Ayrıca BTBM’de anlamlı ilerlemelerin bilim ve mühendislik eğitiminde büyük değişiklikler gerektireceği de belirtilmektedir. 1996’daki Nükleer Test Yasağı Anlaşması’ndan sonra, Fransa’da atom bombası testlerinin benzetim ortamında yapılması için altyapı hazırlanması ve bu altyapının kullanılması sağlanmıştır. Geçen yıl yayımlanmış bir kitap, savaş modelleme ve dağıtık benzetimin mühendislik ilkelerine odaklanmıştı. Gerek benzetimi yapılan dizgelerin artan karmaşıklıkları, gerek benzetim dizgelerinin gittikçe karmaşık olmaları sistem mühendisliği ve modelleme ve benzetimin birbirlerini etkilemelerine neden olmaktadır.

3.3. Benzetim ve modellemede ileri yöntemlerin kullanılmaları

DNA-tabanlı modeller bilgisayar destekli model tasarımı için çok uygundur. Modelin üst modeli veya DNA’sı bir modelin hangi kısımlarının etkin olacağını belirleyebildiği için, modelin istenen DNA’sı belirlendiğinde, hangi kısımlarının olacağı özlü bir şekilde belirtilmiş olur. Çoklu modellerin, birden fazla alt modeli vardır. Hangi alt model(ler)in aynı anda veya sırayla etkin olabilecekleri çoklu modelin türüne göre değişebilir. Pek çok türü olan çoklu modeller, yapay zekâ ve yazılım etmenleri uygulamalarında da kullanılabilir. Çoklu benzetim, benzetim çalışmalarının dallanmalarını sağlamakta böylece birden fazla benzetim aynı anda yapılabilir.

3.4. Etmen yönlendirmeli benzetim

Yazılım etmeni tabanlı modeller benzetimde yaygın olarak kullanılmaktadır. Etmen yönlendirmeli benzetim, yazılım etmenleri ile modellenmiş sistemlerin benzetimine

ek olarak, yazılım etmenlerinin benzetime katkılarını da içerir. Bu sonuncu grupta, yazılım etmenlerinin kullanıcı arayüzlerinde (ön ve arka arayüzler) ve model davranışının üretilmesindeki etkinlikleri ve etmenler tarafından benzetim çalışmalarının başlatılmaları da bahis konusudur.

3.5. Benzetim tabanlı sosyal bilimler

Benzetim-tabanlı sosyal bilimler, arkeoloji, insanbilim, siyasal bilim, amme idaresi, yönetim, sosyoloji, ekonomi, coğrafya ve dilbilim alanlarını kapsamaktadır. Son yıllarda, bu konuda etkinlikler artmıştır. Bu alanda etkinliği olan dernekler şunlardır: CRESS , CSSSA, ESSA, MSSDG, PAAA ve SAMS.

3.6. Yenilikçilik ve benzetim

Benzetim tabanlı yenilikçilik, örneğin sanal ilkörneklerle değişik koşullarda deney yapıp eniyi ürünü seçme olanağı da vermektedir. Benzetimin yenilikçiliğe katkısı konusunda bu yıl yapılmış olan bir çalıştay yapılmıştır.

3.7. Genetik alanında benzetim

İnsan genlerinin tümü (İng. genome) çalışmalarında benzetimin büyük katkıları olmuştur.

3.8. Sağlık

Sağlık alanında benzetim uygulamaları için tüm Dünya’yı kapsayan çok zengin bir veritabanı vardır. ACM’in CACM dergisinde bu yıl yayımlanan “Sağlık hizmetlerinde yeni bir model” adlı yazıda şöyle denmekteydi: “Kapsamlı benzetim modellemesi, günümüzdeki maliyete karşı duyarlı ortamda, etkili karar vermede en önemli çözümdür.... Bilgisayarlı modelleme, çeşitli girişim stratejilerinin etkilerini anlayabilmek için yeni araçlar sunduğundan, sağlık hizmetleri ve salgın hastalıklar bilimini yeniden tanımlamaktadır.”

3.9. İklim ve hava tahminleri

Sayısal hava tahmin çalışmaları 1950’lerde başlayan bilgisayarlı benzetim çalışmalarıyla

önem kazanmıştır. İklim benzetimi bilimsel araştırma için kullanıldığı gibi eğitim amaçlı da kullanılmaktadır.

4. MODELLEME VE BENZETİMİN ARTAN ÖNEMİ

Aşağıdaki konular modelleme ve benzetimin artan önemine örnek olarak verilmiştir.

4.1. Mühendislik

İlk deney uçuşu 1 Aralık 2012’de yapılan Avrupa’nın insansız savaş uçağı (Neuron)’un benzetim tabanlı tasarımı, maliyet etkin bir yaklaşım sağlamıştır. Zira, Dassault havacılık direktörlerinden Bruno Stoufflet ile yapılan bir söyleşide belirtilmiş olduğu gibi, Fransızların yapmış olduğu son savaş uçağı prototipinin maliyetinin birkaç milyar avro olmasına karşın, Neuron’un öngörülen prototip maliyeti 400 milyon avro’dur.

Benzetim tabanlı mühendislik uygulamalarında sanal ölçme aletlerinin kullanımı, büyük kolaylık sağlayabilir. Daha 1990’larda yapılmış bir uygulamada şöyle bir benzetim ortamı yapılmıştı: Bir benzetim programında hangi değişkenlere ne tür sanal ölçme aletleri eklenmeleri gerektiği belirlendikten sonra ortam, ilk programın arttırılmış bir sürümünü yaratmakta ve bu arada ortamın kitaplığından gereken sanal ölçü aletlerine de gereken bağlantılar yapılmakta idi. Arttırılmış program çalışırken sanal ölçü aletlerinin göstergelerinden değişimleri izlemek kabil olabilmekte idi. Ayrıca, istenen değişkenler için kabul edilir alt ve/veya üst değerler verildiğinde, bu denetimler de arttırılmış program tarafından sağlanabilmekte idi.

4.2. Radyoaktif atıklar

Radyoaktif atıkların uzun süreli (binlerce yıllık) saklanması çok ciddi sorunların çözümlerini de gerektirmektedir. Atıkların radyoaktivitesinin yerin (örneğin 500 metre altında gömülmüş oldukları yerlerden, yaşam olan yeryüzü bölgesine sızmamaları için çok

kapsamlı benzetim çalışmaları yapılmaktadır. Bilimsel ve teknik çözümler, çok geniş zaman aralığında, kapsamlı modellerle yapılırken gelecek kuşaklara karşı etik sorumlulukları da dikkate almayı gerektirmektedir.

4.3. Karmaşık dizge benzetimi

Karmaşık dizgeler, lineer olmadıkları için davranışlarında öngörülemez oluşumlar olabilen, aynı zamanda kendi kendilerini düzenleyebilen, böylece evrimsel gelişmeleri de olabilen ve benzetimle çözümlenebilen yalnız kuramsal değil aynı zamanda uygulamada da önemli tür dizgelerdir. Şanghay’da, Çin’deki üç önemli üniversitenin katkısıyla karmaşık dizge benzetimi konulu bir çalıştay yapılmıştı.

4.4. Benzetim tabanlı bilgiye erişim ve gezgin benzetim

Arama motorları ile geniş veri tabanlarındaki mevcut bilgiye erişim güncel yaşamın bir parçası olmuş durumda. Buna gezgin araçların yetenekleri de katıldığında, bilgiye her yerden erişim sağlanabilmekte. Daha ileri bir bilişim teknolojisinde, model tabanları daha geniş çapta kullanılmaya başlandığında, arama motorları, model tabanlarından seçilen benzetim modellerini kullanıcıya sunabilir ve o anda yapılacak benzetimle, üretile(bile)cek bilgiye ulaşılabilir. Gezgin bilişim ile çeşitli gezgin benzetim ve/veya arttırılmış gerçek uygulamaları bilişim çağında yeni olanaklar yaratabilecek durumdadır.

Modelleme ve benzetimin bir kullanım alanı da sanal laboratuvarlar yaratıp sanal ilkörneklemlerle (prototiplerle) deney yapmak olduğundan, bu yetenekle ayrıca gezgin sanal laboratuvarlar da yaratılabilir.

4.5. Benzetim tabanlı öngörülse görüntüleme

Konuyu açmak amacıyla iki soru: Bir araba ya da uçakta hiçbir ölçü aracı olmasa ne olur? Böyle bir araçta yolculuk yapmak ister miydik? Ölçü aletlerinin gösterecekleri bilgiler

öngörülse de olabilir: Örneğin, kalan benzinle kaç kilometre gidilebilir? Benzer şekilde, benzetim tabanlı öngörülse görüntüleme ile, örneğin şu sorular da yanıtlanabilir: Güncel maliye politikasıyla, bir ülkenin iflasına ne kadar zaman kaldı? Başka sosyal ölçevler (İng. metrics) de benzetim tabanlı olarak görüntülenebilir. Ayrıca çoklu benzetimle, birden fazla gelecek aynı anda irdelenip, öngörülse görüntülenebilir.

4.6. İnsan davranışının benzetimi

İnsan davranışının gerek kişisel gerek toplumsal yönleri benzetimlenmektedir. Bu konuda epey çalışma vardır. Daha özel konu olarak, benzetimde makine anlaması uygulamaları, duyguların benzetimi ve duygusal zekânın benzetimi, yani makine anlamasının duyguların anlaşılmasına uygulamalarından da bahsedilebilir. Daha ileri konularda, bilinç benzetimi bahis konusudur.

4.7. İnsan beyninin benzetimi

İnsan beynindeki 100 milyar nöron ve aralarındaki iletişimin benzetimi çeşitli amaçla yapılmaktadır: Örneğin, (1) bilimsel olarak insan beyninin nasıl çalıştığını anlamak, (2) bazı beyinsel bozuklukların nedenlerini anlayıp, tedavi yöntemleri geliştirebilmek ve (3) ilaçların beyindeki etkilerini anlayarak ilaç geliştirmek.

Kanada’da, Waterloo üniversitesinde 2,5 milyon nöronun benzetimi yapılmaktadır. Beyin benzetimi projesi Avrupa Birliği’nin en önemli projesidir ve 10 yıllık programları için 1 milyar avro ayrılmıştır.

4.8. Çekirdek fiziği benzetimde bir ilk

ABD’de Lawrence Livermore Ulusal Laboratuvarı’nda, Dünya’daki en büyük (ve 2. en hızlı) bilgisayar olan –IBM yapımı– Sequoia’nın 1 572 864 işlemcisi kullanılarak saniyede 16,3 peta kayan noktalı işlem hızıyla plazma fiziğinde benzetim yapıldı. Sequoia ABD’nin Ulusal Nükleer Güvenlik Yönetimi (NNSA)’ne aittir ve NNSA’nın İleri Benzetim ve Hesaplama (ASC) programı içinde yapılmıştır.”

Peta bilgisayarlar, saniyede 1015 yani saniyede bir milyon kere milyar kayan noktalı işlem yapabilme yeteneğindedir.

4.9. Geleceğin yüksek başarılı

bilgisayarlarında benzetim Özellikle Çin ve ABD arasındaki yüksek başarılı bilgisayarlar yarışı hızla ilerlemektedir. Gerek ABD gerek Çin saniyede 1018 yani saniyede bir milyar kere milyar kayan noktalı işlem yapabilme yeteneğinde olacak ve önemli benzetim çalışmalarında kullanılmaları öngörülen projeler için yapım aşamasındadır.

4.10. Oyunlaştırmanın bilimsel uygulamaları

Oyunlaştırma, oyun olmayan bağlamlarda çözüm üretme amacıyla benzetim oyunlarındaki düşünüş ve mekanizmaları kullanmayı amaçlar. Çok fazla kullanıcının oyun oynarken ilginç çözüm üretebilmeleri amacıyla beyin benzetimi “Eyewire” oyunlaştırılmıştır ve 43000’den fazla kişi insan beynindeki nöronların kapsamlı bağlantıları, nöronağı’nın (İng. connectome) 3 boyutlu bağlantılarını ve insan gözündeki retinadaki bağlantıları araştırmaktadır. ABD’deki son uygulamalardan biri harp oyunlarının oyunlaştırılmasıdır. Oyunlaştırma uygulamaları gittikçe artmaktadır.

4.11. Başka türlü deney yapmanın düşünülemeyeceği çalışmalar

Yeni bir bilim dalı olan deneysel astronomide, başka türlü deney yapmanın düşünülemeyeceği konularda, davranışı aynı denklemlerle gösterilen başka dizgelerde deney yapmak yeni ufuklar açmakta ve böylece, örneğin karadeli benzetimi ve nötron yıldızı benzetimi yapılabilmektedir.

4.12. Hazırlanmakta olan iki özel sayı

Modelleme ve benzetimin artan önemini vurgulamak amacıyla yazarın da editörlerinden olduğu iki ayrı dergi için birer özel sayı hazırlanmaktadır.

5. ARTAN ÖNEMİN GETİRDİKLERİ

Modelleme ve benzetimin artan önemi, iki ayrı konunun önemini de ortaya çıkarmaktadır. Bunlar, modelleme ve benzetimde etik ve güvenilirliktir.

5.1. Modelleme ve benzetimde etik

Etik davranışın temelinde haklara saygı vardır. Modelleme ve benzetim için geliştirilmiş ve NATO dahil çeşitli kuruluşların kabul etmiş olduğu bir meslek etiği kodu ve gerekçesi, Society for Modeling and Simulation (SCS)'in sitesinde verilmiştir.

5.2. Modelleme ve benzetimin güvenilirliği

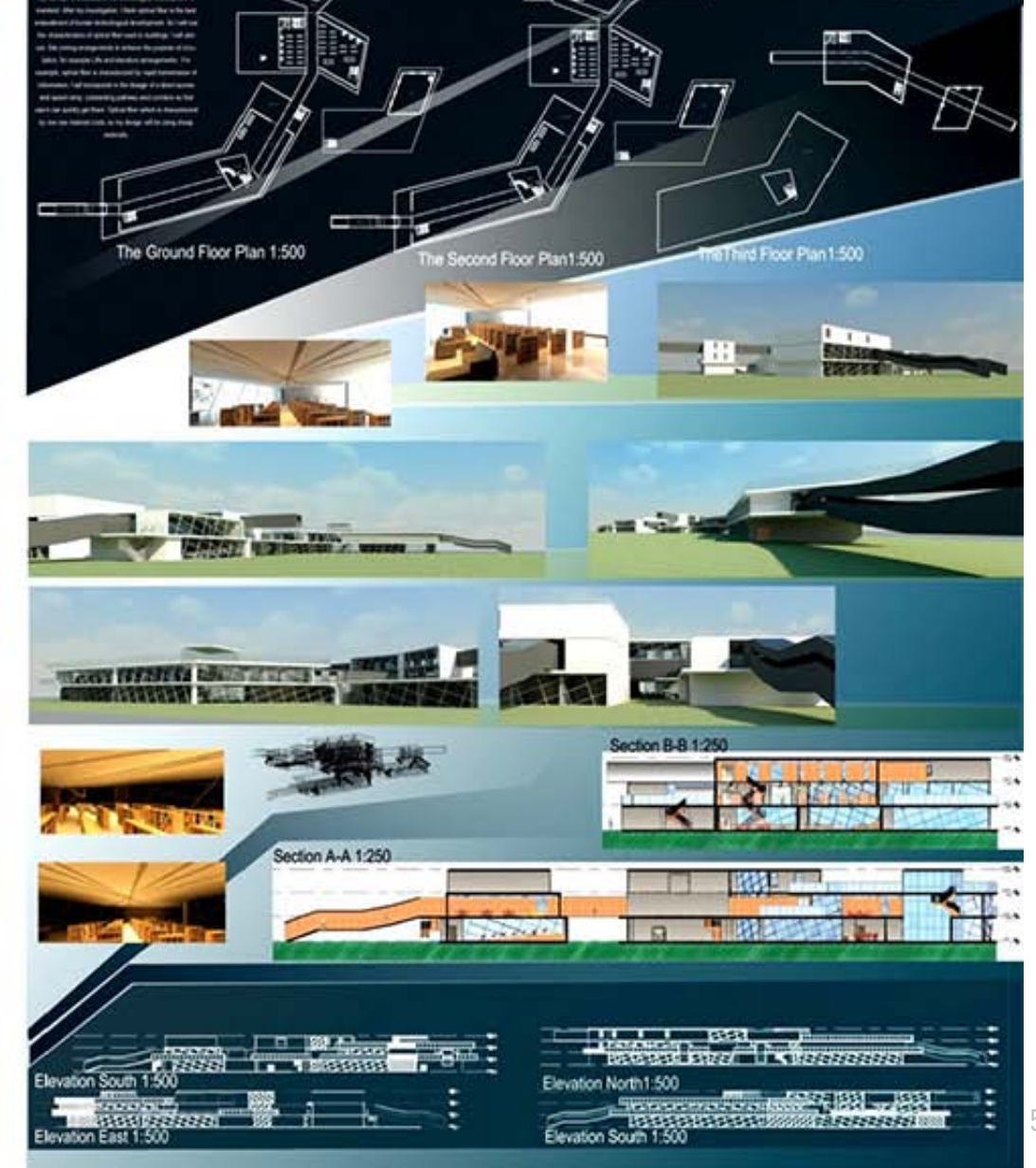
Modelleme ve benzetim çalışmaları, benzetim tabanlı çözümleme sonunda gerçekleştirilecek sistemin, amaca uygun ve aynı zamanda güvenilir bir şekilde çalışmasını da amaçlar. Bu amacı gerçekleştirmek için, benzetim çalışmaları ayrıca geçerleme ve doğrulama sürecinde çeşitli denetimden geçer. Geçerleme ve doğrulama denetimlerinde, daha genel başka bir yaklaşım, benzetimde nitelik güvencesidir. Benzetim tabanlı olarak geliştirilen sistemlerin güvenilirliğini sağlama amacıyla, geçerleme ve doğrulama ile nitelik güvencesi çalışmalarına ek olarak, gerek yapay zekâ, gerek bilişsel uygulamaları da kapsamak üzere, yazar tarafından "başarısızlıktan sakınma" (İng. Failure Avoidance) kavramı geliştirilmiştir.

6. SONUÇ

Bilgisayar tabanlı modelleme ve benzetim, yaklaşık 60 yıllık gibi kısa bir geçmişi olmasına karşın, pek çok uygulama alanının başka türlü elde edilemeyecek başarıları için altyapı sağlamaktadır ve bu katkıları ve yaşamsal önemi gün geçtikçe artmaktadır. Türkiye'deki modelleme ve benzetim konusunda pek çok değerli kuruluşun olması ve gerek yurtiçi gerek yurtdışında çok uzmanımızın olması kıvanç vericidir. Örneğin,

1952'den beri etkinliğini sürdüren Kaliforniya merkezli SCS (Society for Modeling and Simulation International) derneğinin, kişilere, mesleğe yaptıkları katkılarından dolayı verilen en prestijli ödül olan "McLeod Founder's Award for Distinguished Service to the Profession" bu yıl Prof. Osman Balcı'ya verildi. Bu yazının sunusu (7,5 MB) şu adresten indirilebilir:.

<http://www.site.uottawa.ca/~oren/y/2013/-06-USMOS-sunu.pdf>

2013 TBD

Bilimkurgu Öykü Yarışması

*Bilimle evreni anlar ve doğa yasalarını ortaya çıkarırız.
Teknolojiyle bilimsel bilgilerimizi kullanarak sistemler
kurar, aletler, makineler yaparız. Bilimkurguyla bilimin
kılavuzluğunda bugünü yeniden şekillendirir, yarını
kurar, insana ve değişime odaklanırız.*

*Ülkemizde bilişim kültürünün yayılmasına kırk iki yıldır
büyük katkı sağlamış olan Türkiye Bilişim Derneği'nin
düzenlediği Bilimkurgu Öykü yarışmasıyla amacımız,
bugünle yarın arasında estetik, imge ve bilimsel
düşünceyi barındıran edebi bir köprü kurmak ve
geleceği tasarlarken düşlerimizden yararlanmak...*

*Bu yıl on beşincisini düzenlediğimiz geleneksel
Bilimkurgu Öykü yarışmamıza dünyayı yeniden
tasarlayan öykülerinizi bekliyoruz...*

**Türkiye Bilişim Derneği
Yönetim Kurulu**

YARIŞMA KOŞULLARI

1. SONUÇ VE ÖDÜLLER

TBD Bilimkurgu Öykü Yarışması'nı kazanan öyküler 18 Kasım 2013 tarihinde açıklanacaktır. Ödül olarak birinci gelen yarışmacıya 3000 TL, ikinci gelen yarışmacıya 2000 TL ve üçüncü gelen yarışmacıya da 1000 TL verilecektir.

2. KATILIM KOŞULLARI

- Yarışmaya TBD Yönetim Kurulu üyeleri ile TBD Bilişim Dergisi Yayın Kurulu Üyeleri dışında herkes katılabilir.
- Öykü Türkçe yazılmalıdır.
- Her yazar öyküsünü istediği konuda yazabilir.
- Öykülerde bilimkurgusal öğeler aranacaktır.
- Öykü daha önce herhangi bir yarışmada ödül almamış olmalıdır.
- 2013 yılından önce yayımlanmış öyküleri yarışmamıza kabul etmiyoruz.
- Her yazar yalnızca bir öyküyle yarışmaya katılabilir.
- Dereceye girecek öyküler TBD'nin internet sitesinde ya da Bilişim Dergisi'nde yayımlanacak, seçici kurulun yayımlanmaya değer bulduğu öyküler kitap olarak yayımlanacaktır.
- Öykülerin internet sitesinde, Bilişim Dergisi'nde ya da kitaplaştırılarak yayımlanması için <http://www.tbd.org.tr/onayliyorum> adresinde bulunan "Onaylıyorum" adlı belgenin yazar tarafından doldurulması ve bu belgenin taranarak e-posta yoluyla TBD'ye gönderilmesi gerekmektedir. Onaylıyorum adlı belgeyi TBD'ye göndermeyen yarışmacılar yarışmaya kabul edilmeyecektir.

3. SEÇİCİ KURUL

Sadık Yemni, Aşkın Güngör, Ethem Alpaydın, Mutlu Binark, Bülent Akkoç, Çiğdem Ülker, Suzan Bilgen Özgün, Mürselin Kurt, Nezih Kuleyin.

4. BİÇİM

- Öykü, yaygın olarak kullanılan bir kelimeişlemciyle, "12" büyüklükte, "Arial" karakter" seçilerek, yazılmalı ve e-postaya ekli bir dosya olarak gönderilmelidir.
- Gönderilen dosyanın adına öykünün adı verilmelidir.
- Öykü dosyasının içinde yazarla ilgili hiçbir bilgi olmamalıdır.
- e-postaya ekli diğer bir dosyanın içinde yazarın açık adı, kısa özgeçmişi, açık adresi ve telefon numarası ayrıca varsa web sitesi adresi bulunmalıdır. Yarışmada rumuz kullanılmamaktadır.
- Yazarın kimlik bilgilerinin bulunduğu dosyanın adına yazarın adı verilmelidir.
- Öykü en fazla iki bin sözcükten oluşmalıdır.

5. ÖYKÜNÜN TESLİMİ

Yapıt, 30 Ağustos 2013 tarihine dek bilimkurgu@tbd.org.tr adresine gönderilmelidir. Postayla gönderilen öyküler yarışmaya kabul edilmeyecektir.

Bilgi ve iletişim için: Ceyhun Atuf Kansu Caddesi 1246. Sokak No: 4/17 Balgat / ANKARA
Tel: +90 (312) 473 8215 web: www.tbd.org.tr, eposta: tbd-merkez@tbd.org.tr

